

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI ICHKI ISHLAR VAZIRLIGI

A K A D E M I Y A

MA’MURIY HUQUQ

FANIDAN

CHIZMALAR ALBOMI

Umumiy qism

*O‘zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasining
Tahririyat-noshirlik hay’atida ma’qullangan*

Tuzuvchi-mualliflar:

N.T. Ismoilov, Z.Y. Babakalanov, S.S. Rustamov,
D.D. Babayev, S.M. Selimanova

Taqrizchilar:

Mirzo Ulug‘bek nomidagi O‘zbekiston milliy universiteti Huquqshunoslik
fakulteti konstitutsiyaviy huquq kafedrasida dotsenti, y.f.n., dotsent

M. H. Shotursunov;

IIV Akademiyasi davlat va huquq nazariyasi kafedrasida boshlig‘i o‘rinbosari,
y.f.n., dotsent **N. P. Azizov**

M – 38. Ma’muriy huquq fanidan chizmalar albomi. Umumiy qism.
– T.: O‘zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi, 2012. – 124 b.

Mazkur chizmalar albomi ma’muriy huquq fanining umumiy qismiga oid bo‘lib, mavzularning savollari chizmalar orqali qisqa va ko‘rgazmali shaklda yoritilgan. Qo‘llanma ma’muriy huquqqa doir yangi qonunlar va shu sohadagi olimlarning fikr-mulohazalari bilan boyitilgan.

Ushbu qo‘llanma IIV Akademiyasining tinglovchi va kursantlari hamda ma’muriy huquq bilan qiziquvchi kitobxonlar ommasiga mo‘ljallangan.

BBK 67.99 (5U) 1ya73

SO‘Z BOSHI

Bugungi kundagi, davlatimiz tomonidan qabul qilingan, kadrlar tayyorlash milliy dasturi deb nom olgan ta‘lim sohasini isloh qilish dasturi mamlakatimizda yangi jamiyat qurishning bosqichma-bosqich va tadrijiy rivojlanish prinsipiga asoslangan iqtisodiy va siyosiy islohotlarning davlatimiz tanlagan “o‘zbek modeli” – taraqqiyot yo‘lining ajralmas tarkibiy qismidir. Ta‘lim sohasini isloh etish va malakali kadrlar tayyorlash dasturini amalga oshirish bo‘yicha o‘tgan davrda bajarilgan ishlarni bugun qandaydir o‘lchov va raqamlar bilan baholab bo‘lmaydi albatta.

Shuni qayd etish joizki, aynan ta‘lim sohasini isloh etishda, ya‘ni qator akademik ilmiy muassasalarni universitetlar ixtiyoriga berish va hamkorlikda foydalaniladigan oliy o‘quv yurtlararo zamonaviy ilmiy laboratoriya majmualarini tuzish hisobidan oliy o‘quv yurtlarining ilmiy salohiyatini mustahkamlash va innovatsion faoliyatga asoslangan o‘quv jarayonini integratsiyalashtirish hozirgi bosqichda dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

Mutaxassislarni tayyorlash sifati va ularning real iqtisodiyotda talab etilishi masalalari bizning doimiy e‘tiborimiz markazida bo‘lib kelmoqda.

Mamlakatimizda amalga oshirilayotgan Dastur – bu boshqa modellarni qandaydir takrorlash yoki ulardan nusxa ko‘chirish emas, aksincha, birinchi navbatda, rivojlangan demokratik davlatlarda to‘plangan tajribani o‘zida mujassam etgan va ayni paytda shiddat bilan o‘zgarib borayotgan hozirgi zamon talablarini hisobga olgan holda ishlab chiqilgan dasturdir.

Mamlakatimizda ta‘lim tizimini isloh qilish dasturini joriy etish bo‘yicha amalga oshirilgan va amalga oshirilayotgan barcha ishlar birinchi navbatda O‘zbekistonning uzoq muddatli manfaatlariga, uning hozirgi ancha murakkab rivojlanish bosqichining mavjud holati va xususiyatlariga javob beradi¹.

Mualliflar jamoasi tomonidan tayyorlangan mazkur chizmalar albomi ma‘muriy-huquqiy qonunchilikning yuridik mazmunini va ijtimoiy-siyosiy mohiyatini, uning normalari va institutlari o‘rtasidagi o‘zaro aloqadorlikni yoritishni, ularni ilmiy tahlil qilish usullariga ega bo‘lishni nazarda tutuvchi «Ma‘muriy huquq» fanini o‘rganishni o‘z ichiga qamrab oladi. Shuningdek, tinglovchilarni nazariy bilim asoslarini chizma va sxemalar orqali

shakllantirishga, ularning huquqiy normalarni to‘g‘ri talqin qilish va qo‘llash uchun zarur bo‘lgan bilimlarni egallashiga, hamda ma‘muriy huquq sohasida vujudga keladigan huquqiy vaziyatlarni mutaxassis sifatida hal qilish malakalarini shakllantirishga xizmat qiladi.

Ushbu qo‘llanmada ma‘muriy huquq fanining umumiy qismini o‘rganishga qaratilgan asosiy vazifalar, nazariy tushunchalar, tamoyillar, qoidalar, g‘oyalari va qarashlar chizmalar shaklida berilgan hamda ma‘muriy huquq fanining boshqa fanlar bilan aloqadorligini, foydalaniladigan asosiy va qo‘shimcha adabiyotlarni inobatga olgan. Shuningdek, o‘quv qo‘llanmada 22 ta mavzuni 100 dan ortiq chizmalarda o‘rganiladigan savollar yoritilgan. Savollar mantiqiy ketma-ketlikda tuzilgan. Savollardan so‘ng, mashg‘ulotlarda foydalaniladigan ma‘muriy-huquqiy hujjatlar, qonunlar, ma‘muriy huquq sohasi olimlarining ilmiy asarlari, darslik va qo‘llanmalardan iborat bo‘lgan adabiyotlar ilova qilingan.

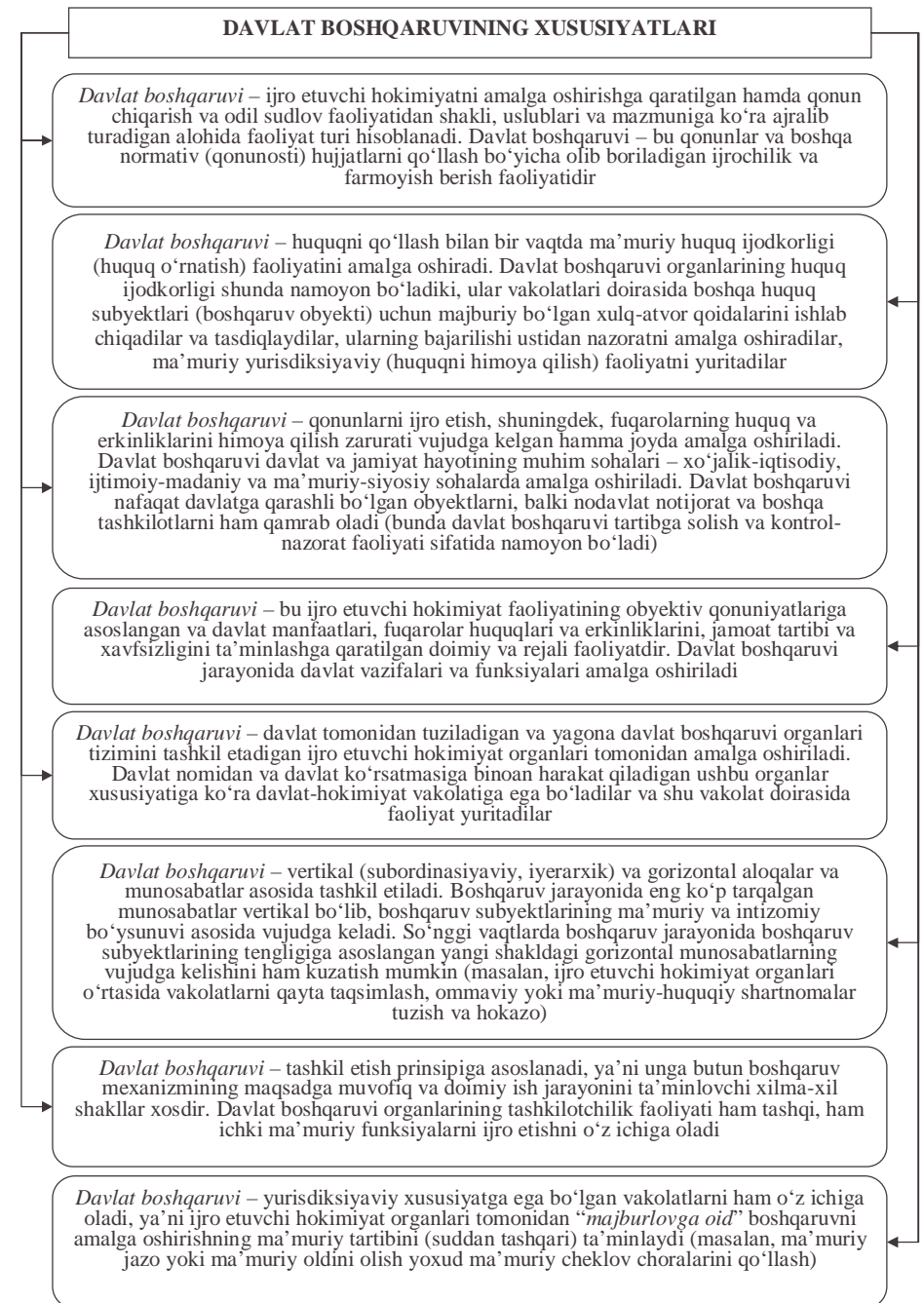
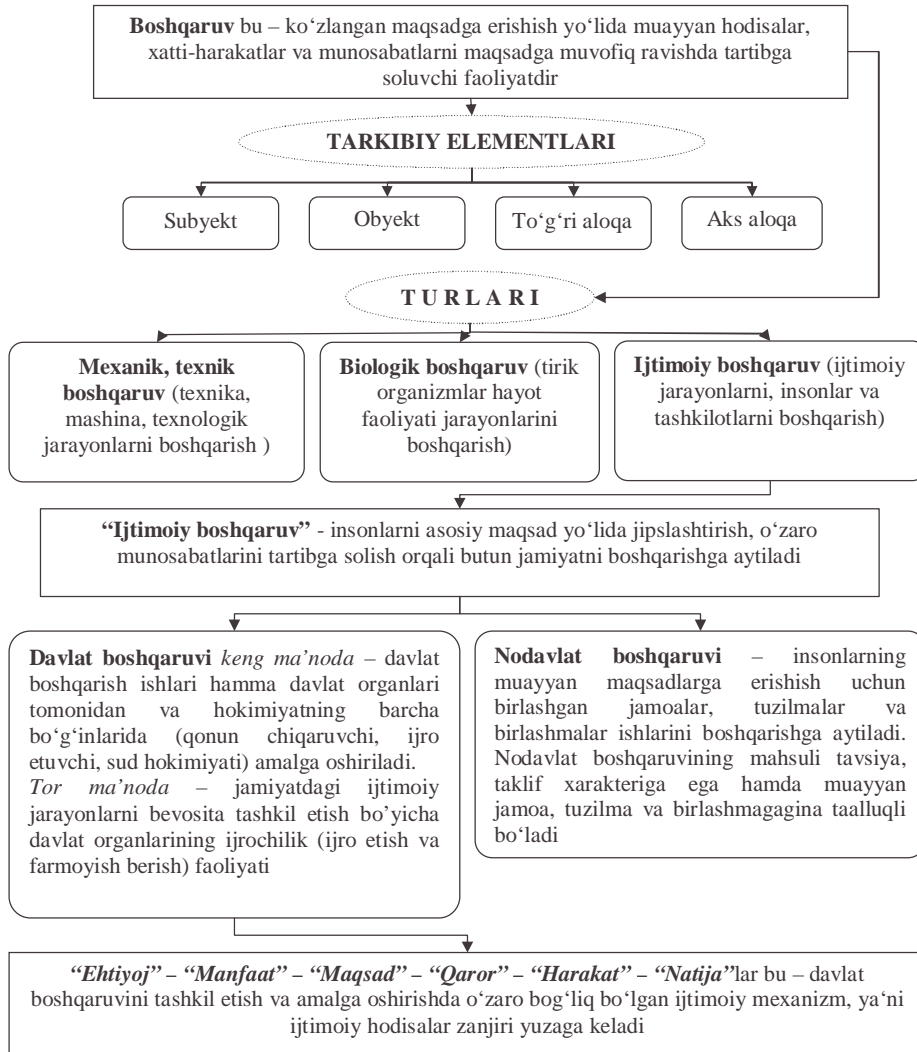
Chizmalar albomini tayyorlashda mualliflar davlat boshqaruvi sohasida hamda ma‘muriy qonunchilikdagi keyingi yillardagi o‘zgarishlarni inobatga olishgan.

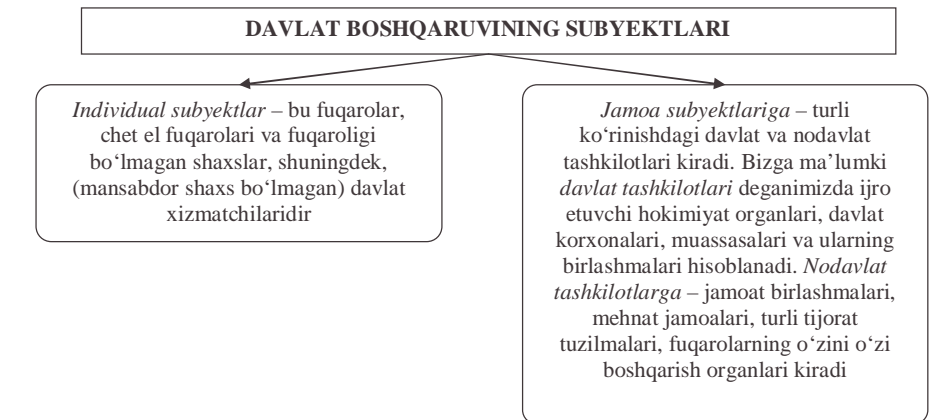
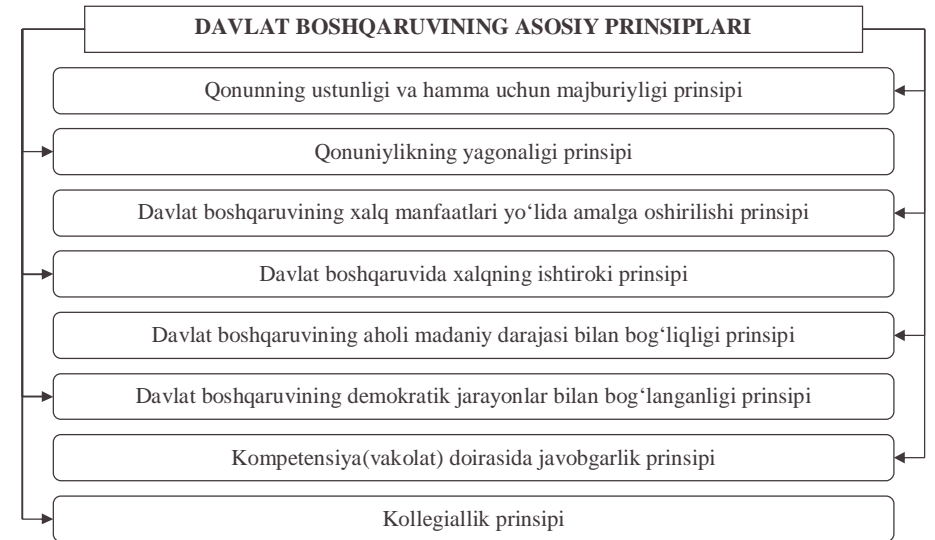
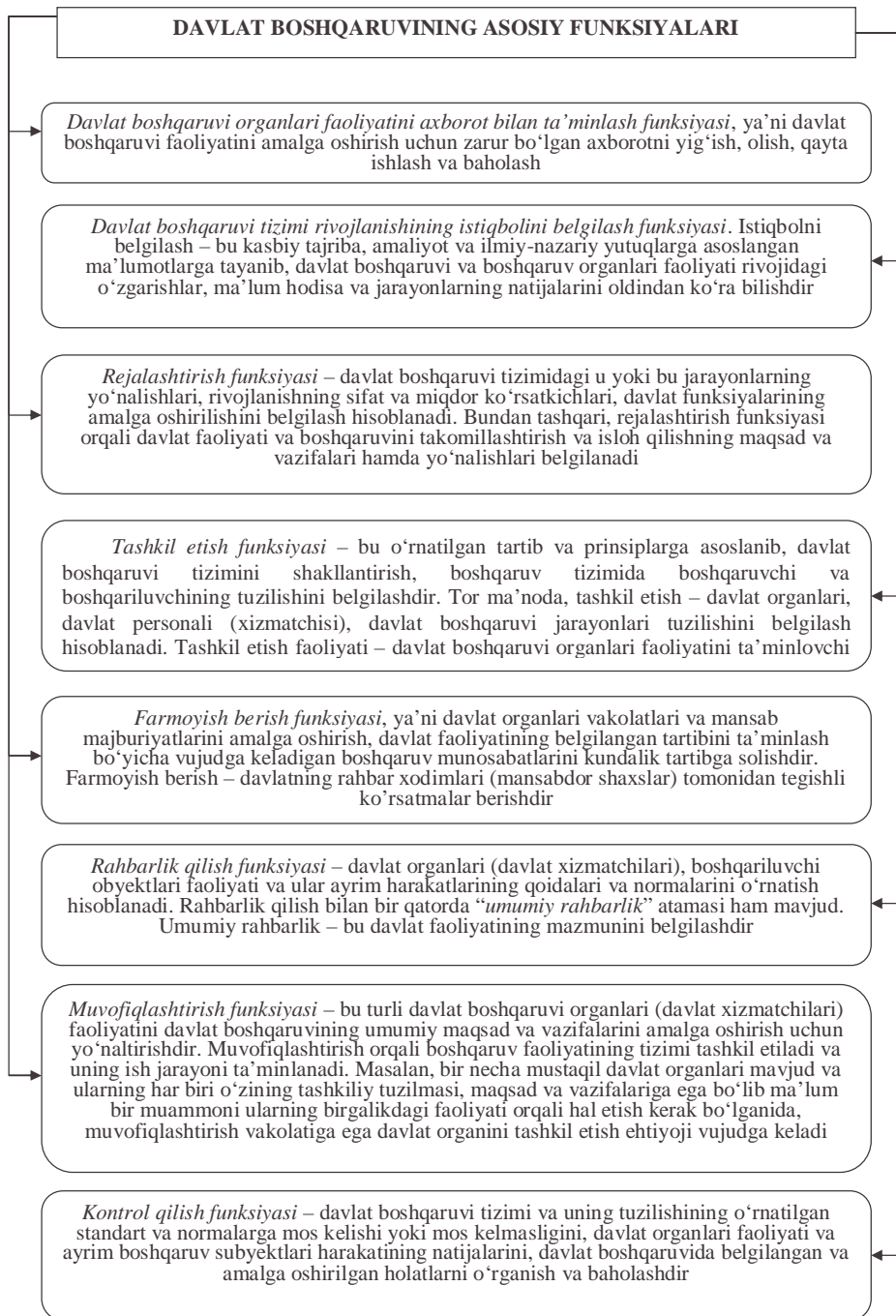
Chizmalar albomida mavzular qisqa, aniq va ravon tushunchalar orqali yoritilgan. Bu fanni o‘zlashtirish, har bir mavzu yuzasidan aniq tushunchaga ega bo‘lishda alohida ahamiyatga egadir. O‘quv qo‘llanmadan auditoriya, ma‘ruza va amaliy mashg‘ulotlarda, shuningdek, fan bo‘yicha dasturda ifodalangan maqsad va vazifalarni bajarish yuzasidan tinglovchilarning mustaqil ishlarini tashkil qilishda ham foydalanish mumkin.

¹ *Каримов И. А.* Юксак билимли ва интеллектуал ривожланган авлодни тарбиялаш – мамлакатни барқарор тараққий эттириш ва модернизация қилишнинг энг муҳим шarti // Халқ сўзи. – 2012. –18 фев.

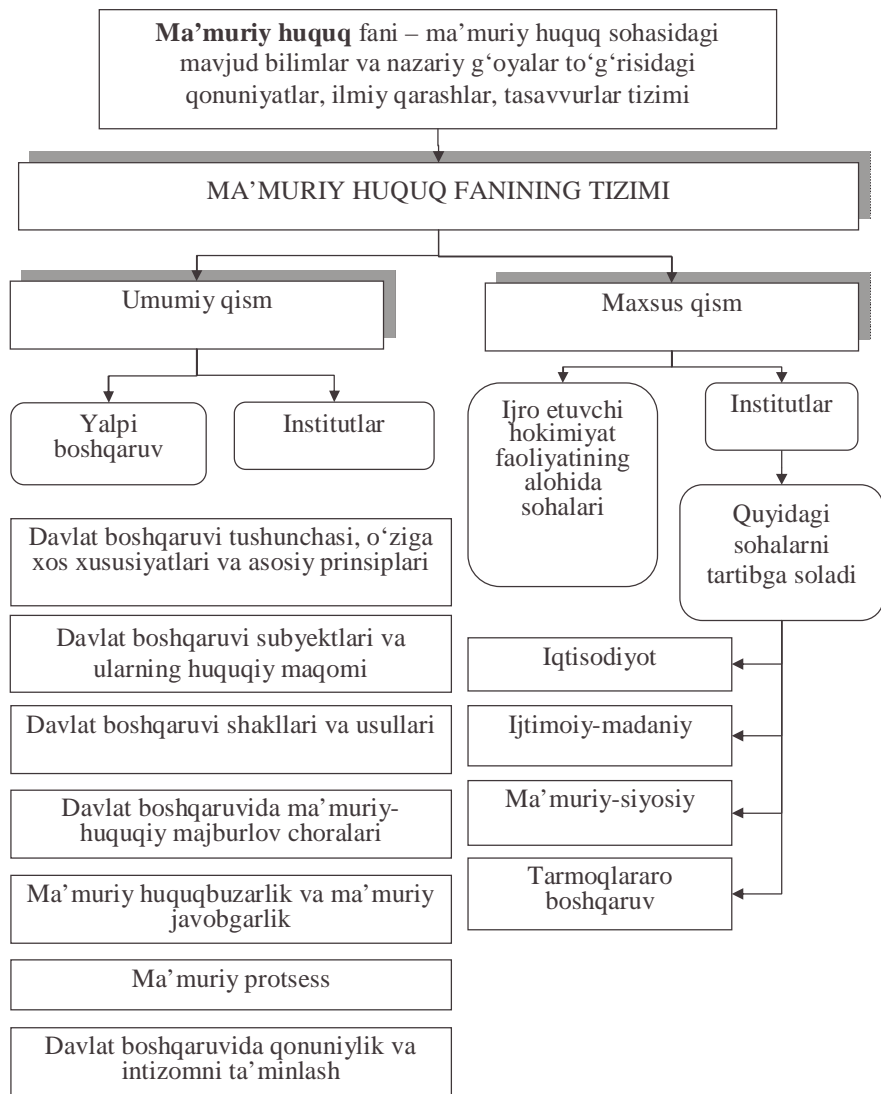
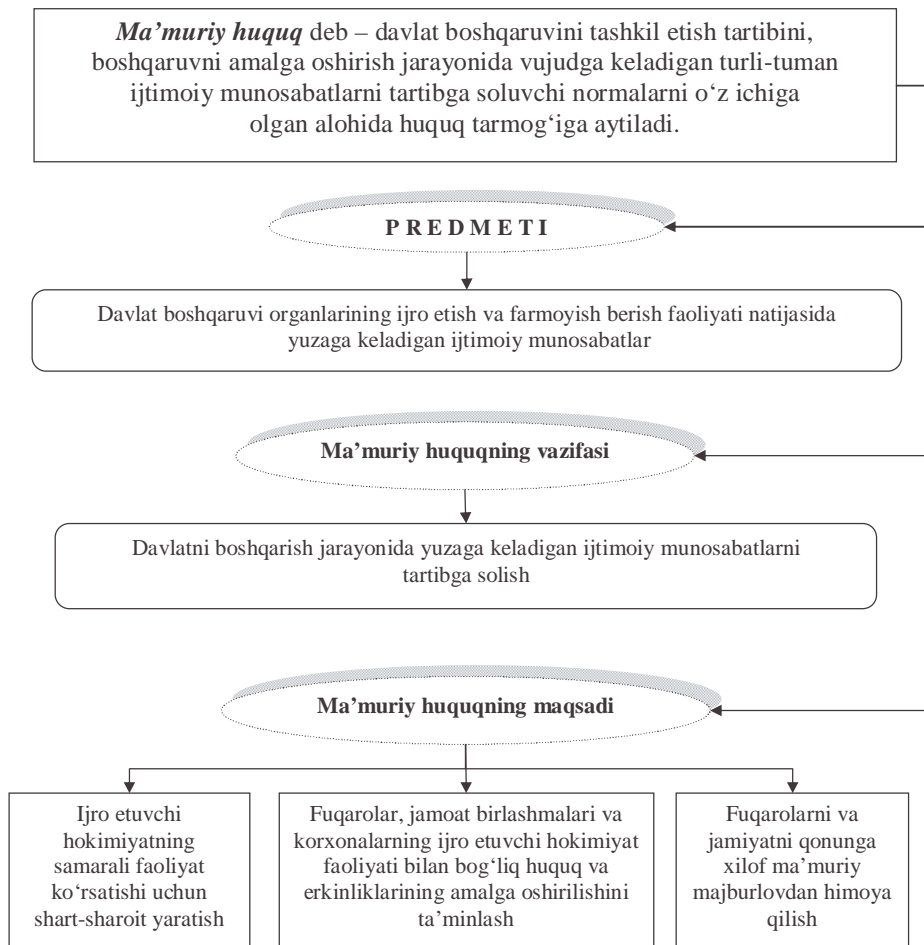
1-mavzu. MA’MURIY HUQUQ FANINING TUSHUNCHASI, PREDMETI VA TIZIMI

1. Ijtimoiy va davlat boshqaruvlarining tushunchasi xususiyatlari

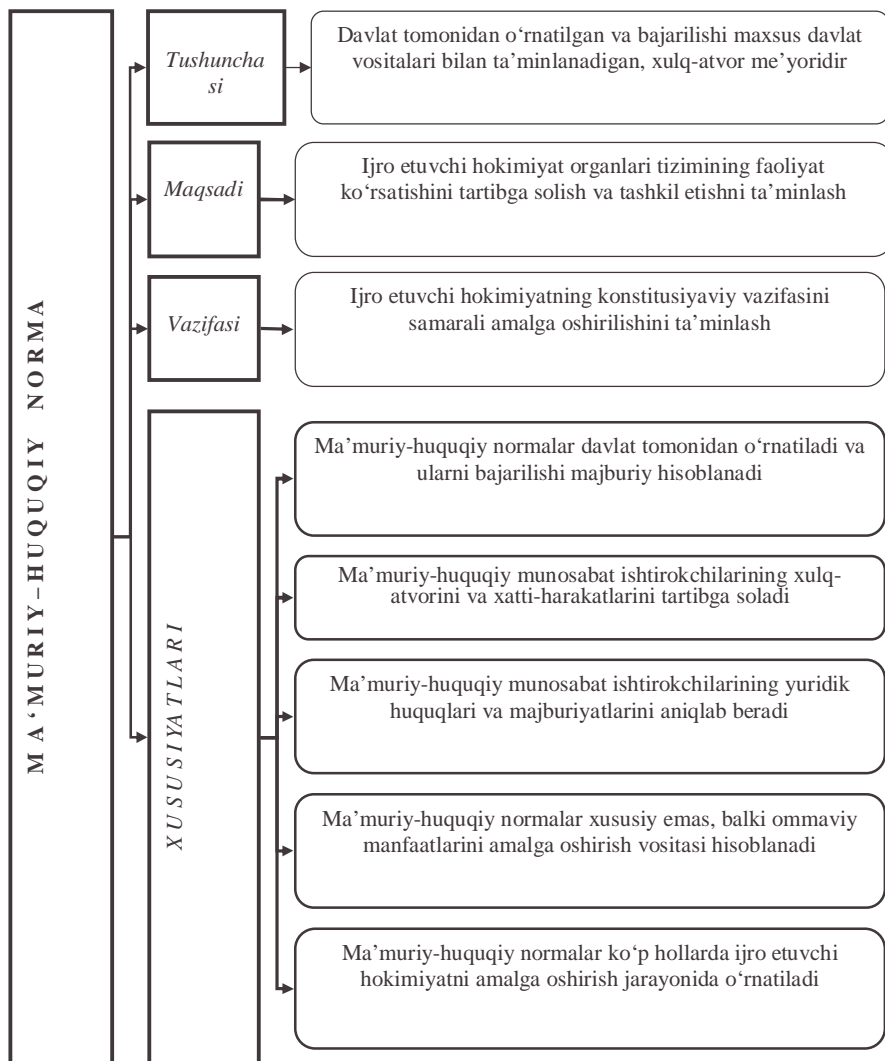

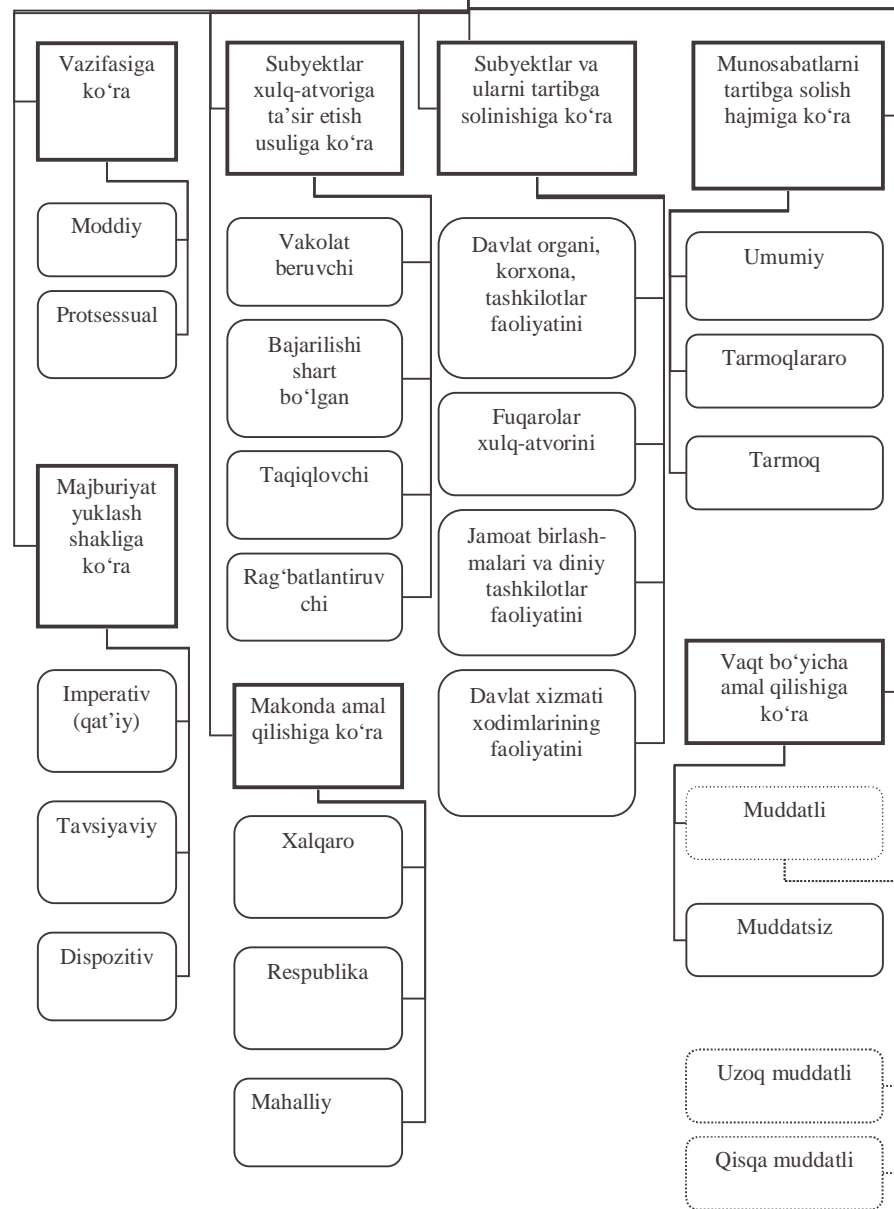
2. Ma'muriy huquq tushunchasi, predmeti va tizimi

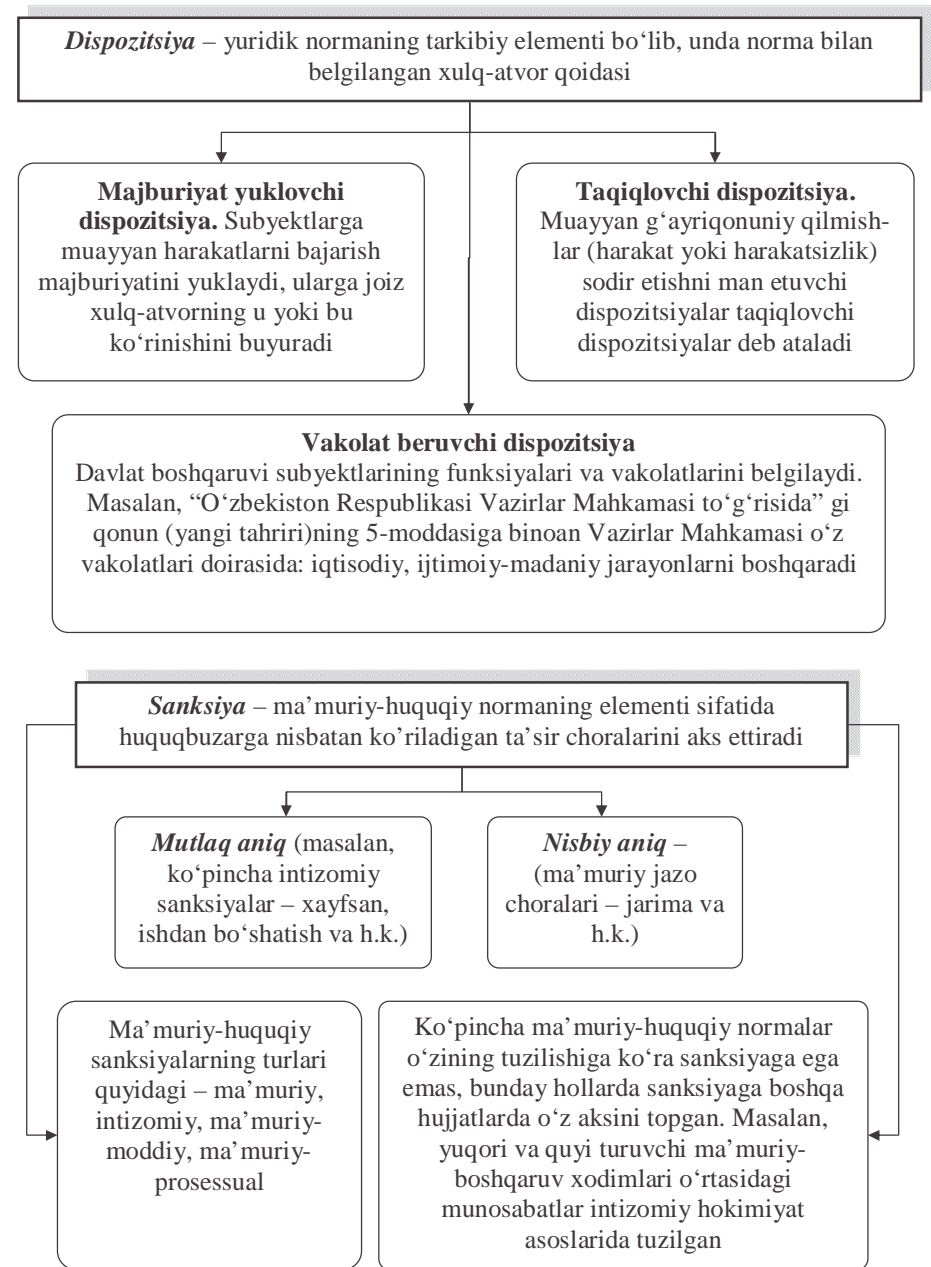
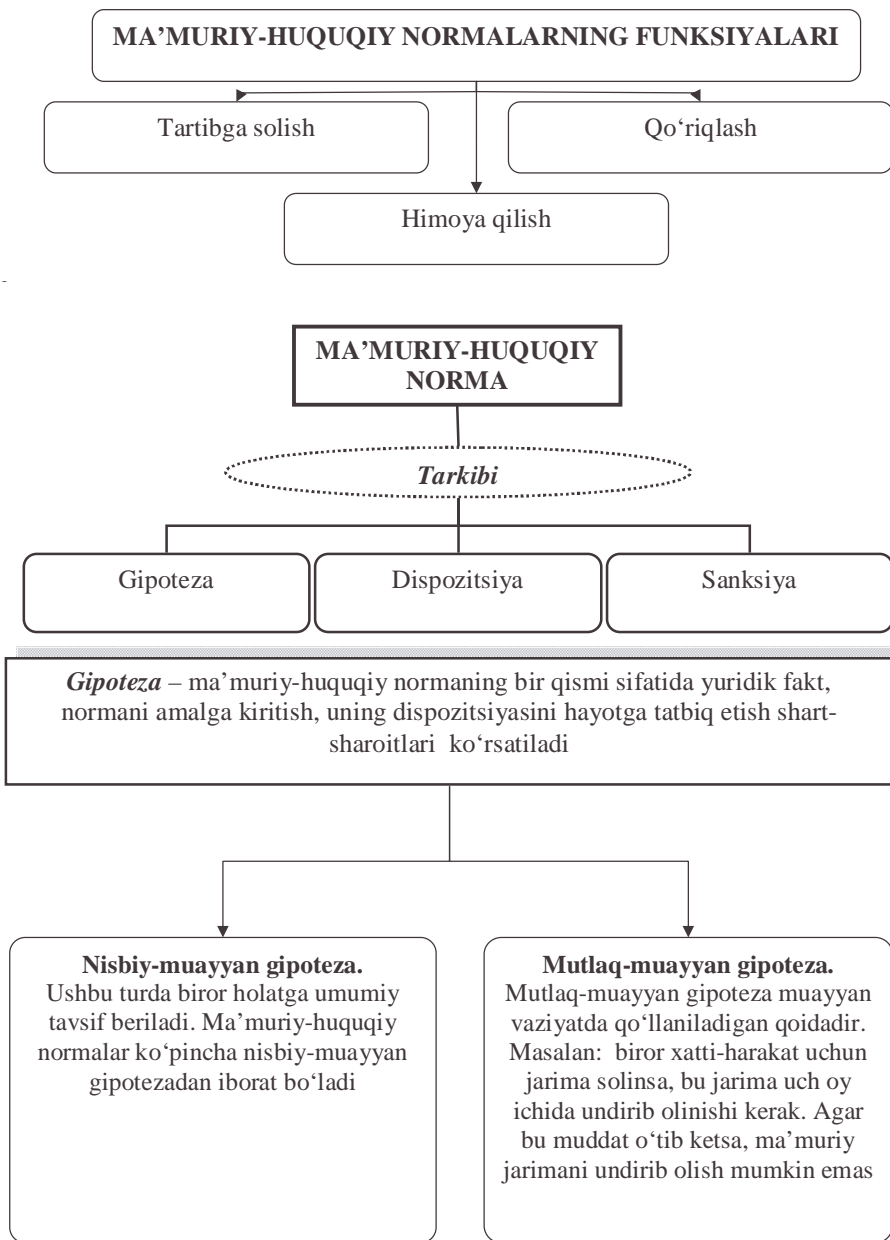

1. Ma'muriy-huquqiy norma tushunchasi, turlari, tuzilishi va o'ziga xos xususiyatlari

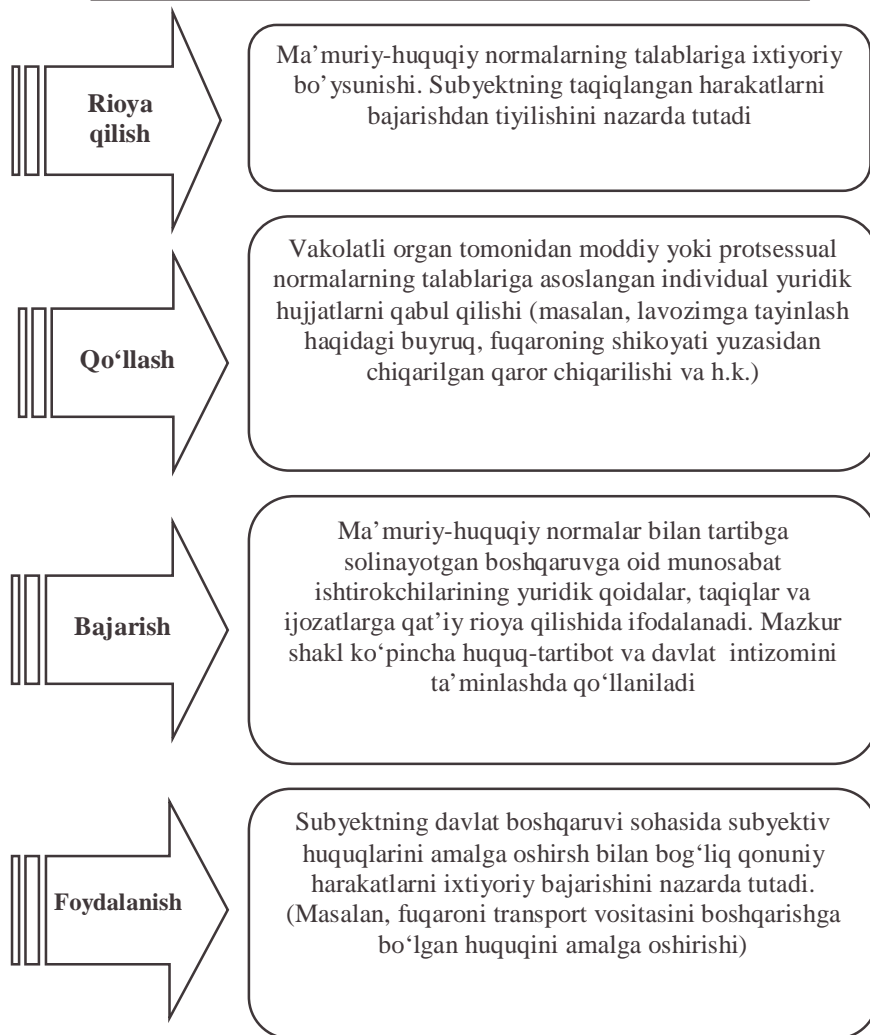

MA'MURIY-HUQUQIY NORMALARNING TURLARI

MA'MURIY-HUQUQIY NORMALARNI AMALDA JORIY ETISHNING SHAKLLARI

2. Ma'muriy-huquqiy munosabatlar tushunchasi, turlari va elementlari (tuzilishi)

MA’MURIY-HUQUQIY MUNOSABATLAR ISHTIROKCHILARINING XUSUSIYATLARI

ushbu munosabatlarning tomonlardan biri – hamma vaqt vakolatlari berilgan ijro etuvchi hokimiyat organi yoki uning mansabdor shaxslari

ma’muriy-huquqiy munosabatlarning tomonlaridan biri qaror (farmoyishlar) qabul qilish va majburlov choralarini qo‘llashga haqli, chunki ular tegishli davlat-hokimiyat vakolatiga ega

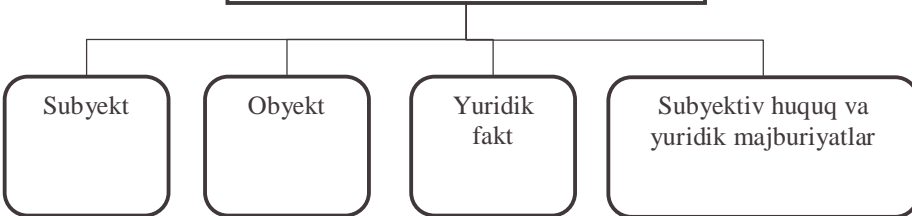
ko‘pgina ijro etuvchi hokimiyat organlari va ularning mansabdor shaxslari davlat nomidan ish ko‘rib, normativ hujjatlarni qabul qilish huquqiga ega

ma’muriy-huquqiy munosabatlar tomonlardan birining tashabbusi bilan yuzaga kelishi mumkin, lekin ikkinchi tomonning roziligi (xohishi) majburiy hisoblanmaydi

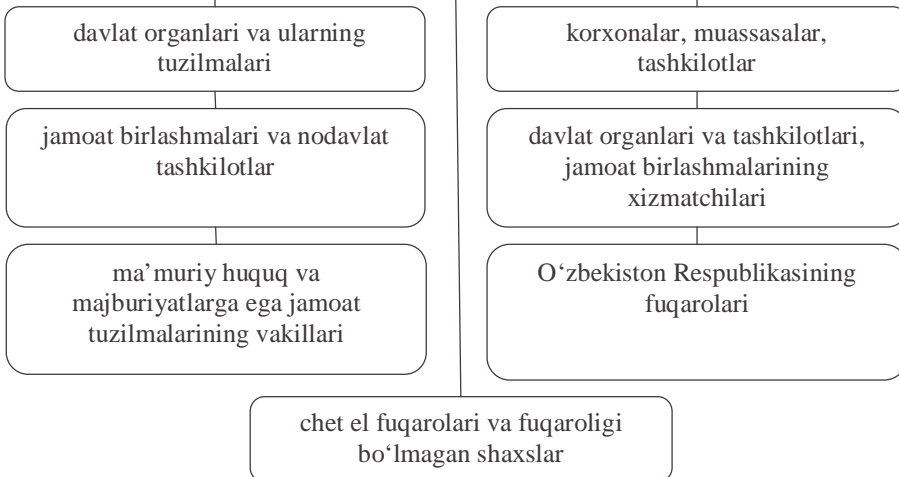
ma’muriy-huquqiy munosabatlarning ishtirokchilari o‘rtasida yuzaga keladigan nizolar ko‘p hollarda vakolatli ijro etuvchi hokimiyat organining bevosita yuridik hokimiyat va bir tomonlama farmoyish yo‘li bilan ma’muriy (sud bilan bog‘liq emas) tartibda hal etiladi

tomonlardan biri normativ talablarni buzgan hollarda davlat va uning organlari oldida javobgarlikni yuzaga keltiradi

Ma’muriy-huquqiy munosabat elementlari

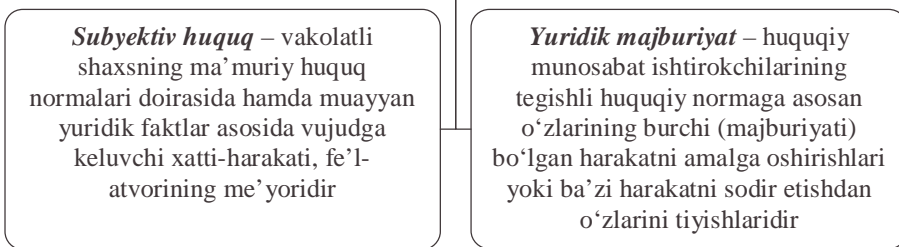
Ma’muriy-huquqiy munosabatlarning subyekt – boshqaruv funksiyasini amalga oshirish bo‘yicha ma’muriy-huquqiy normalar bilan ma’lum bir majburiyatlar yuklatilgan va davlat-hokimiyat vakolatiga ega shaxslar

Ma’muriy-huquqiy munosabatlarning obyekt – davlat boshqaruvini tashkil etish va amalga oshirish jarayonida ma’muriy huquq subyektlarini xatti-harakatlari yig‘indisi, ya’ni ularning ijobiy yoki salbiy xulq-atvorlari

Subyektiv huquq va yuridik majburiyatlar Subyektiv huquq va yuridik majburiyatlar huquqiy munosabatlarning mazmun-mohiyatini tashkil etadi. Chunki, ularni o‘zaro bog‘liqlikda tahlil etish orqali huquqiy munosabatning tabiati va maqsadi haqida tasavvur hosil qilish mumkin

Ma'muriy-huquqiy munosabatlarning mazmuniga ko'ra turlari

Moddiy ma'muriy-huquqiy munosabatlar – boshqaruv sohasida yuzaga keluvchi va ma'muriy huquqning moddiy normalari bilan tartibga solinuvchi ijtimoiy munosabatlar kiradi

Ma'muriy-protsessual munosabatlar – boshqaruv sohasida individual-aniiq ishlar hal qilinishi tufayli yuzaga keladigan va ma'muriy-huquqiy normalar bilan tartibga solinadigan munosabatlardir

Masalan, fuqarolarning arizalari va shikoyatlarini ijro etuvchi hokimiyat organlari va ularning mansabdor shaxslari tomonidan hal qilish bilan bog'liq bo'lgan munosabatlar ma'muriy-protsessual munosabatlar hisoblanadi. Moddiy va protsessual ma'muriy-huquqiy munosabatlarning o'zaro aloqasi shundan iboratki, moddiy munosabatlar protsessual munosabatlar vositasida amalga oshiriladi. Bundan tashqari, protsessual ma'muriy-huquqiy munosabatlar vositasida huquqning boshqa tarmoqlari (moliya, yer, ekologiya va boshqa) huquqiy munosabatlari ham hayotga joriy etiladi.

Ma'muriy-huquqiy munosabatlarning turlari: ishtirokchilarning huquq va majburiyatlarining o'zaro nisbatiga ko'ra

Horizantal ma'muriy-huquqiy munosabatlar – bir-biriga bo'ysunmaydigan subyektlar o'rtasida vujudga keladi. Bunday munosabatlar ijro etuvchi hokimiyatning bir-biriga bo'ysunmaydigan organlari, shuningdek korxonalar, muassasalar, tashkilotlar va fuqarolar o'rtasida ular boshqaruv sohasidagi o'z huquqlarini ro'yobga chiqarishlari munosabati bilan vujudga keladi

Vertikal ma'muriy-huquqiy munosabatlar – bir munosabat subyektining boshqasiga bo'ysunishi doirasida – ijro etuvchi hokimiyatning yuqori turuvchi va quyi turuvchi organlari o'rtasida, ijro etuvchi hokimiyat organlari va tobe tashkilotlar o'rtasida, ijro etuvchi hokimiyat organlarining biri boshqasiga bo'ysunuvchi tuzilmalari o'rtasida; biri boshqasiga bo'ysunuvchi davlat xizmati xodimlari o'rtasida yuzaga keladi

3-mavzu. IJRO ETUVCHI HOKIMIYAT ORGANLARI – MA'MURIY HUQUQ SUBYEKTI SIFATIDA

1. Ma'muriy huquq subyektlari tushunchasi

Ma'muriy huquq subyektini

Ma'muriy huquq subyektini – ma'muriy huquq normalari orqali berilgan vakolatlarni amalga oshirish huquqi va majburiyatlariga ega jismoniy shaxs yoki yuridik shaxs

Ma'muriy-huquqiy munosabatlar subyektini – davlat boshqaruvi sohasida huquq va majburiyatlarga ega, boshqaruv munosabatlarining ishtirokchilari hisoblangan jismoniy shaxs yoki yuridik shaxs

Ma'muriy huquq subyektlari ma'muriy-huquqiy munosabatlar subyektini bo'lishi uchun shartlar

Subyektlarning huquq va majburiyatlarini nazarda tutuvchi ma'muriy huquq normalar

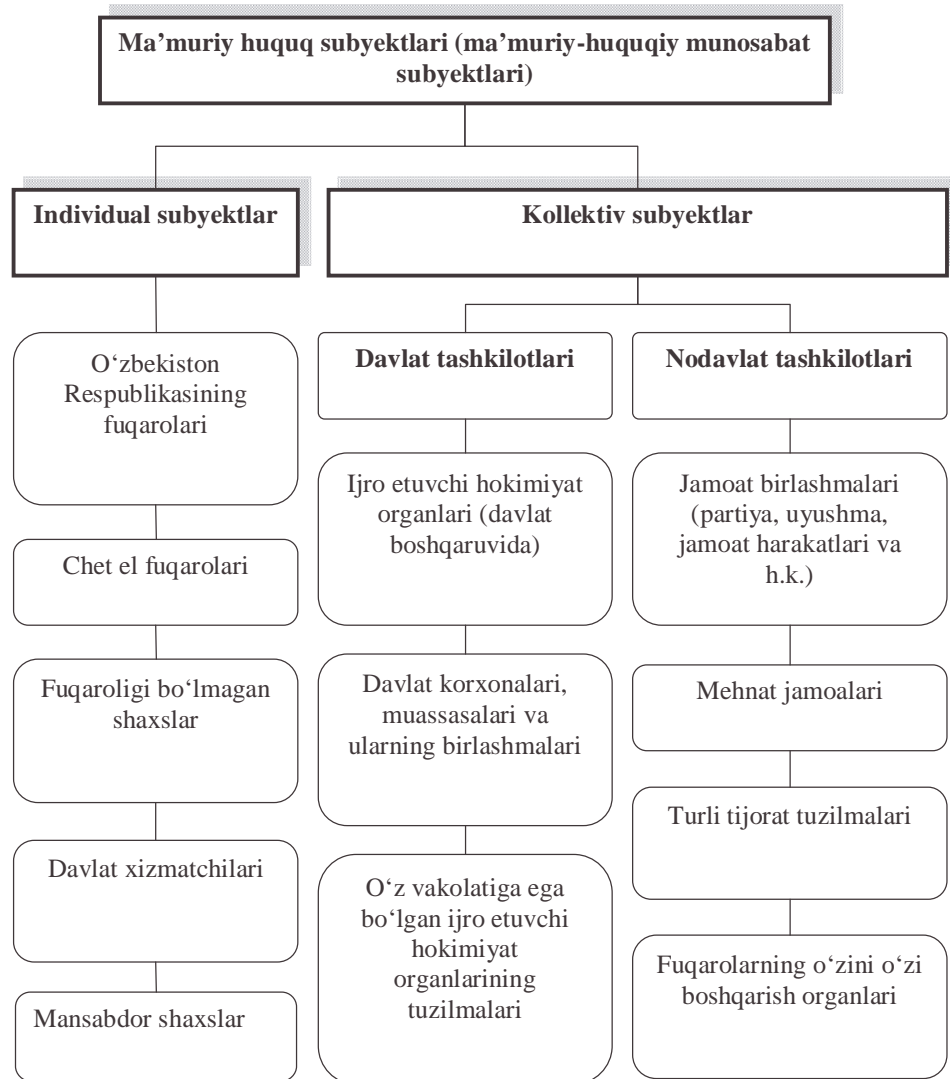
Subyektning ma'muriy-huquqiy layoqati va muomala layoqati

Huquqiy munosabatlarning yuzaga kelishi, o'zgarishi va tugatilishi uchun asoslar

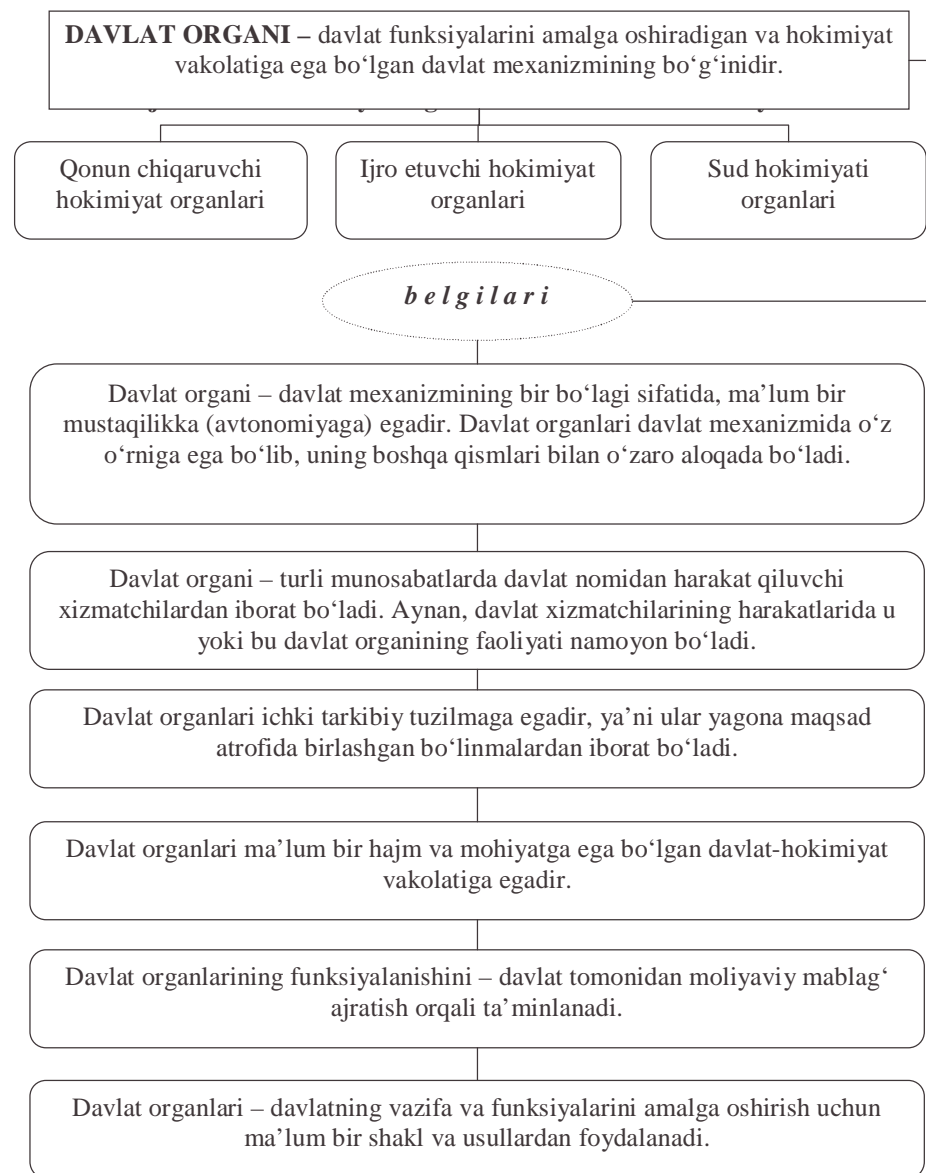
Ma'muriy-huquqiy layoqat – subyektning ma'muriy-huquqiy munosabatlarga kirishishi uchun davlat tomonidan o'rnatiladigan va qo'riqlanadigan imkoniyati

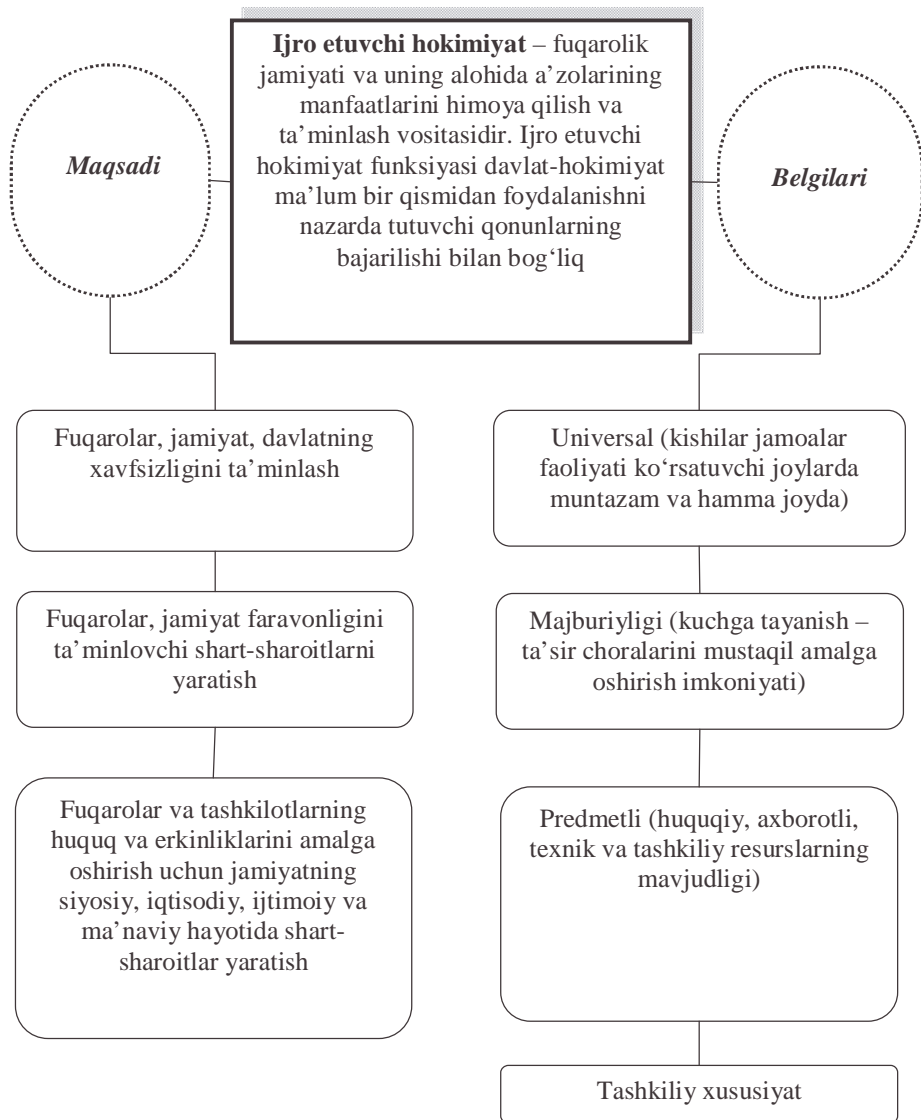
Ma'muriy muomala layoqati – subyektning o'z harakatlari, ma'muriy-huquqiy munosabatlar doirasida huquq va majburiyatlarga ega bo'lish layoqati

Ma'muriy huquq subyektlarining tizimi

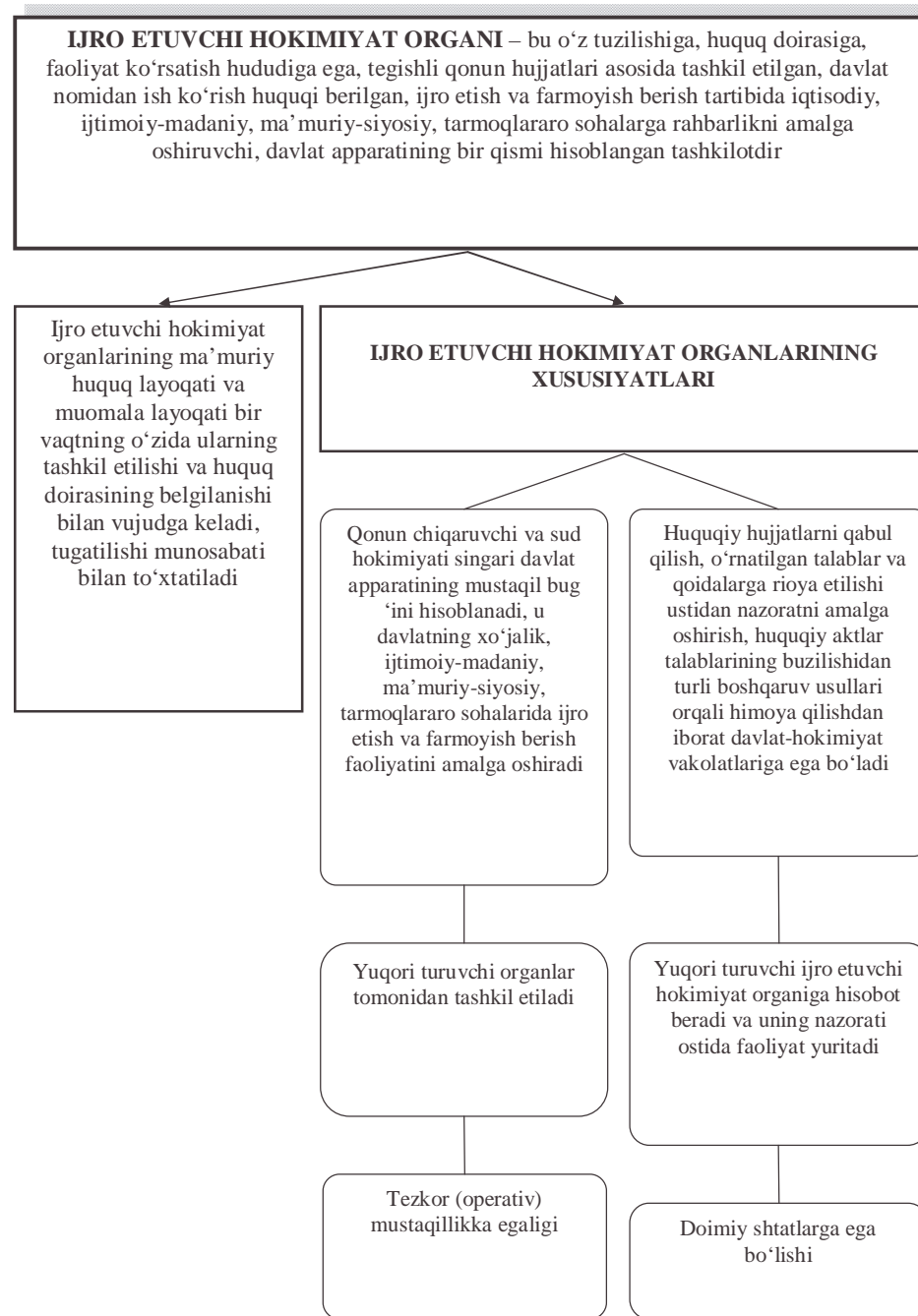

Davlat organi tushunchasi, turlari va belgilari

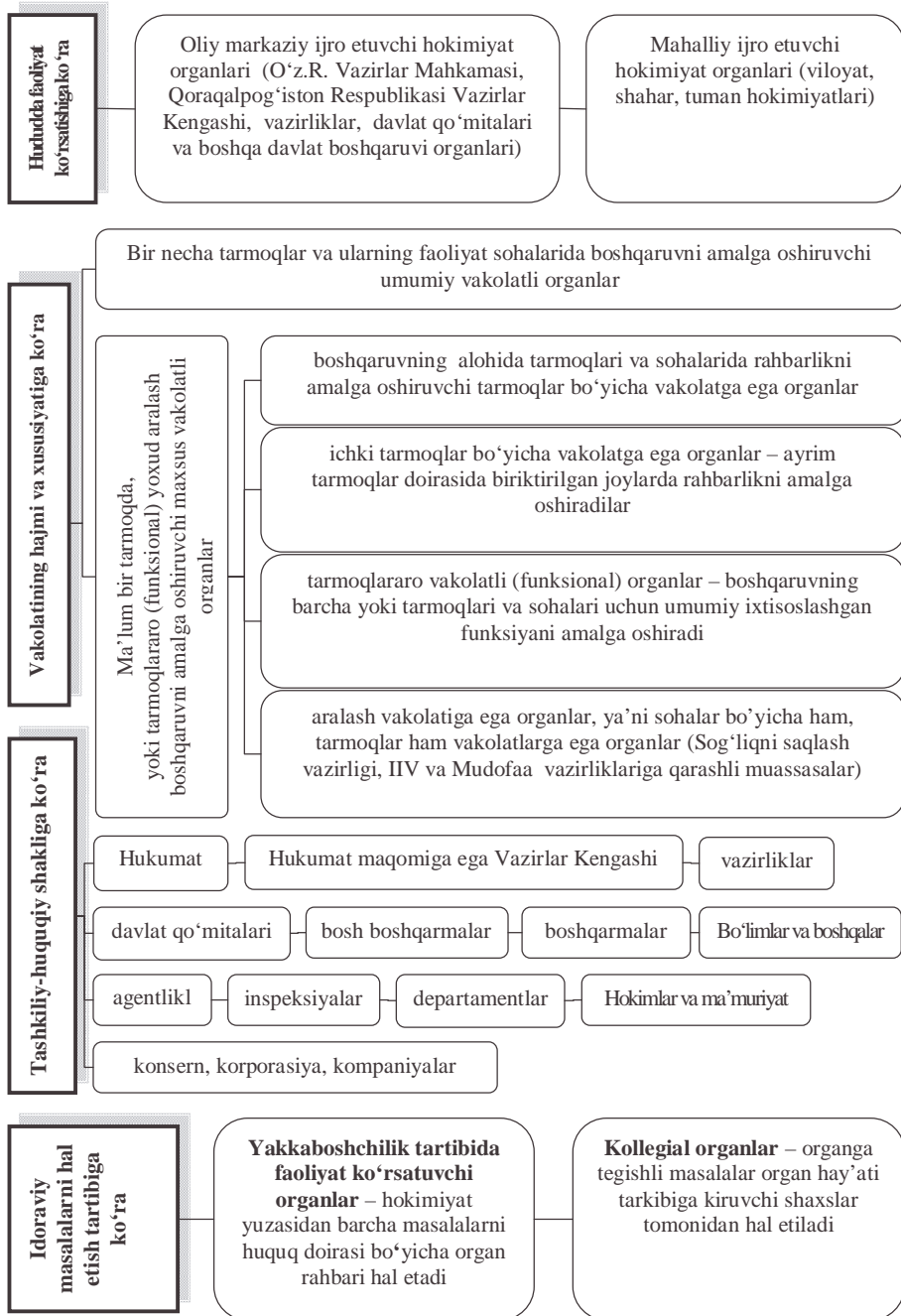

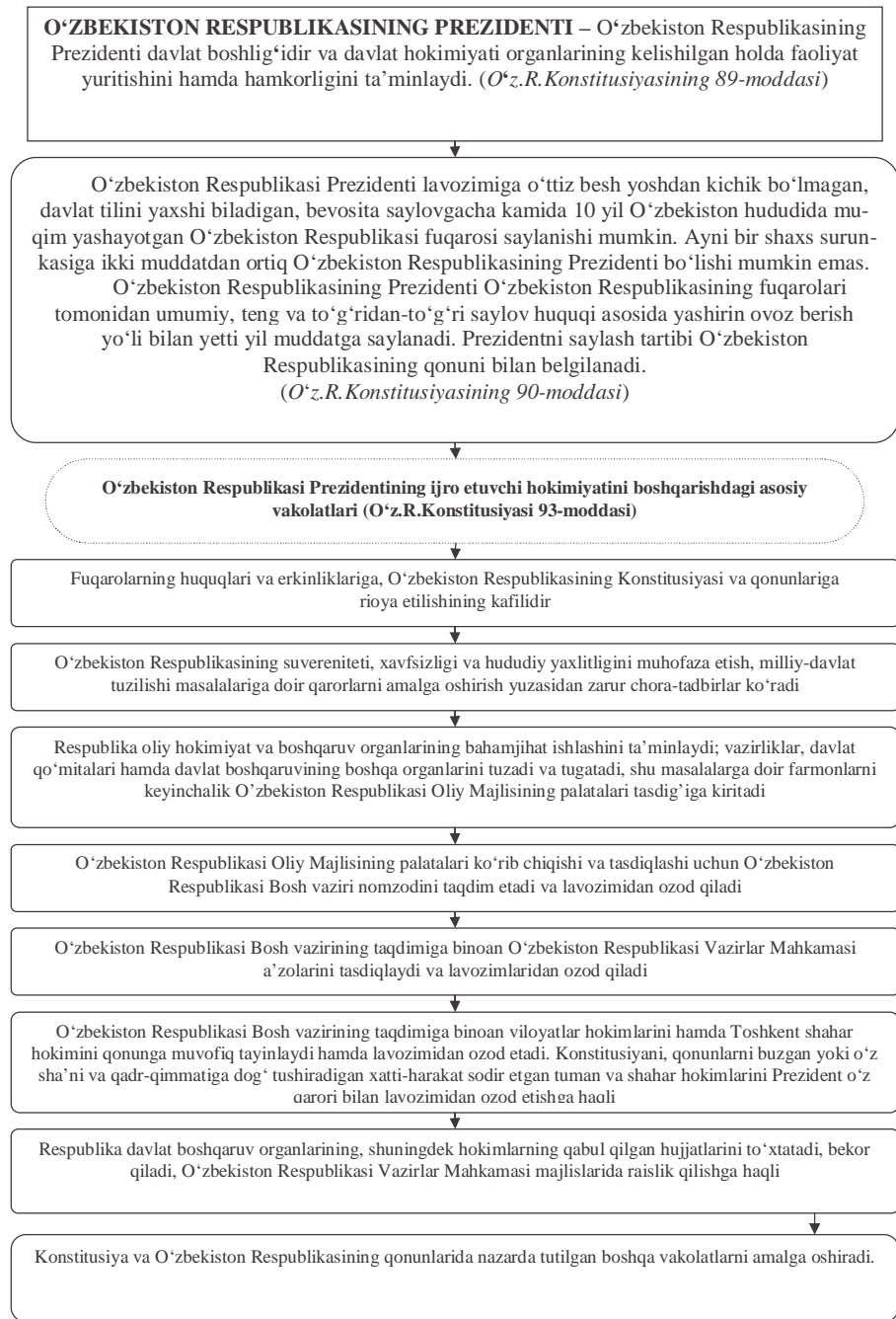
Ijro etuvchi hokimiyat organi tushunchasi, huquqiy maqomi va o'ziga xos xususiyatlari

Ijro etuvchi hokimiyat organlarining turlari

3. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti

DAVLAT XIZMATINING TUSHUNCHASI VA MAZMUNI

Davlat xizmatining tushunchasi va mazmuni

Davlat xizmati – davlat organlari tomonidan boshqaruvning kadrlar funksiyasini amalga oshirish, davlat organlari apparatida doimiy yoki vaqtincha mansabni egallab turgan hamda davlat byudjetidan mablag‘ bilan ta‘minlanadigan barcha shaxslarning faoliyatidir

DAVLAT XIZMATINING HUQUQIY ASOSLARI

O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi

O‘zbekiston Respublikasi qonunlari

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari

O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarorlari

O‘zbekiston Respublikasi davlat hokimiyati boshqa organlarining me‘yoriy hujjatlari

Davlat organlarining Nizom va Ustavlari

4-mavzu. **O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA DAVLAT XIZMATI**
DAVLAT XIZMATCHILARI – MA‘MURIY HUQUQ SUBYEKTI SIFATIDA

1. Davlat xizmati tushunchasi va prinsiplari.
Davlat xizmatini o‘tashning umumiy tartibi

DAVLAT XIZMATINING HUQUQIY ASOSLARI

O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi

O‘zbekiston Respublikasi qonunlari

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari

O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarorlari

O‘zbekiston Respublikasi davlat hokimiyati boshqa organlarining me‘yoriy hujjatlari

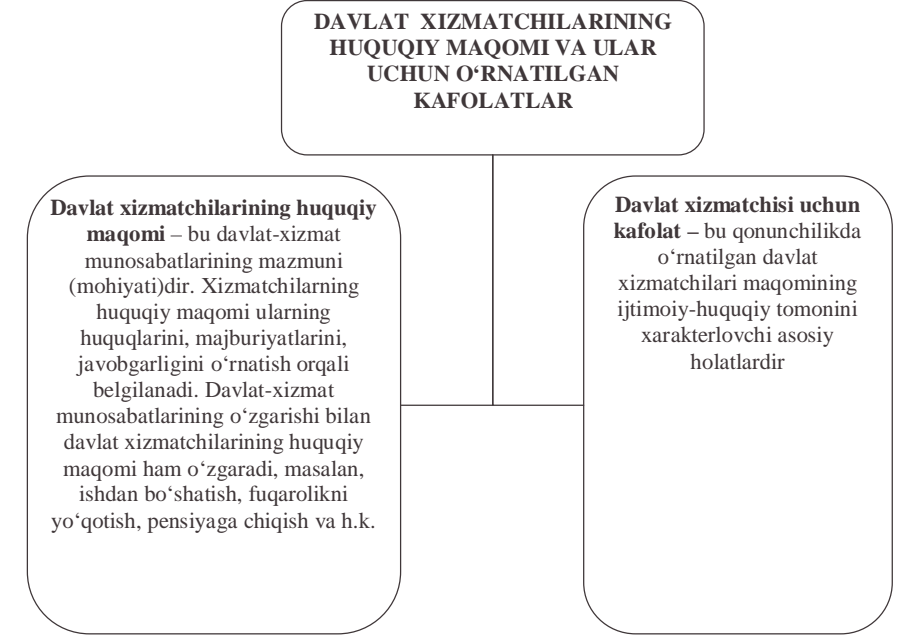
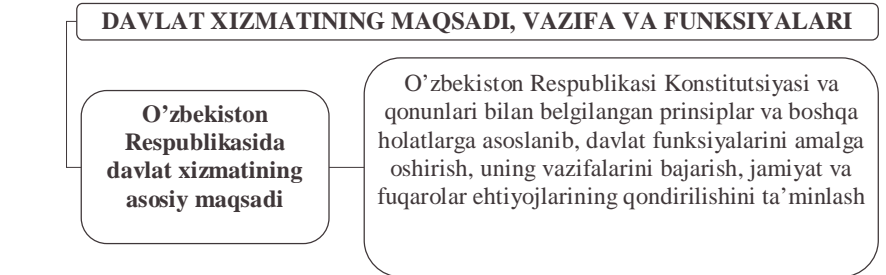
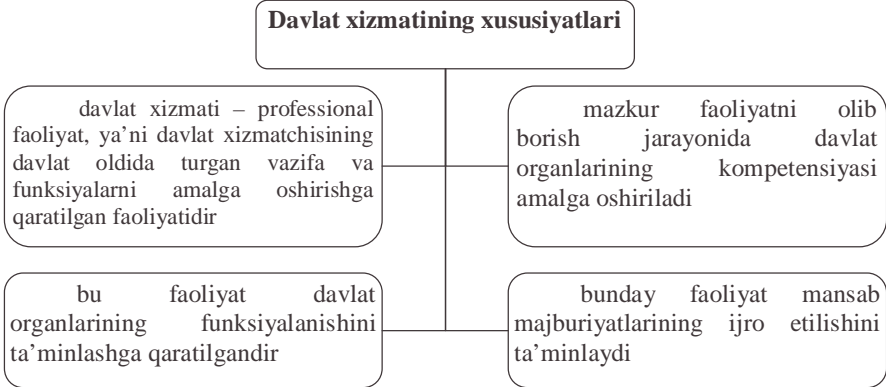
Davlat organlarining Nizom va Ustavlari

DAVLAT XIZMATINING TUSHUNCHASI VA MAZMUNI

Davlat xizmatining tushunchasi va mazmuni

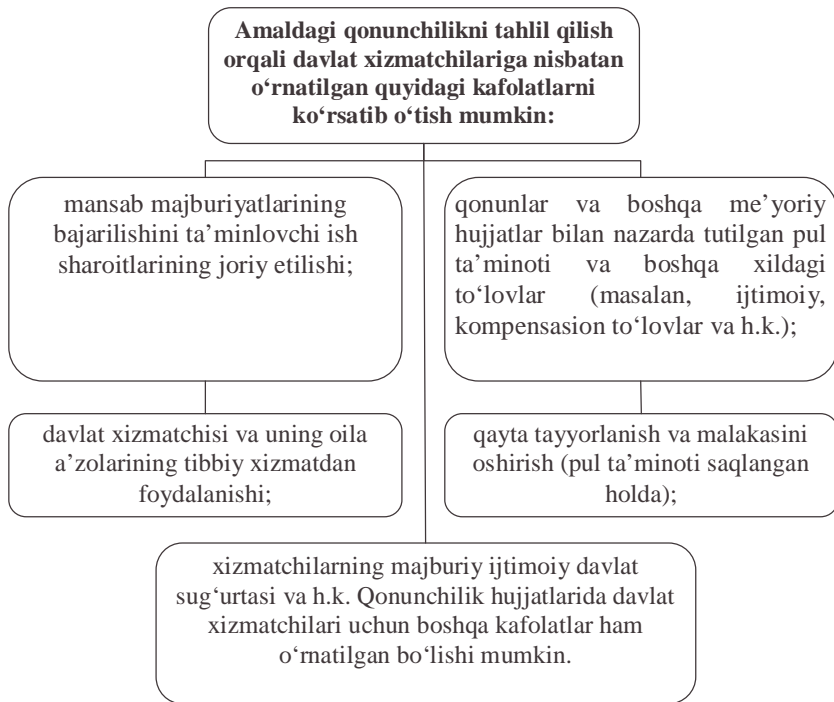
Davlat xizmati – davlat organlari tomonidan boshqaruvning kadrlar funksiyasini amalga oshirish, davlat organlari apparatida doimiy yoki vaqtincha mansabni egallab turgan hamda davlat byudjetidan mablag‘ bilan ta‘minlanadigan barcha shaxslarning faoliyatidir

2. Davlat xizmatchilari tushunchasi, turlari va ularning huquqiy holati

Davlat xizmatining vazifalari

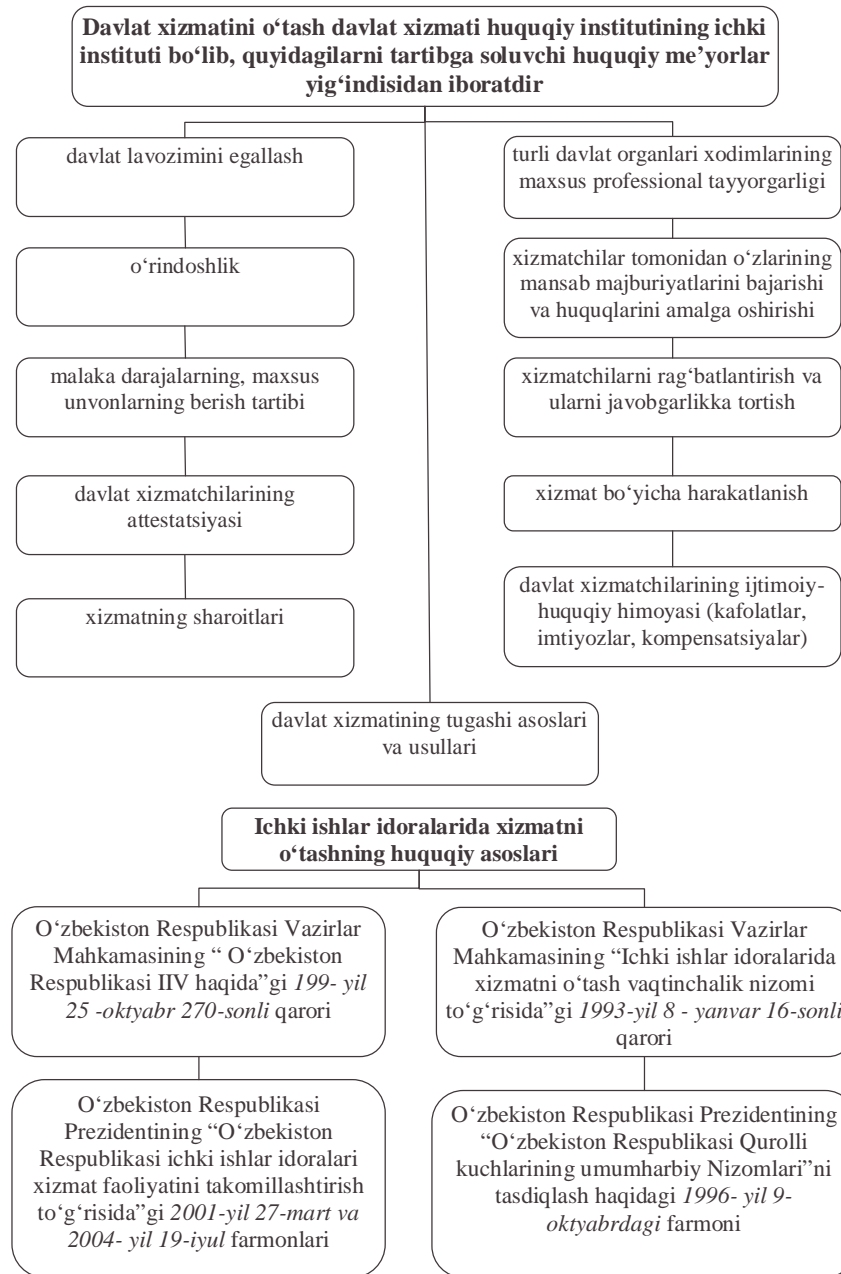
Davlat organining huquqiy maqomiga, davlat xizmatchisining qanday mansab va lavozimni egallab turganiga bog’liq bo’ladi.
Yuridik adabiyotlarda davlat xizmatining vazifalariga deyarli barcha huquqshunos olimlar bir xilda yondoshgan. Ularning fikricha, davlat xizmatining asosiy vazifalariga quyidagilarni kiritish mumkin:
konstitusiyaviy tuzumni himoya qilish, fuqarolik jamiyati qurish uchun shart-sharoitlar yaratib berish, ishlab chiqarish, shaxsning erkin xayot kechirishini ta’minlash, fuqarolarning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish;
davlat organlari oldida turgan funksiyalarning amalga oshirilishi uchun ijtimoiy-siyosiy va davlat-huquqiy sharoitlarni tashkil etish;
davlat organlariga berilgan vakolatlardan kelib chiqqan holda ularning samarali faoliyatini ta’minlash;
davlat xizmati va davlat xizmatchilarining professional faoliyati sharoitlarini takomillashtirish.

DAVLAT XIZMATINI O'TASH

Davlat xizmatini o'tash instituti – boshqaruv apparatiga xodimlarni tanlashdan, xizmat bo'yicha harakatlanishni amalga oshirishdan, davlat xizmatidan bo'shatish usullarini o'rnatish va amalga oshirishdan boshlanadi. Davlat xizmatini o'tash davlat xizmati institutining asosiy elementi bo'lib, unda davlat xizmatchilarining huquqiy maqomi amalga oshiriladi. Davlat xizmatini o'tash – siyosiy va ma'muriy davlat lavozimlarini to'ldirish faoliyati bo'lib, davlat ma'muriyatida mansablarning davlat xizmatchilari o'rtasida ketma-ketlikda almashinuvini, davlat-xizmat huquqiy munosabatlari o'zgarishini o'z ichiga oladi. Har bir davlat xizmatchisi yakka tartibdagi lavozim (xizmat) yo'nalishiga egadir. Shuning uchun ham amalda davlat xizmatini o'tash ham individualdir.

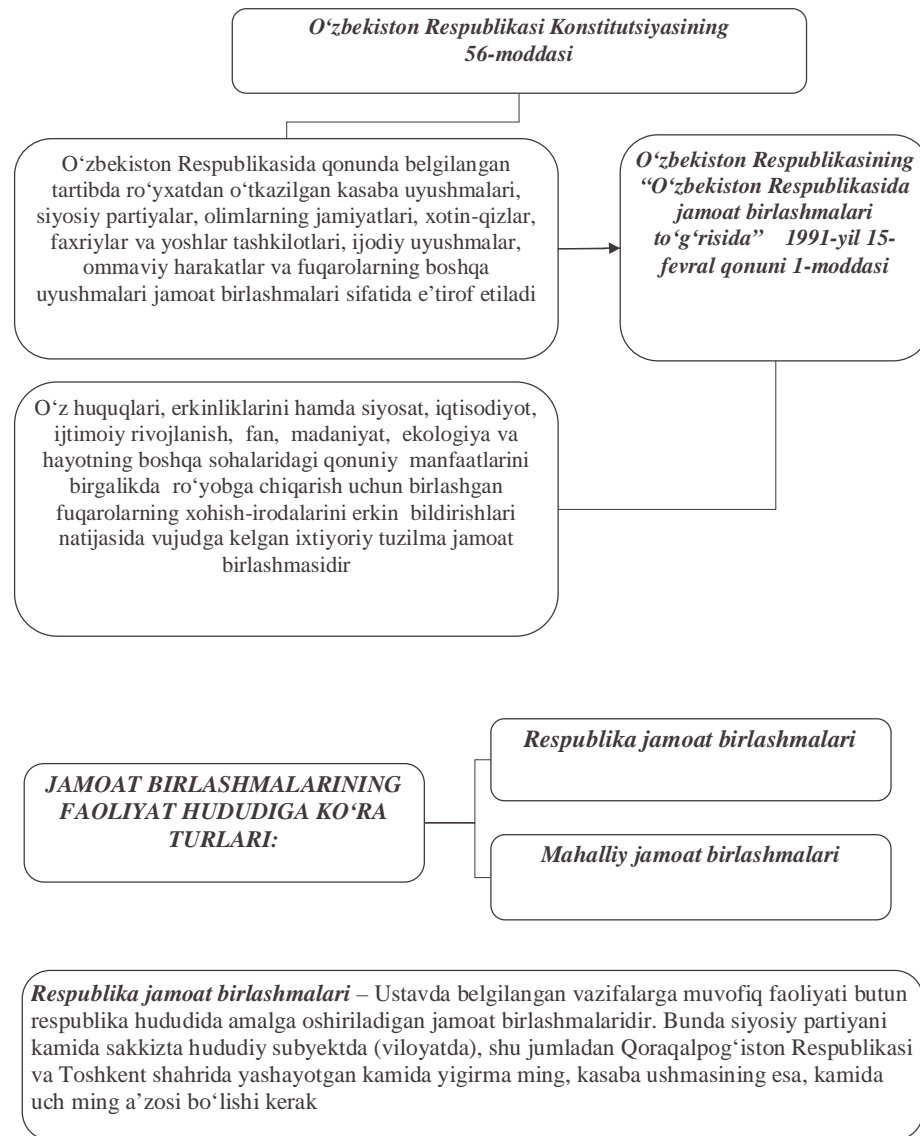
3. Ichki ishlar idoralarida xizmat o'tash tartibi, o'ziga xos xususiyatlari

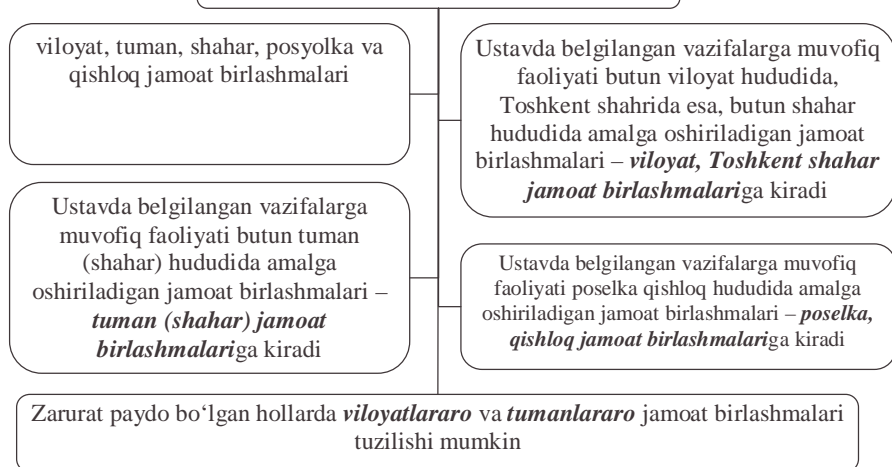

5-mavzu. JAMOAT BIRLASHMALARI VA NODAVLAT NOTIJORAT TASHKILOTLARI – MA'MURIY HUQUQ SUBYEKTI SIFATIDA

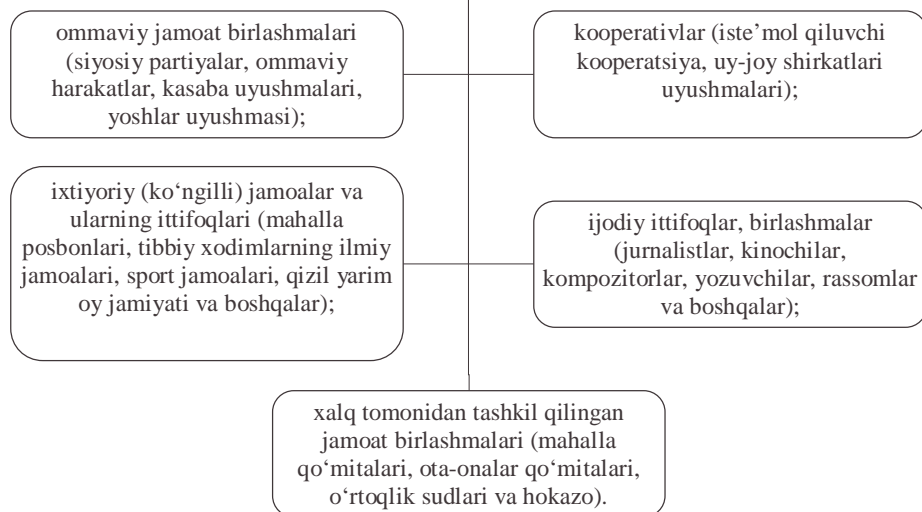
1. Jamoat birlashmalari tushunchasi, turlari, ularning huquqiy holati va vazifalari

Mahalliy jamoat birlashmalari

Jamoat birlashmalarini bir qancha guruhlarga ham bo'lish mumkin:

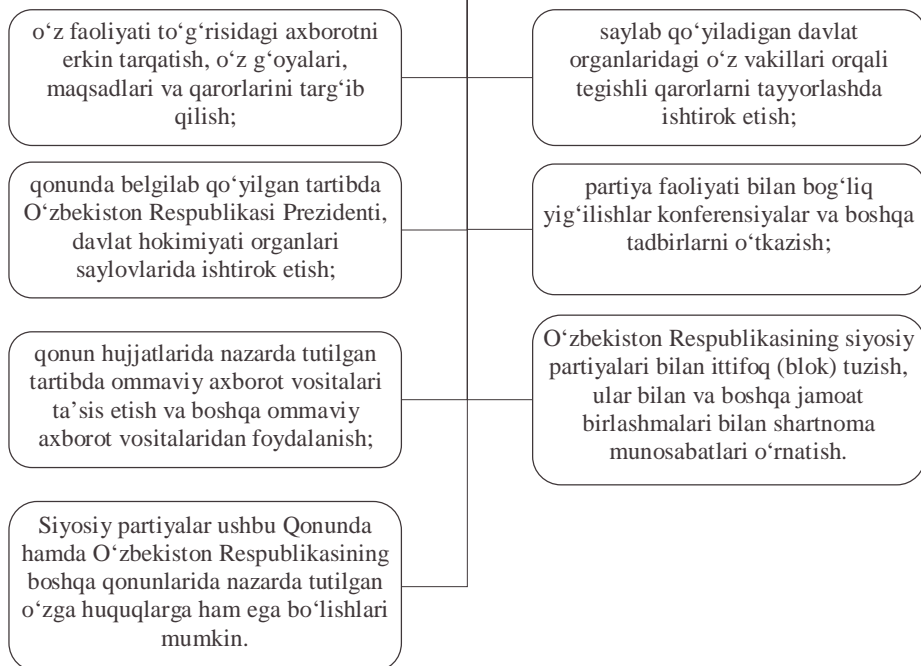

Siyosiy partiya O'zbekiston Respublikasi fuqarolarining qarashlar, manfaatlar va maqsadlar mushtarakligi asosida tuzilgan, davlat hokimiyati organlarini shakllantirishda jamiyat muayyan qismining siyosiy irodasini ro'yobga chiqarishga intiluvchi hamda o'z vakillari orqali davlat va jamoat ishlarini idora etishda qatnashuvchi ko'ngilli birlashmasidir (O'zbekiston Respublikasining "Siyosiy partiyalar to'g'risida" gi 1996-yil 26-dekabr qonunining 1-m.)

Siyosiy partiyalar faoliyatining prinsiplari:

- partiyaga ixtiyoriy ravishda kirish va chiqish
- azolarining teng huquqliligi
- o'zini o'zi boshqarish
- oshkoralik

Siyosiy partiyalarning huquqlari (Siyosiy partiyalar to'g'risidagi qonunning 12-moddasi):

2. Nodavlat notijorat tashkilotlarining tushunchasi, turlari, ularning huquqiy holati va vazifalari

O'zbekiston Respublikasining "Nodavlat notijorat tashkilotlari to'g'risida"gi 1999-yil 14-aprel qonunining 2-moddasi

Nodavlat notijorat tashkiloti – jismoniy va (yoki) yuridik shaxslar tomonidan ixtiyoriylik asosida tashkil etilgan, daromad (foyda) olishni o'z faoliyatining asosiy maqsadi qilib olmagan hamda olingan daromadlarni (foydani) o'z qatnashchilari (a'zolari) o'rtasida taqsimlamaydigan o'zini o'zi boshqarish tashkilotidir

Nodavlat notijorat tashkilotlarining tashkiliy-huquqiy shakllari (qonunning 10-moddasi):

jamoat birlashmasi;

ijtimoiy fond;

qonunlarda nazarda tutilgan boshqa shaklda tashkil etilishi mumkin

"Nodavlat notijorat tashkilotlari to'g'risida"gi qonuni

Jamoat birlashmasi
(11-m.)

Ma'naviy yoki boshqa nomoddiy ehtiyojlarni qondirish uchun o'z manfaatlarining mushtarakligi asosida qonunda belgilangan tartibda birlashgan fuqarolarning ixtiyoriy birlashmasi jamoat birlashmasi deb e'tirof etiladi.

Jamoat fondi
(12-m.)

Jismoniy va (yoki) yuridik shaxslar tomonidan ixtiyoriy mulkiy badallar qo'shish asosida tashkil etilgan, xayriya, ijtimoiy, madaniy, ma'rifiy yoki boshqa ijtimoiy foydali maqsadlarni ko'zlaydigan, a'zolari bo'lmagan nodavlat notijorat tashkiloti jamoat fondi deb e'tirof etiladi.

Muassasa
(13-m.)

Ijtimoiy, madaniy va boshqa notijorat tushadigan vazifalarni amalga oshirish uchun jismoniy va (yoki) yuridik shaxslar tomonidan tuzilgan nodavlat notijorat tashkiloti muassasa deb e'tirof etiladi.

Xalqaro nodavlat notijorat tashkiloti
(14-m.)

O'z ustaviga va O'zbekiston Respublikasining qonun hujjatlariga muvofiq O'zbekiston Respublikasi hududida hamda bitta yoki undan ko'proq chet el davlati hududida faoliyat olib borishi mumkin bo'lgan xalqaro tashkilot xalqaro nodavlat notijorat tashkiloti deb hisoblanadi.

3. Jamoat birlashmalarining jamoat tartibi va fuqarolar xavfsizligini ta'minlashdagi o'rni

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1999-yil 19-apreldagi «Jazoni o'tash joylaridan ozod qilingan shaxslarga ijtimoiy-maishiy jihatdan va ishga joylashishda yordam ko'rsatish bo'yicha Qoraqalpog'iston Respublikasi Vazirlar Kengashi va hokimliklar huzuridagi maxsus komissiyalar, «Mahalla posboni» jamoat tuzilmalari va Fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari huzuridagi yarashtirish komissiyalari to'g'risidagi nizomlarni tasdiqlash haqida»gi 180-sonli qarori

"Mahalla posboni" jamoat tuzilmasining maqsadi

fuqarolarning faolligini oshirish yo'li bilan huquqiy demokratik davlat qurish jarayonini jadallashtirish, fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlarining davlat boshqaruv tizimining ayrim vakolatlarini bajarishiga keng yo'l ochish, osoyishtalikni ta'minlash, huquq-tartibotni mustahkamlashda davlat idoralari bilan fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlarining hamkorlikda ish olib borishini ta'minlash, aholining o'zaro hamjihatligini oshirishdan iboratdir

"Mahalla posboni" jamoat tuzilmasiga

fuqarolar yig'ini kengashining qaroriga binoan ongli ravishda vatan va xalq manfaatlari yo'lida sadoqat bilan beg'araz xizmat qilishga tayyor, jismoniy va ma'naviy sog'lom, pok, iymon-e'tiqodli, yuksak insoniy va axloqiy fazilatlariga ega bo'lgan, jinoyatchilikning oldini olish va jamoat tartibini saqlashda huquq-tartibot organlariga ko'ngilli ravishda yordam berish istagini bildirgan tegishli mahallada istiqomat qiluvchi 18 yoshga to'lgan O'zbekiston Respublikasi fuqarolari qabul qilinadilar

«MAHALLA POSBONI»NING VAZIFALARI

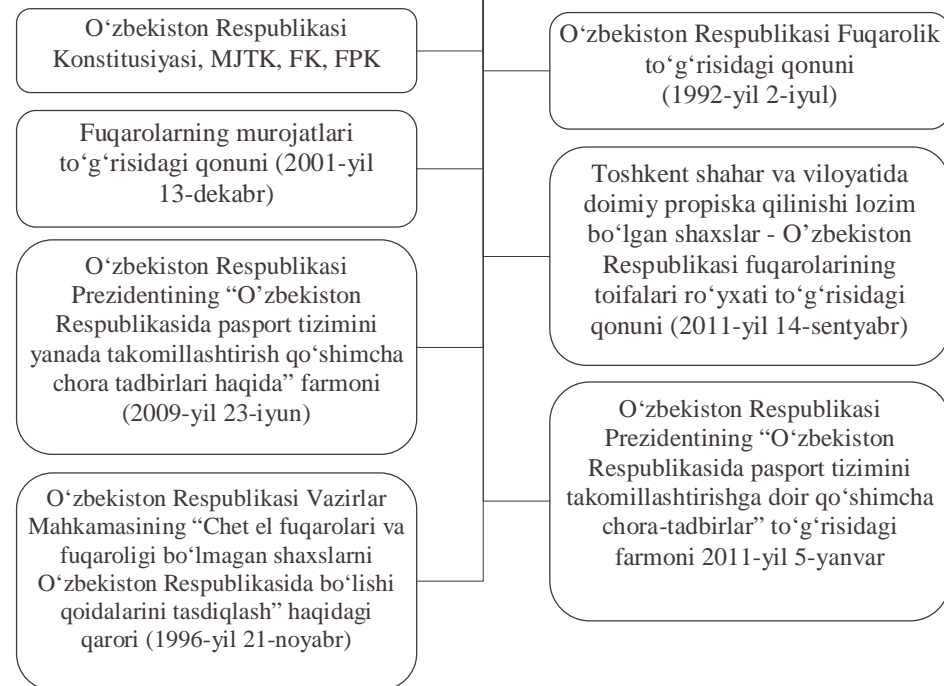
fuqarolarning, ayniqsa voyaga yetmaganlar va yoshlarning huquqiy madaniyatini yuksaltirish, mahalla hududida qonun ustuvorligini va osoyishtalikni ta'minlash, jamiyatda yurish-turish qoidalariga va axloq-odob mezonlariga rioya qilinishini, jamoat tartibi saqlanishini ta'minlash, mahallada tartib o'rnatish bilan bog'liq bo'lgan boshqa ishlar;

muayyan hududda istiqomat qiluvchi fuqarolar tomonidan pasport rejimiga amal qilinishini tekshirish va nazorat qilish;

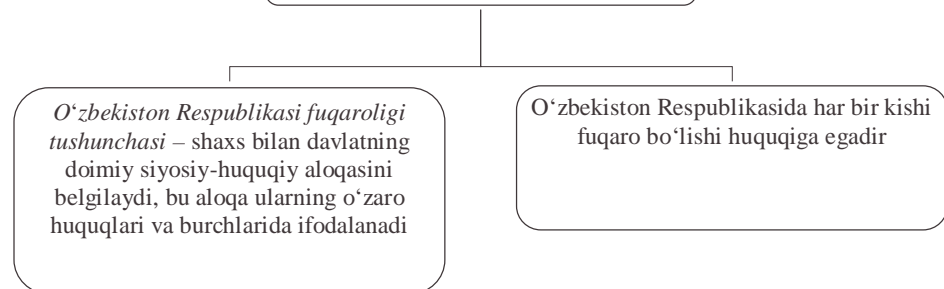
aholi o'rtasida yong'in va harakat xavfsizligiga rioya qilish yuzasidan tushuntirish ishlari olib borish;

1. Jismoniy shaxslar – ma’muriy huquqning subyekti sifatida

**Fuqarolarni huquqiy maqomini
belgilovchi asosiy huquqiy
manb’alar:**

**Jismoniy shaxslar – ma’muriy
huquqning subyekti sifatida**

mahallada ijtimoiy-ma’naviy muhitni sog‘lomlashtirish maqsadida ichkilikbozlik va giyohvandlikka ruju qo‘yganlarni, oila-turmush doirasida muntazam huquqbuzarliklar sodir etuvchilarni, o‘zlarining jamiyatga zid xatti-harakatlari bilan farzandlari tarbiyasiga salbiy ta’sir ko‘rsatuvchi yoki ular tarbiyasi bilan shug‘ullanmaydigan otalarni, notinch oilalarni, voyaga yetmaganlarni turli huquqbuzarliklar sodir etishga undovchi shaxslarni, yoshlar ongini zaharlab, ularni turli diniy – ekstremistik g‘oyalar ta’siriga olish maqsadida bunday tashkilotlarga a’zo bo‘lishga da’vat etuvchi, turli noqonuniy targ‘ibot va tashviqot ishlari olib boruvchi shaxslarni, o‘smirlarga qonunga xilof ravishda diniy ta’lim beruvchilarni, konstitusion qonuniy tuzimga qarshi turli bo‘htonlarni tarqatuvchi shaxslarni aniqlash va ular bilan profilaktik-tarbiyaviy tushuntirish ishlari olib borish;

ichki ishlar idoralari hisobida turuvchi, tarbiyasi og‘ir voyaga yetmaganlar bilan aniq maqsadli profilaktik tadbirlar olib borish;

mahallalarni obodonlashtirish yuzasidan turli hasharlar va tadbirlarni amalga oshirish.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “O‘zbekiston xotin-qizlar qo‘mitasi faoliyatini qo‘llab-quvvatlash borasidagi qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi 2004-yil 25-maydagi PF-3434-sonli farmoni;
O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “Xotin-qizlar qo‘mitasi faoliyatini qo‘llab-quvvatlash to‘g‘risida”gi 2004-yil 29-iyundagi 229-sonli qarori.

Diniy-ma’rifat va ma’naviy-axloqiy, tarbiya masalalari bo‘yicha maslahatchilarning vazifalari:

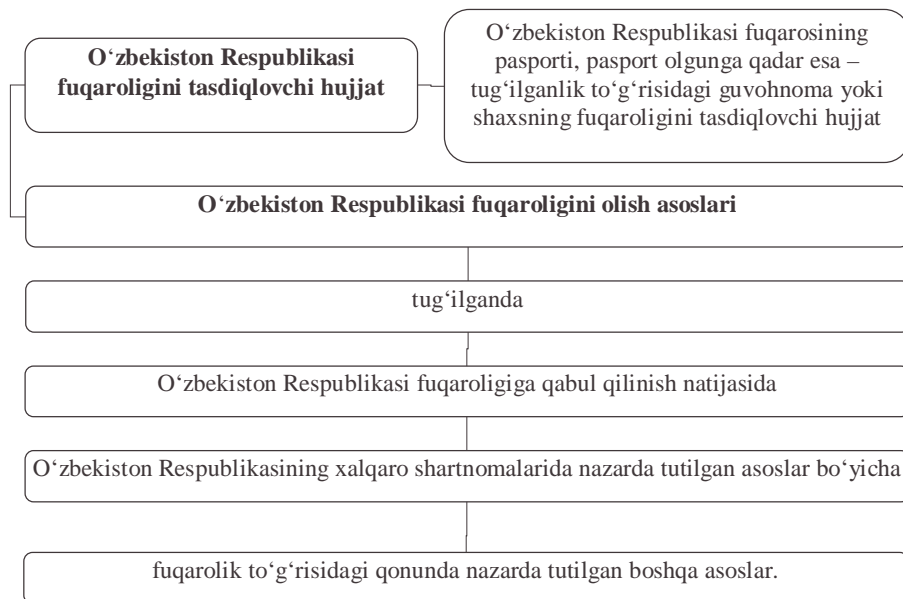
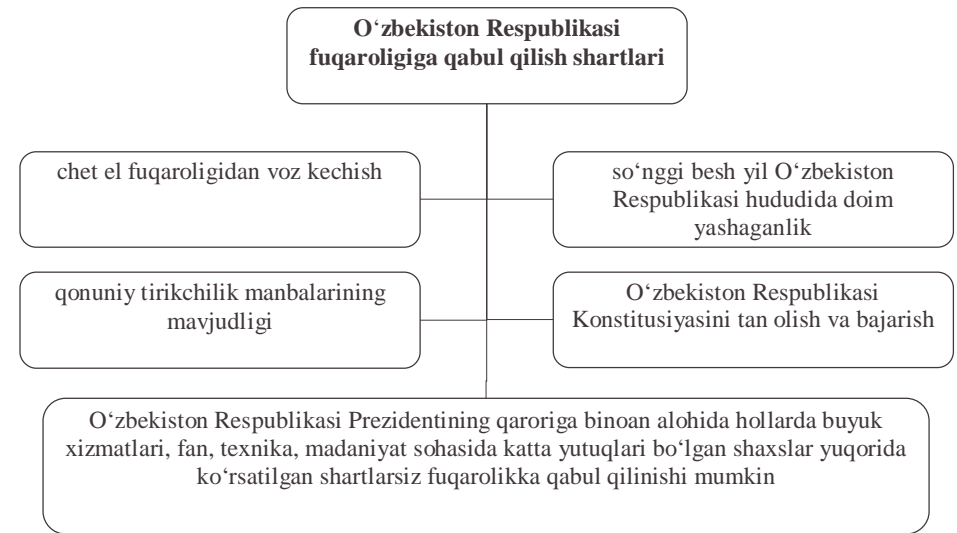
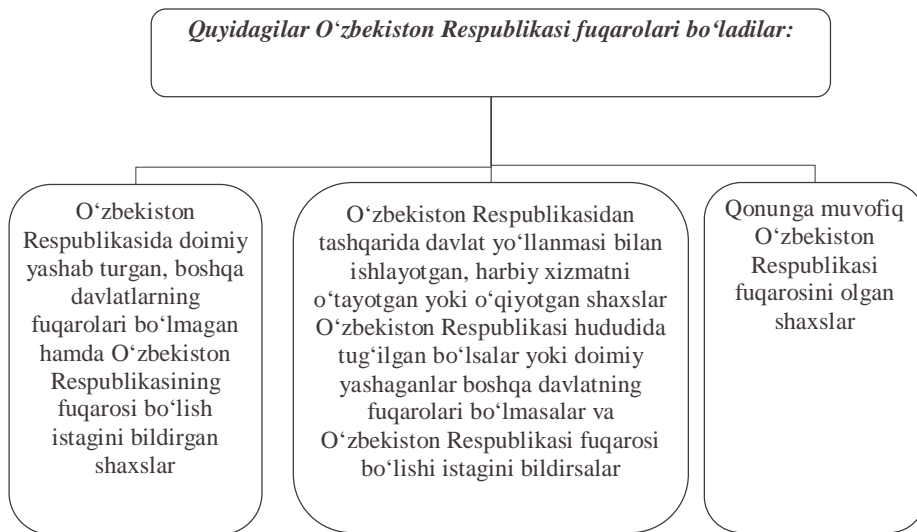
xotin-qizlar va yoshlarning orasida milliy, diniy an’analarni tushuntirish va ularga rioya qilish, ularning ekstremistik oqimlar ta’siriga tushib qolishini oldini olish;

mahallada O‘zbekiston Respublikasining “Vijdon erkinligi va diniy tashkilotlar to‘g‘risida”gi 1998-yil 1-maydagi qonunning mohiyatini tushuntirish yuzasidan profilaktik tadbirlar o‘tkazish;

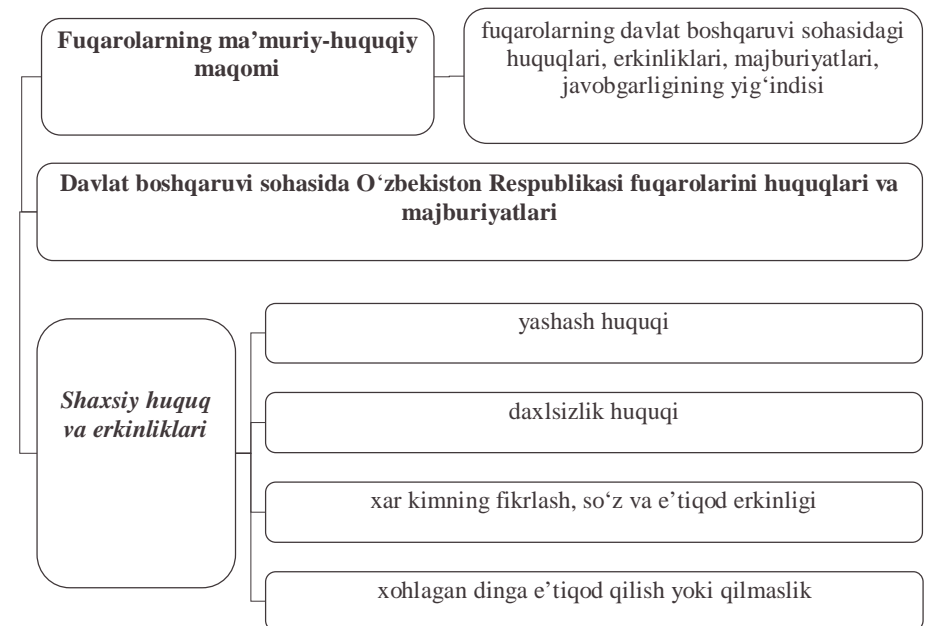
xotin-qizlar ishi bilan ta’minlash masalalarini tegishli idoralar bilan hal etish;

diniy ekstremizm va aqidaparastlikning mamlakatimizdagi osoyishta hayot va ijtimoiy-siyosiy barqarorlikni buzishga qaratilgan, g‘ayriinsoniy, zararli g‘oyalarini jamiyatda tarqalishiga qarshi kurashish;

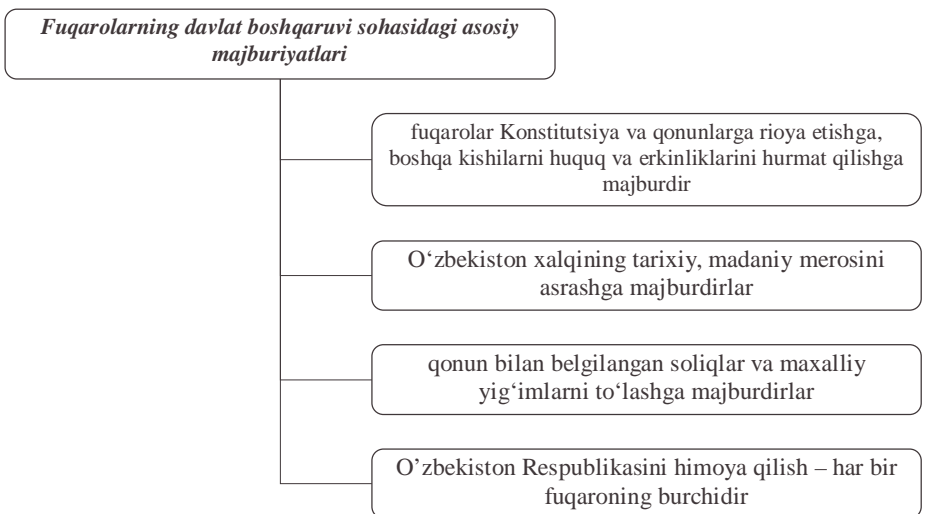
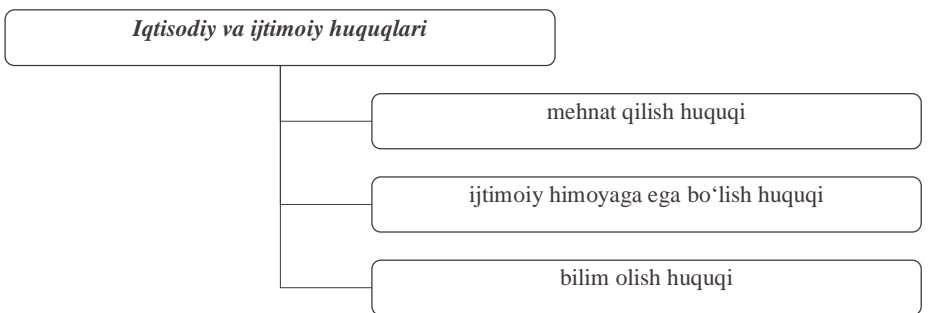
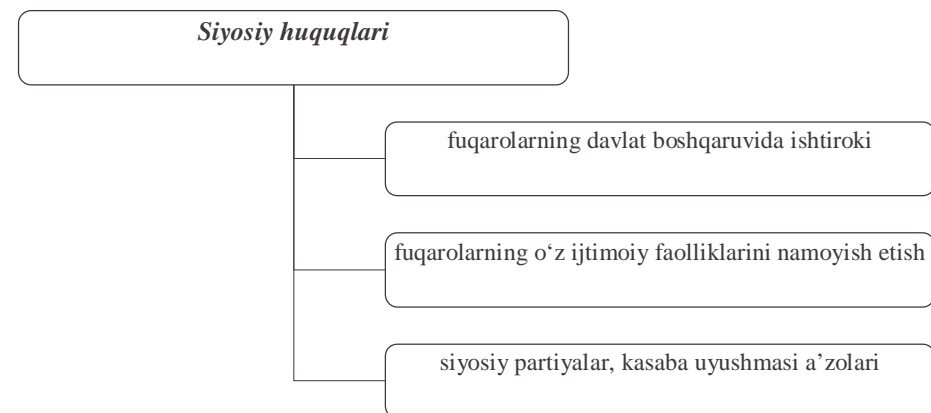
Profilaktika inspektorlari bilan hamkorlikda mahallalarda xotin-qizlar, voyaga yetmaganlar tomonidan jinoyat va huquqbuzarliklar sodir etilishi oldini olish bo‘yicha tegishli profilaktik ishlarni amalga oshirish.

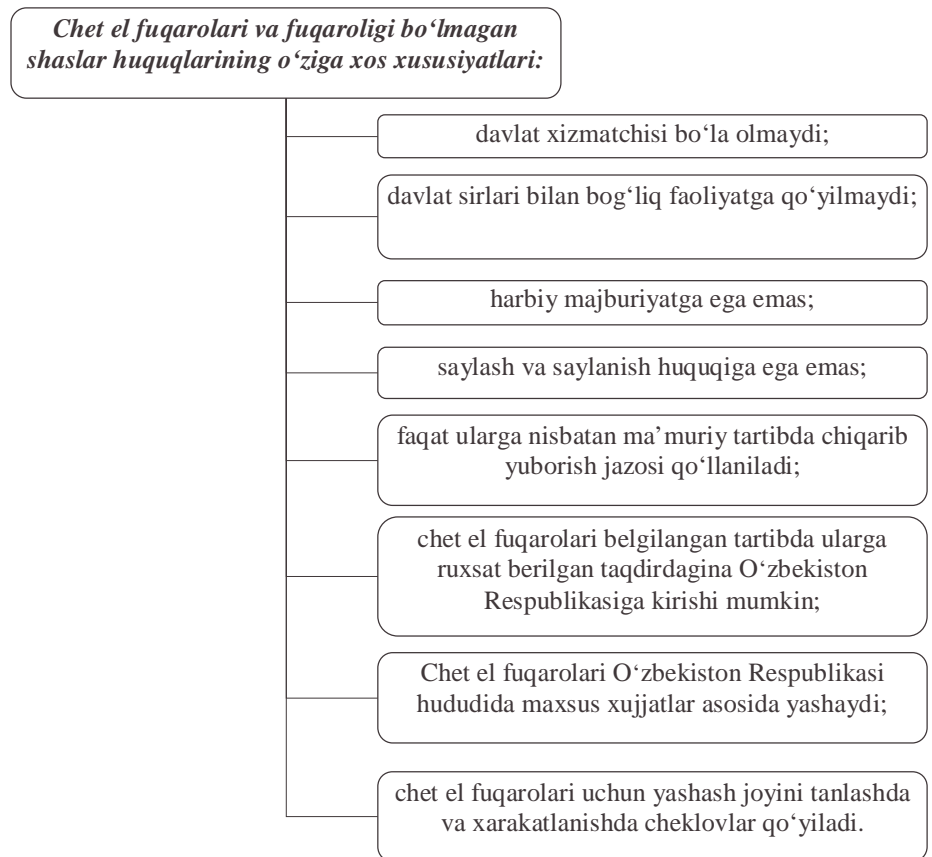
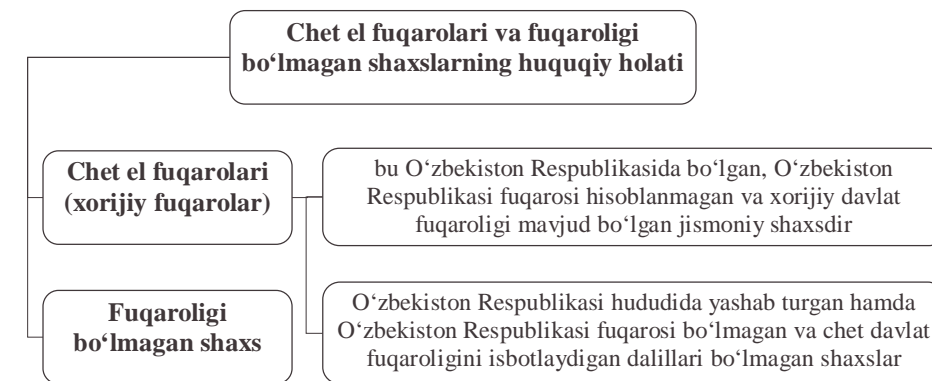
2. O'zbekiston Respublikasi fuqarolarining ma'muriy-huquqiy maqomi

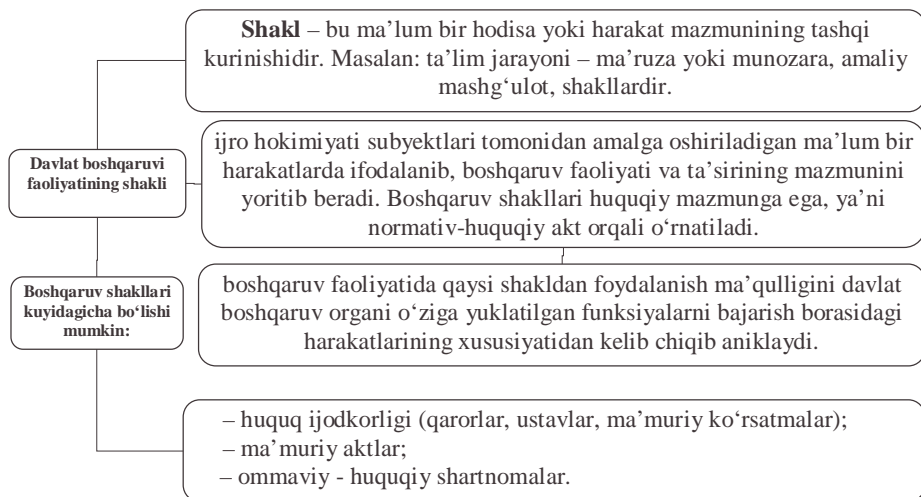
3. Davlat boshqaruvi sohasida O‘zbekiston Respublikasi fuqarolarining huquq va majburiyatlari

4. Chet el fuqarolari va fuqaroligi bo‘lmagan shaxslarning huquqiy holati

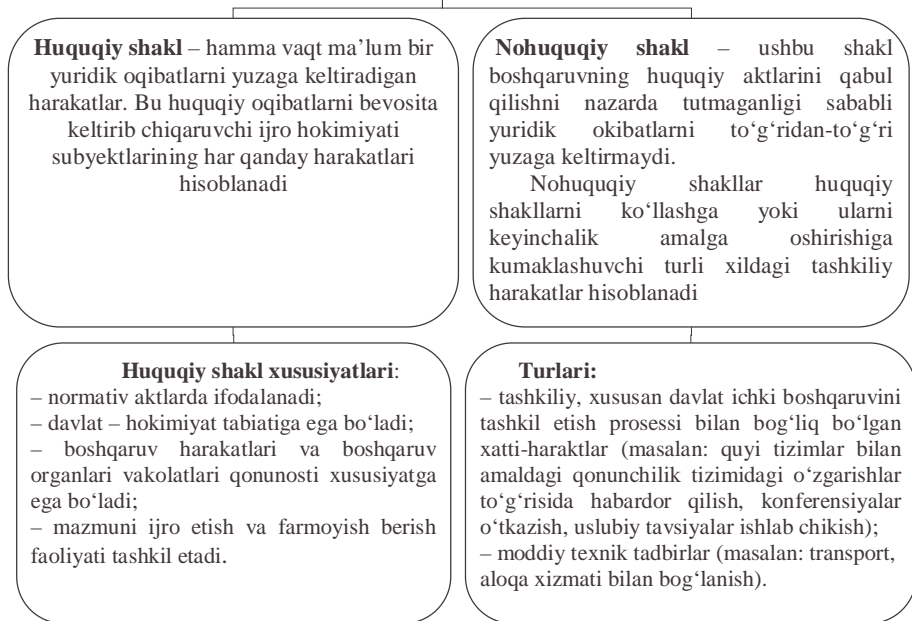

1. Davlat boshqaruvi foliyatining shakllari tushunchasi va turlari

2. Davlat boshqaruvi faoliyatining huquqiy va nohuquqiy shakllari

Davlat boshqaruvi shakllarining turlari – huquqiy va nohuquqiy bo’ladi

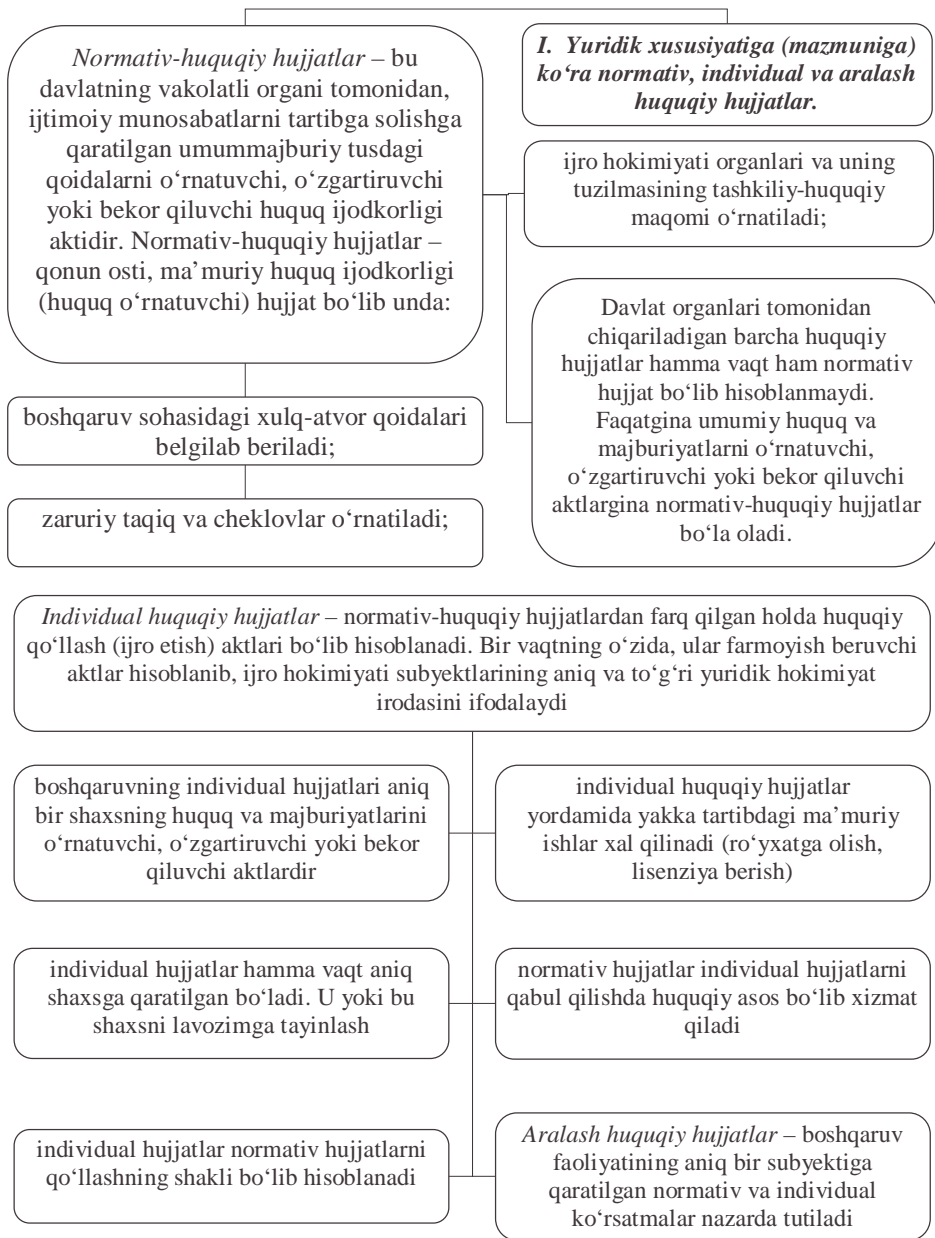

3. Davlat boshqaruv faoliyatidagi huquqiy hujjatlar tushunchasi va yuridik ahamiyati

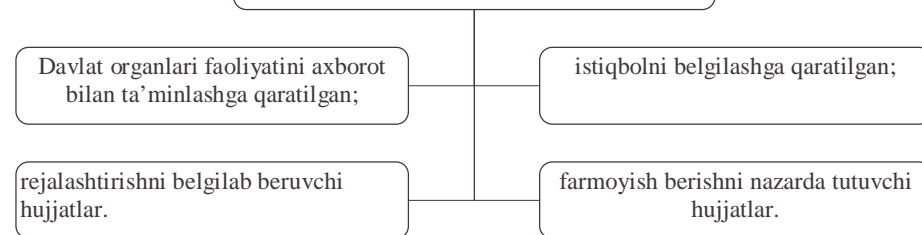
Boshqaruvning huquqiy hujjatlari deganda – ijro hokimiyati subyektlarining bir tomonlama hokimiyat ko’rsatmalarini ifodalash, yuridik okibatlarini vujudga keltirish va bajarilishi majburiy bo’lgan aktlar tushuniladi.

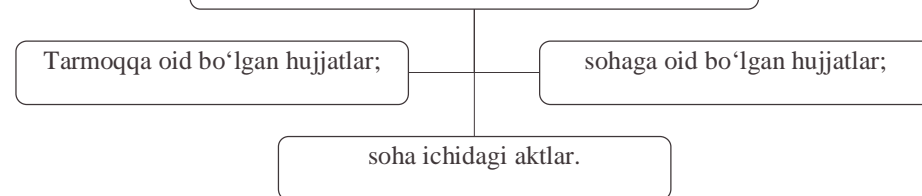
Boshqaruv huquqiy hujjatlarining tasnifi

II. Boshqaruv hujjatining funksional vazifasi va axamiyatiga ko‘ra:

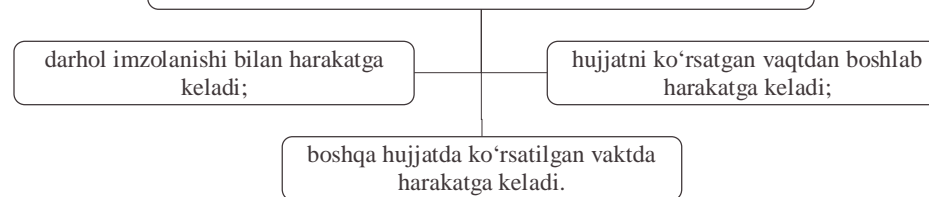
III. Boshqaruv aktlarini qo‘llash sohasiga ko‘ra:

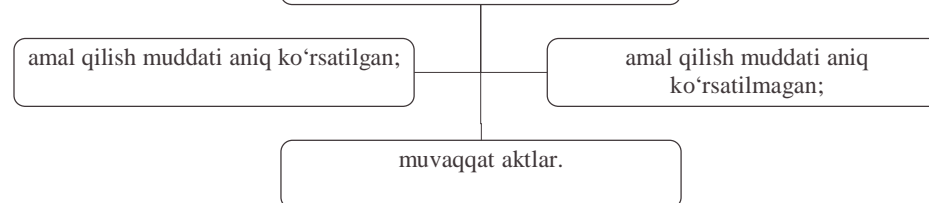
IV. Makon (hududda) harakatiga

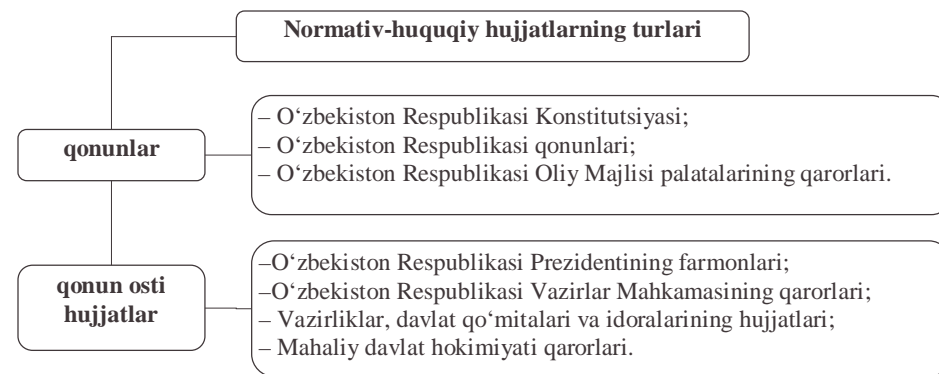
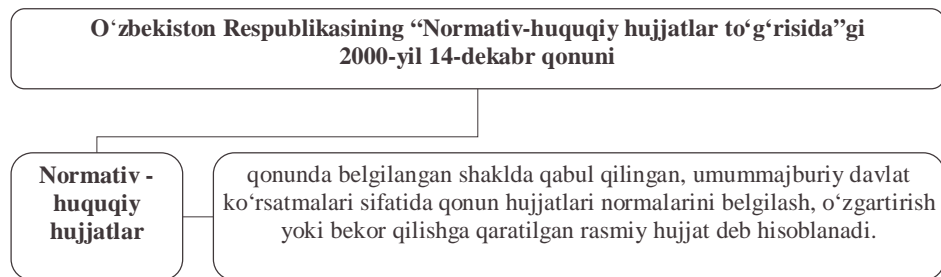
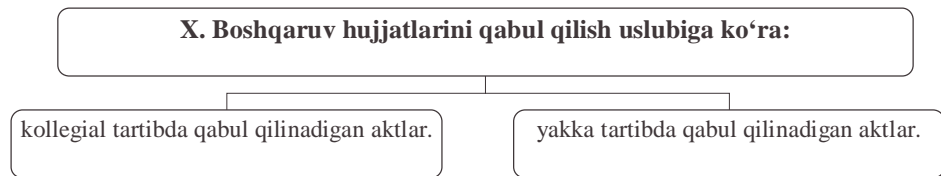
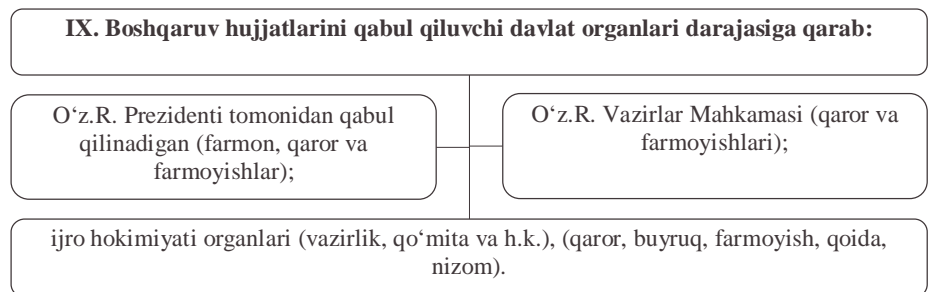
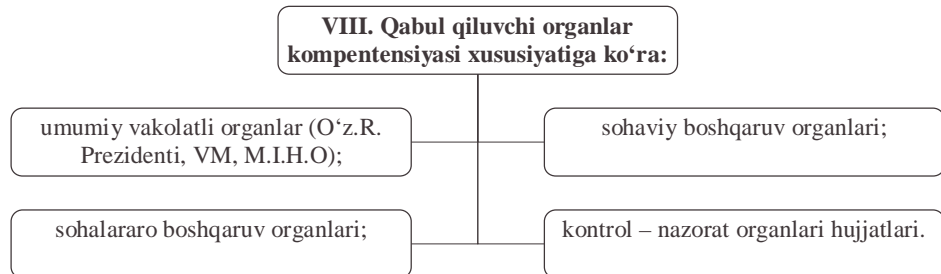
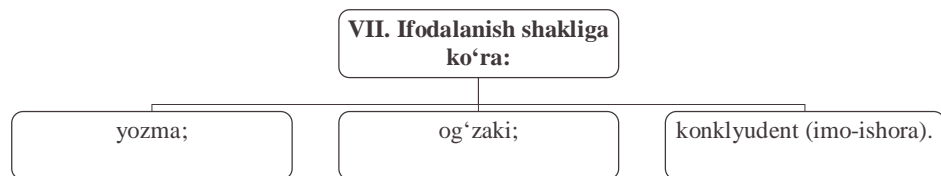

V. Boshqaruv hujjatining harakatga kelish vaqtiga ko‘ra:

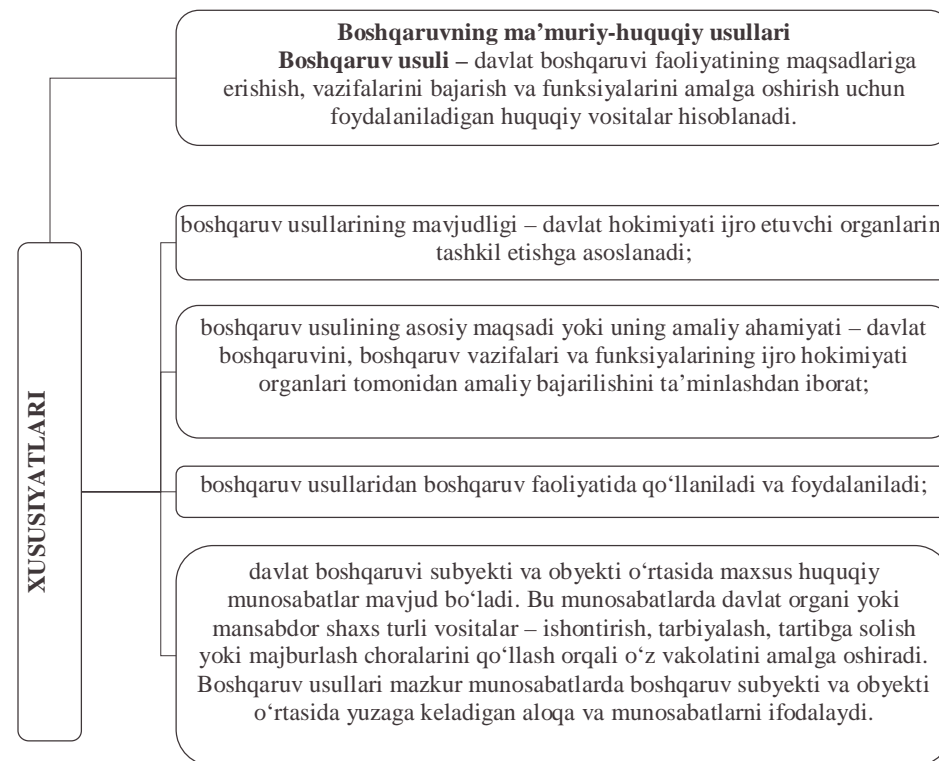
VI. Boshqaruv hujjatlarining harakatda bo‘lishiga ko‘ra:

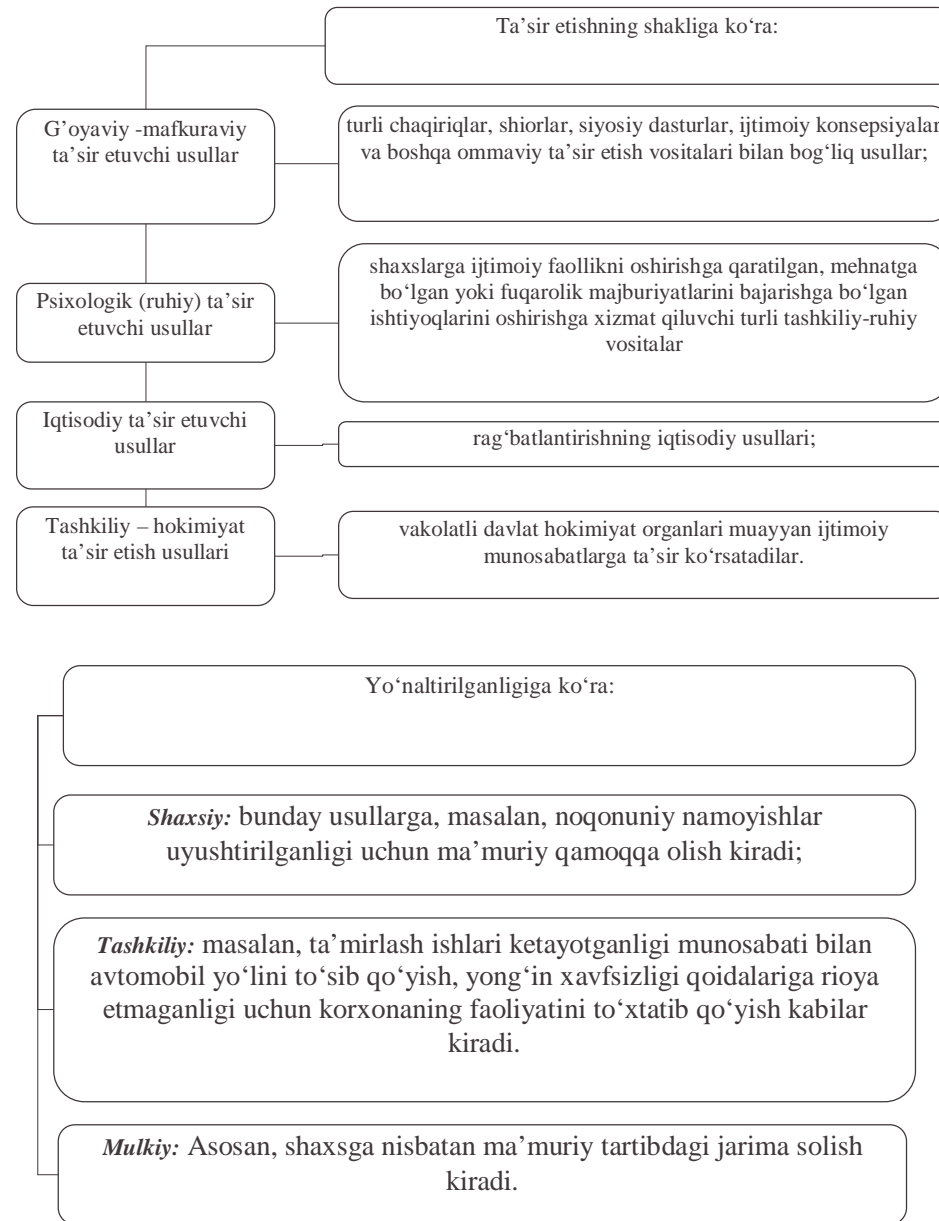

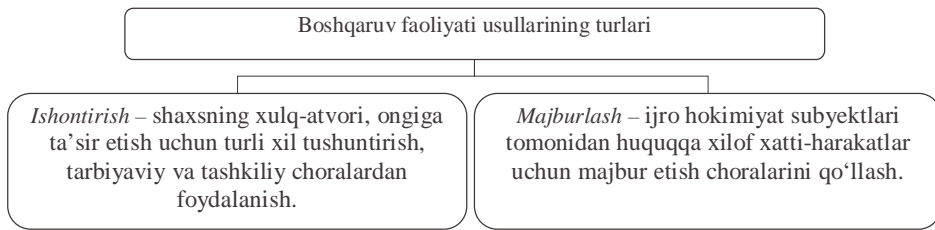
8-mavzu. DAVLAT BOSHQARUVI FAOLIYATINING USULLARI

1. Davlat boshqaruvi faoliyatidagi usullar tushunchasi va o'ziga xos xususiyatlari

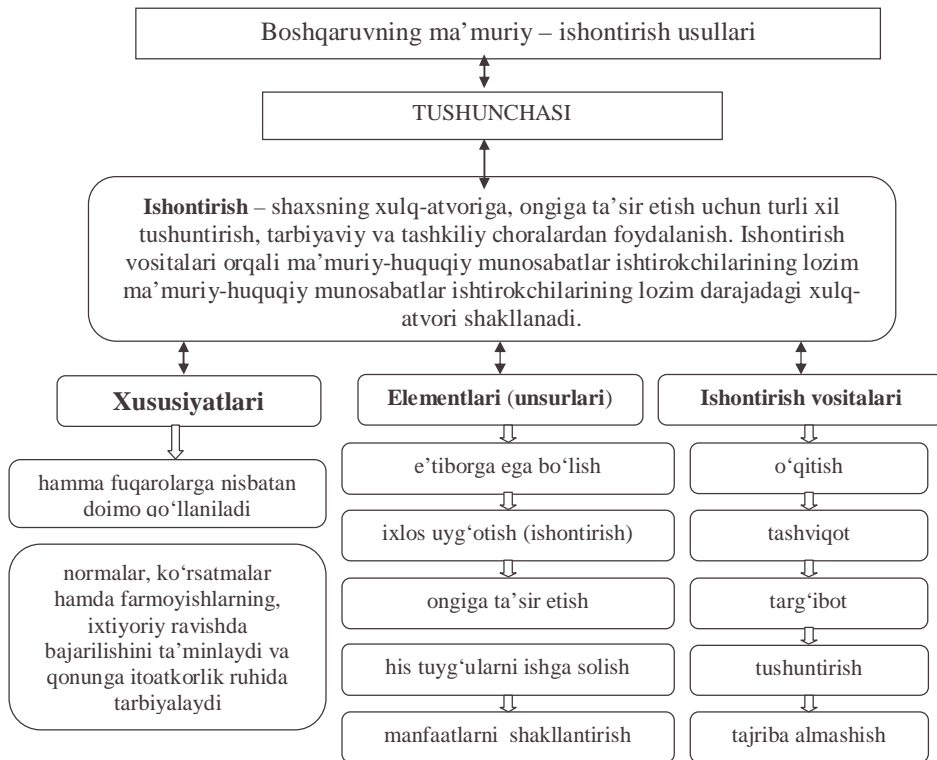

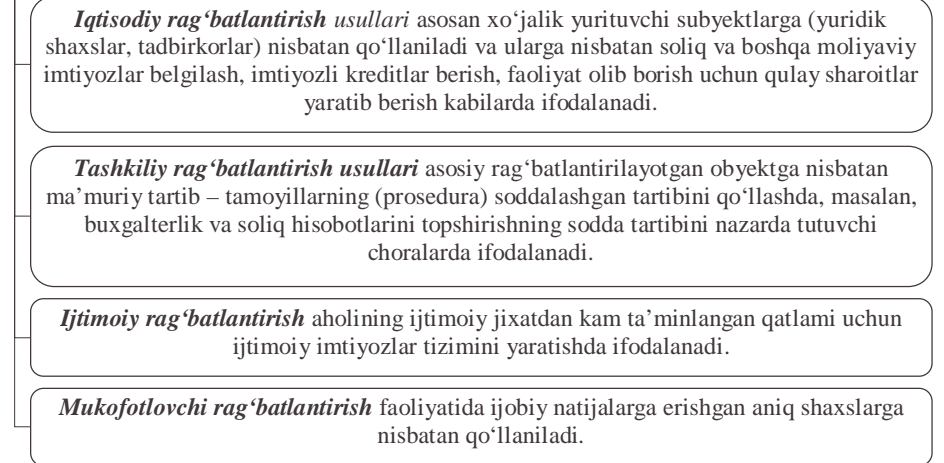
2. Davlat boshqaruvi faoliyati usullarining turlari

3. Ishontirish – davlat boshqaruvining asosiy usuli sifatida

Ishontirishda rag'batlantiruvchi usullar:

Ishontirishda

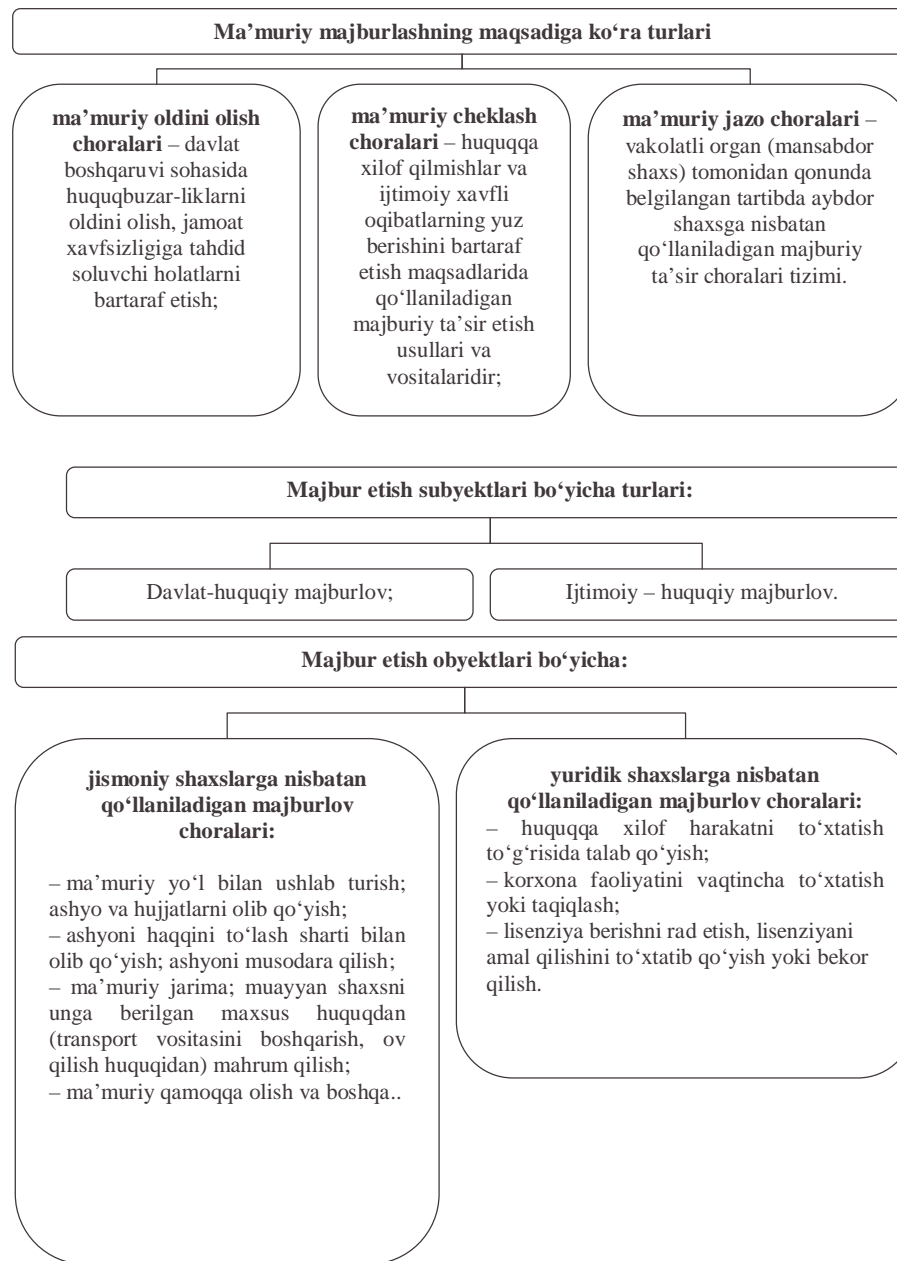
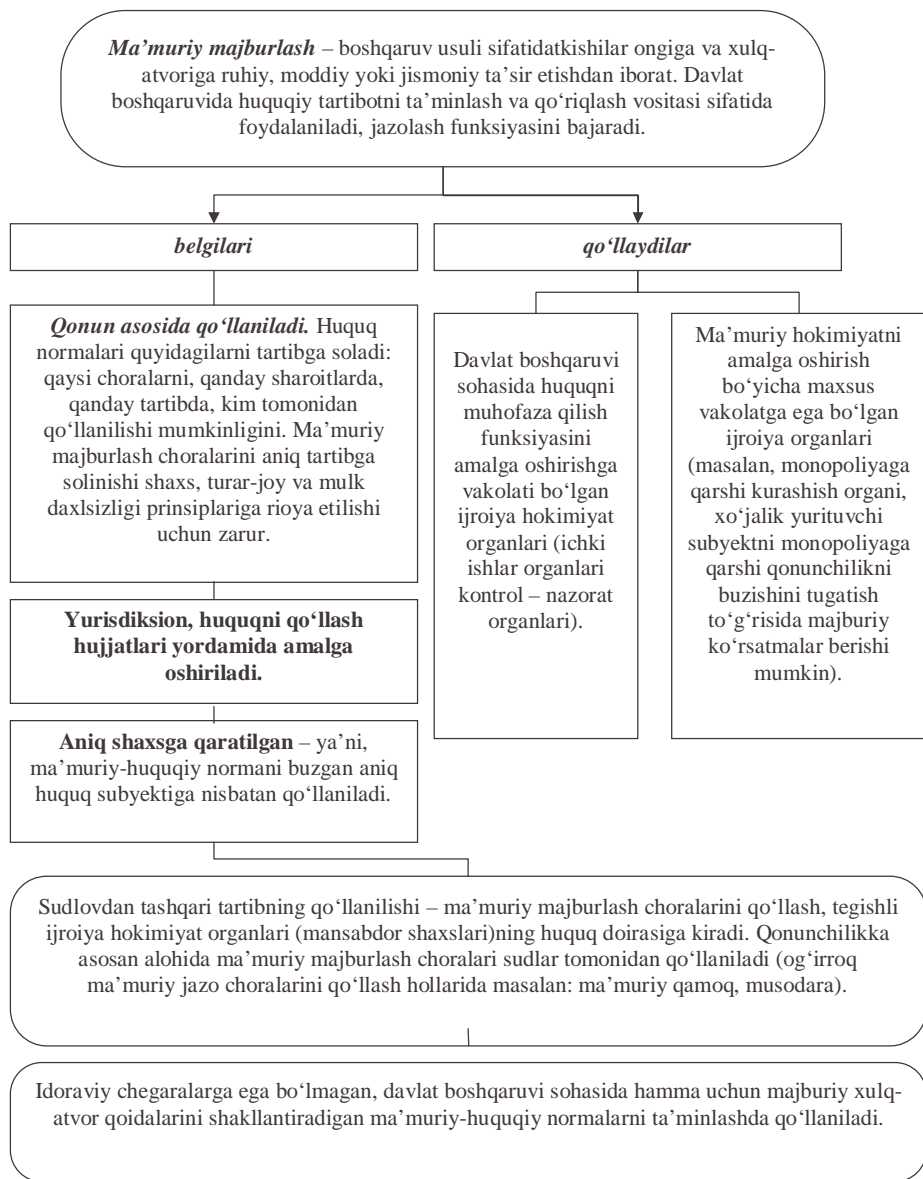
Tarbiyalovchi usul

Masalan, O'zbekiston Respublikasi Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksining 2-moddasiga ko'ra, ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi qonun xujjatlari boshqa vazifalar bilan bir qatorda, fuqarolarni O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi va qonunlariga rioya etish ruhida tarbiyalashni o'z oldiga vazifa qilib qo'yadi.

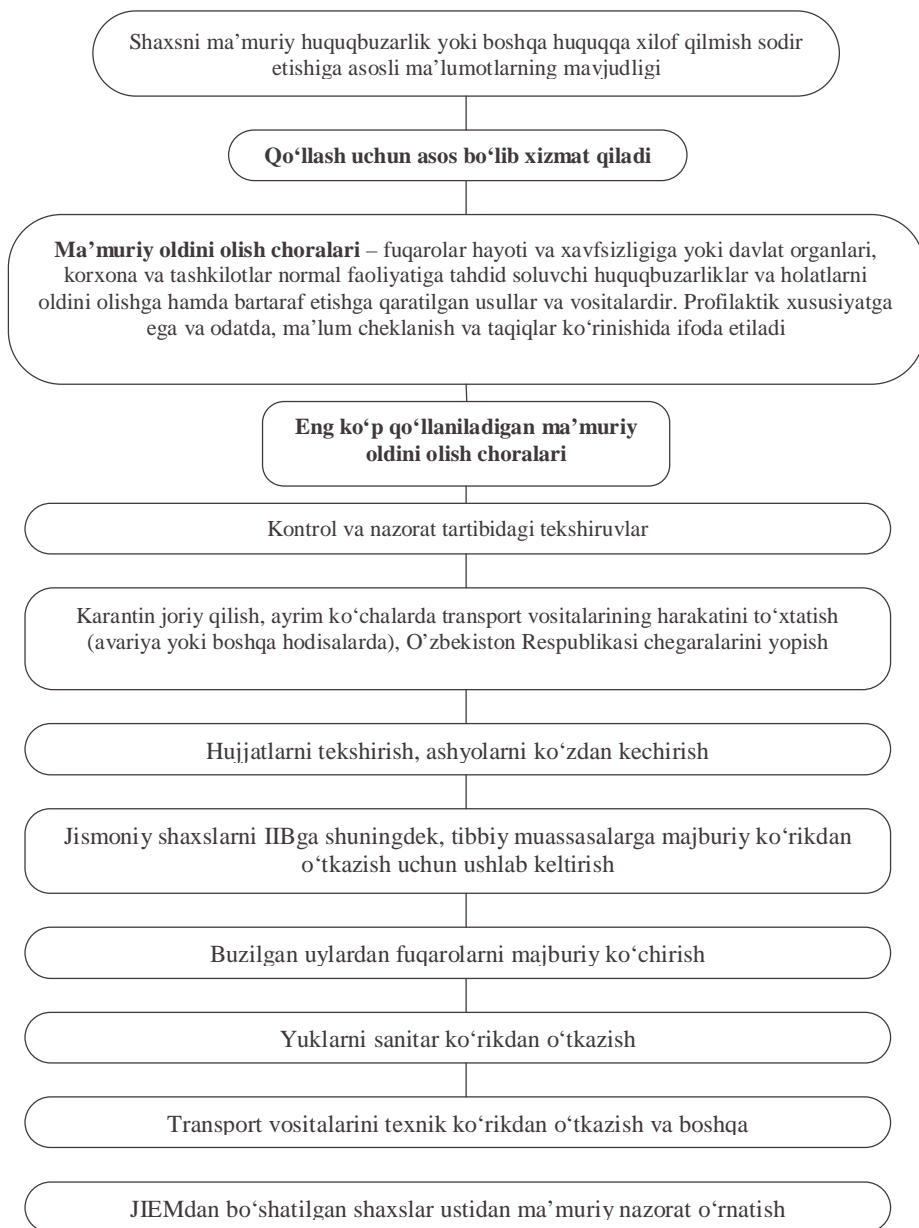
Tushuntiruvchi usul

Turli namoyishlar o'tkazish, davlatning mansabdor shaxslarining ommaviy chiqishlari, ijtimoiy-huquqiy mazmundagi ko'rsatuvlar, filmlar namoyish qilish va boshqa vositalar bilan ifodalanadi.

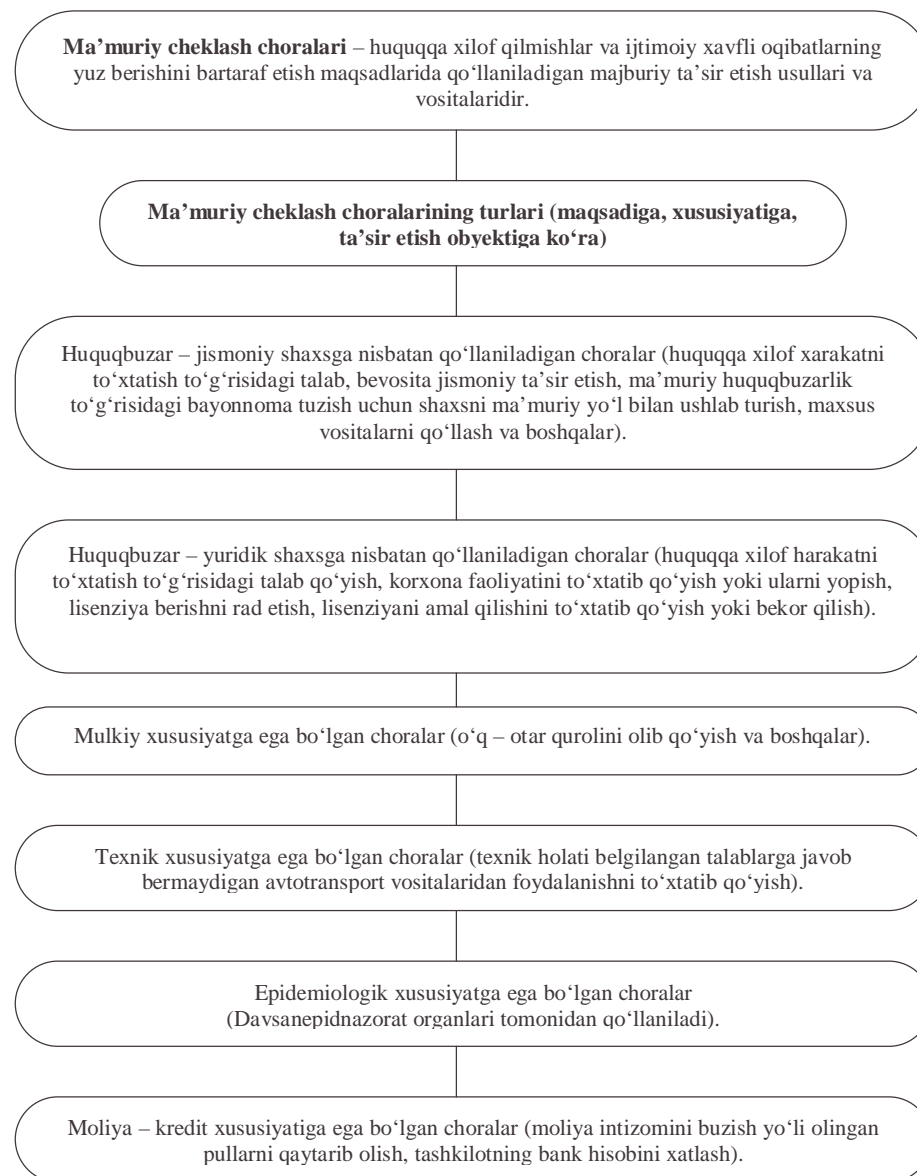
1. Ma'muriy majburlash tushunchasi va uning turlari

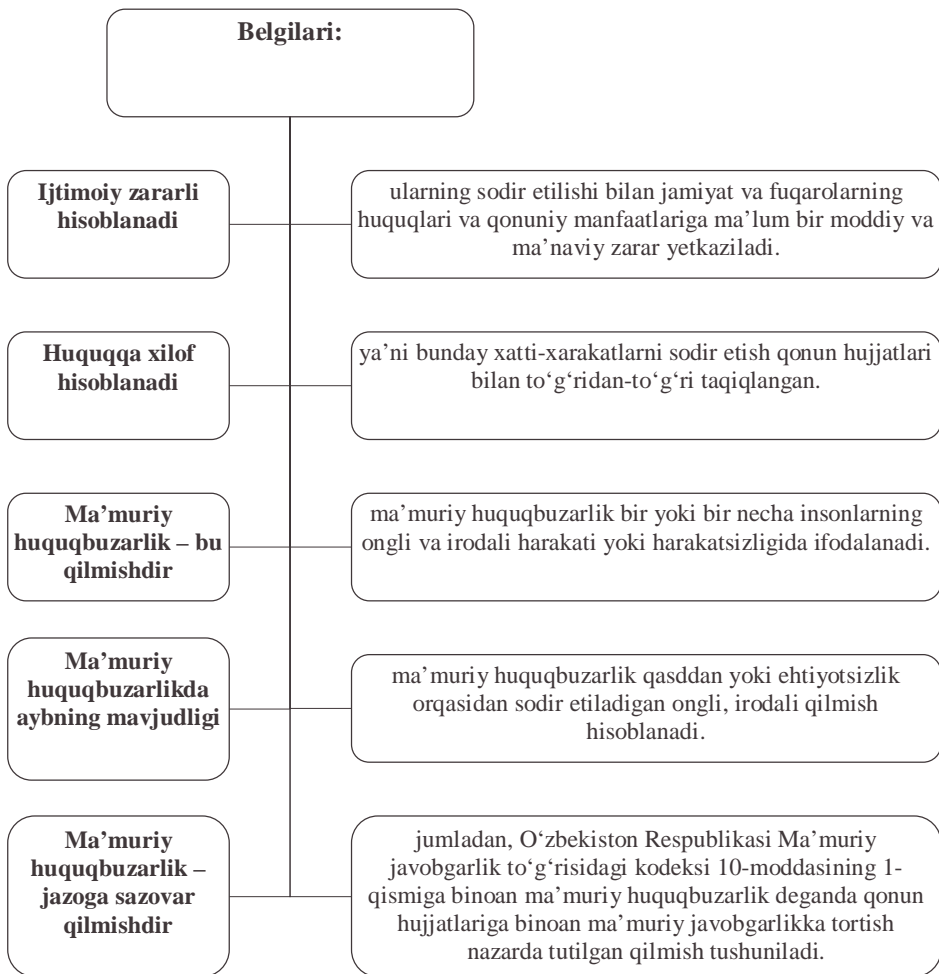
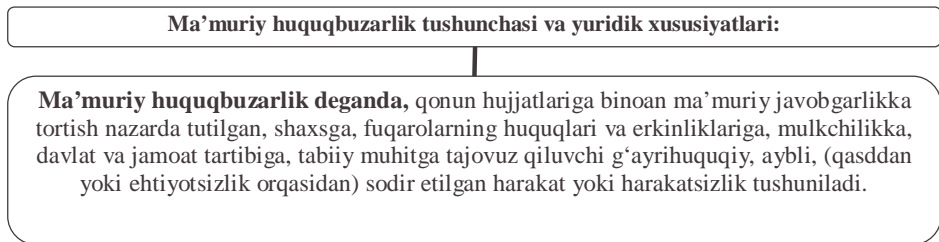
2. Ma'muriy oldini olish choralari

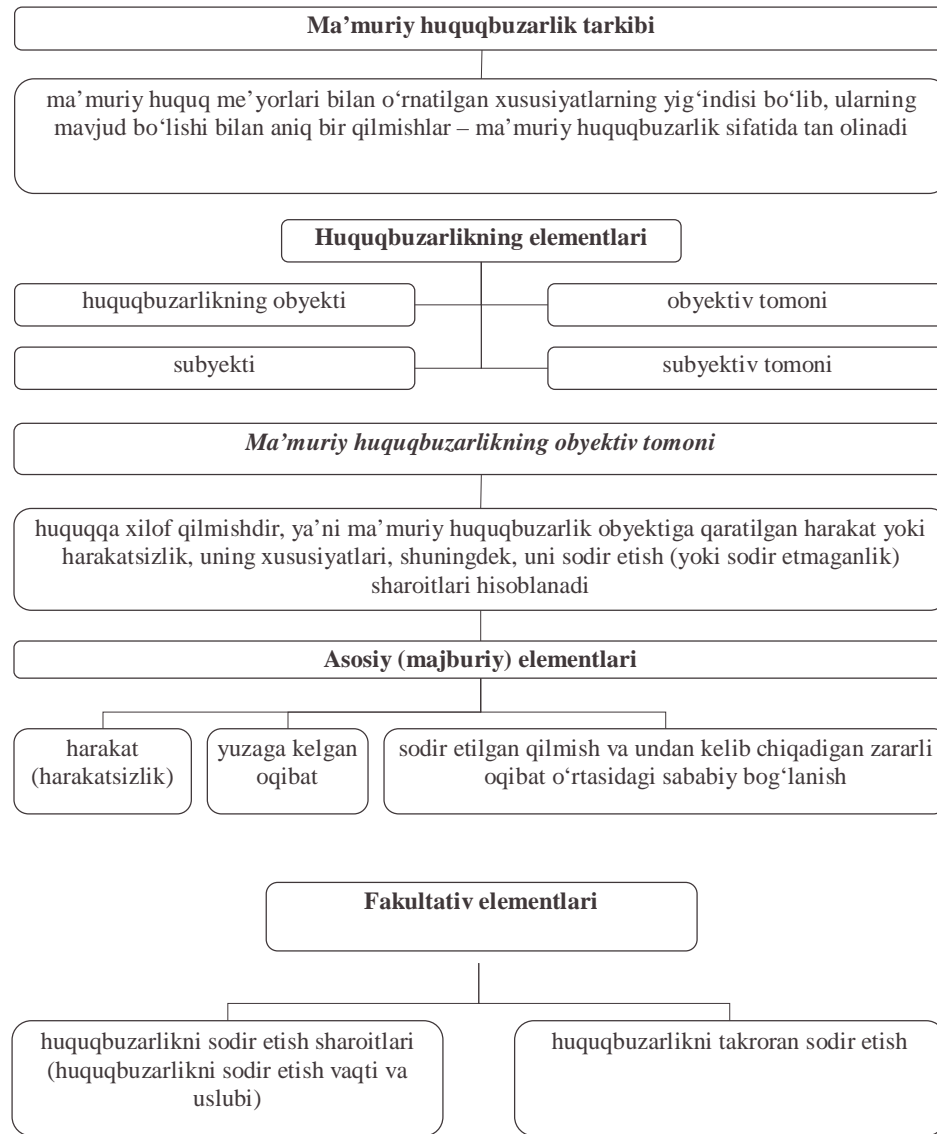
3. Ma'muriy cheklash choralari

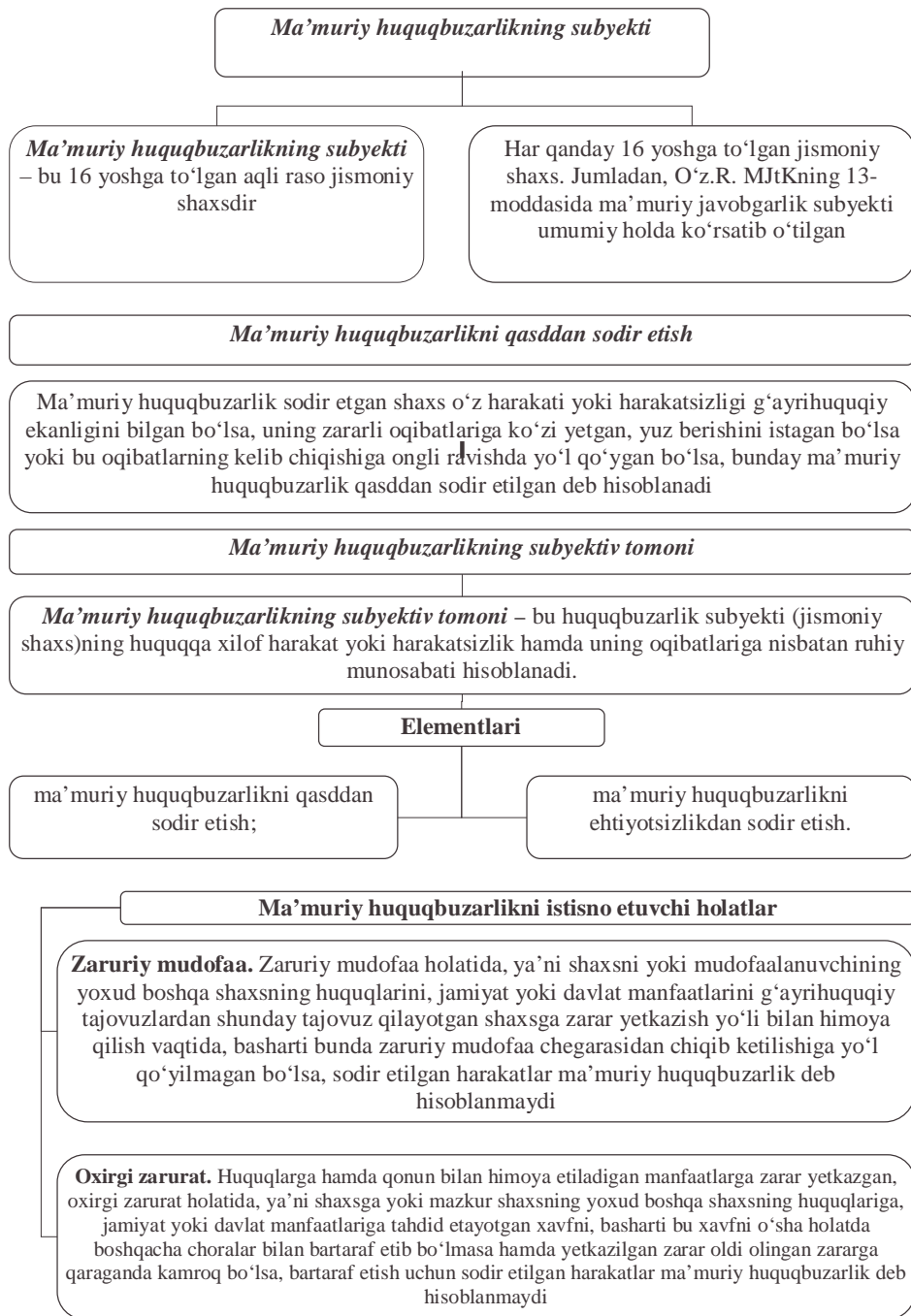

1. Ma’muriy huquqbularlik tushunchasi va yuridik xususiyatlari

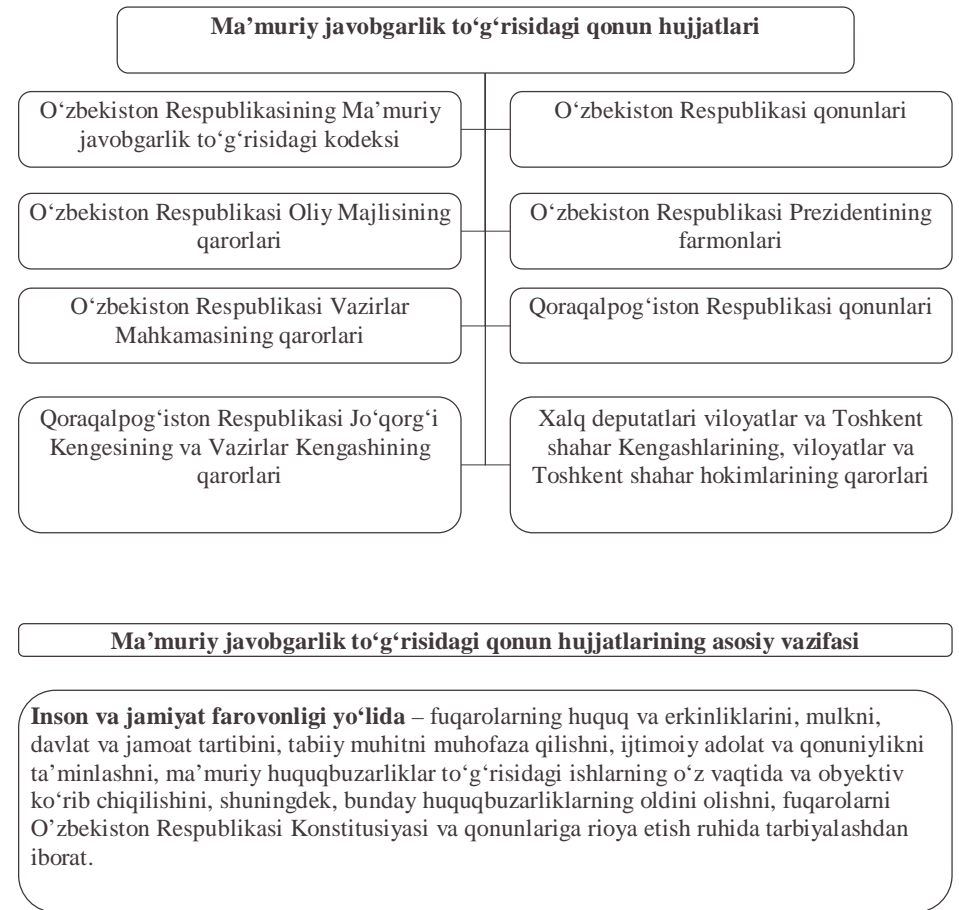
2. Ma’muriy huquqbularlikni yuridik tarkibi va turlari

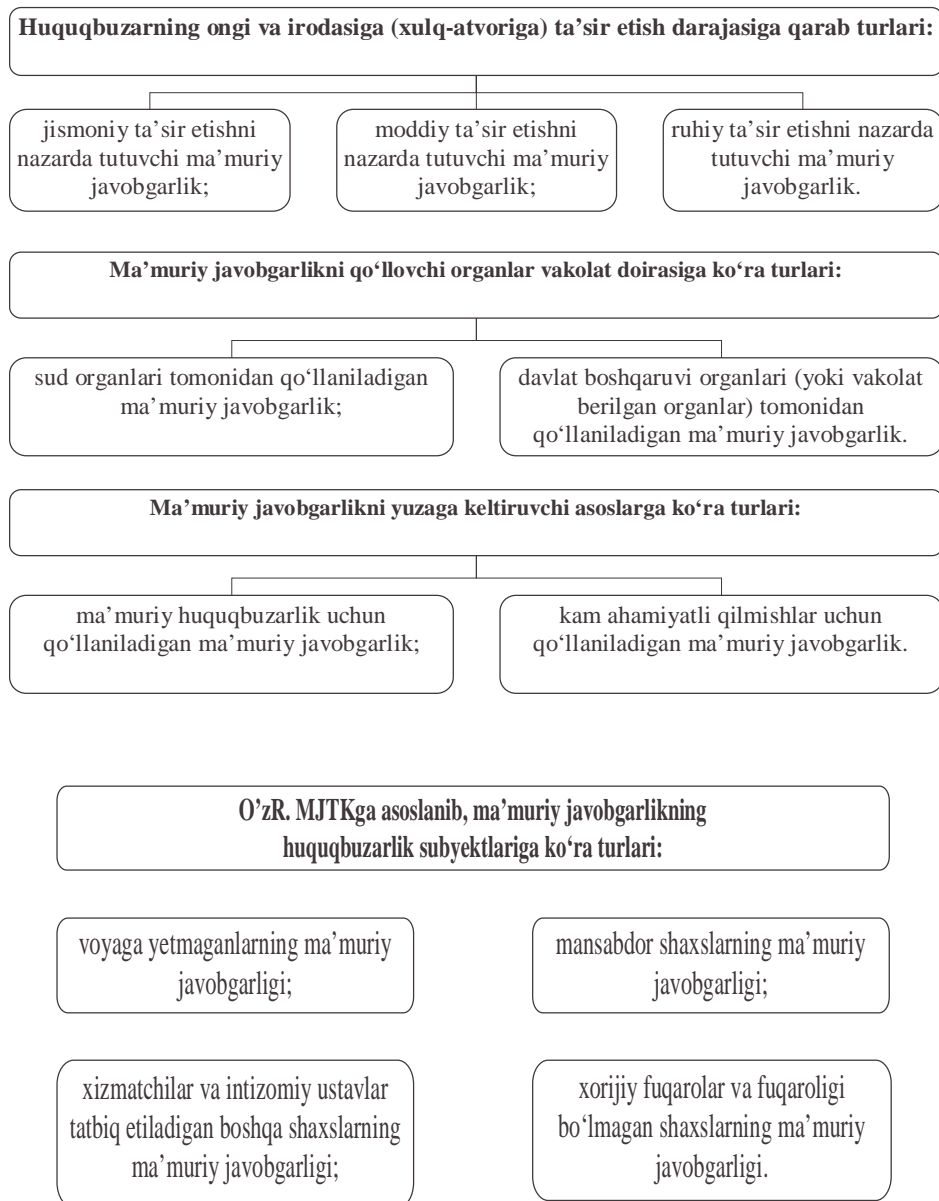
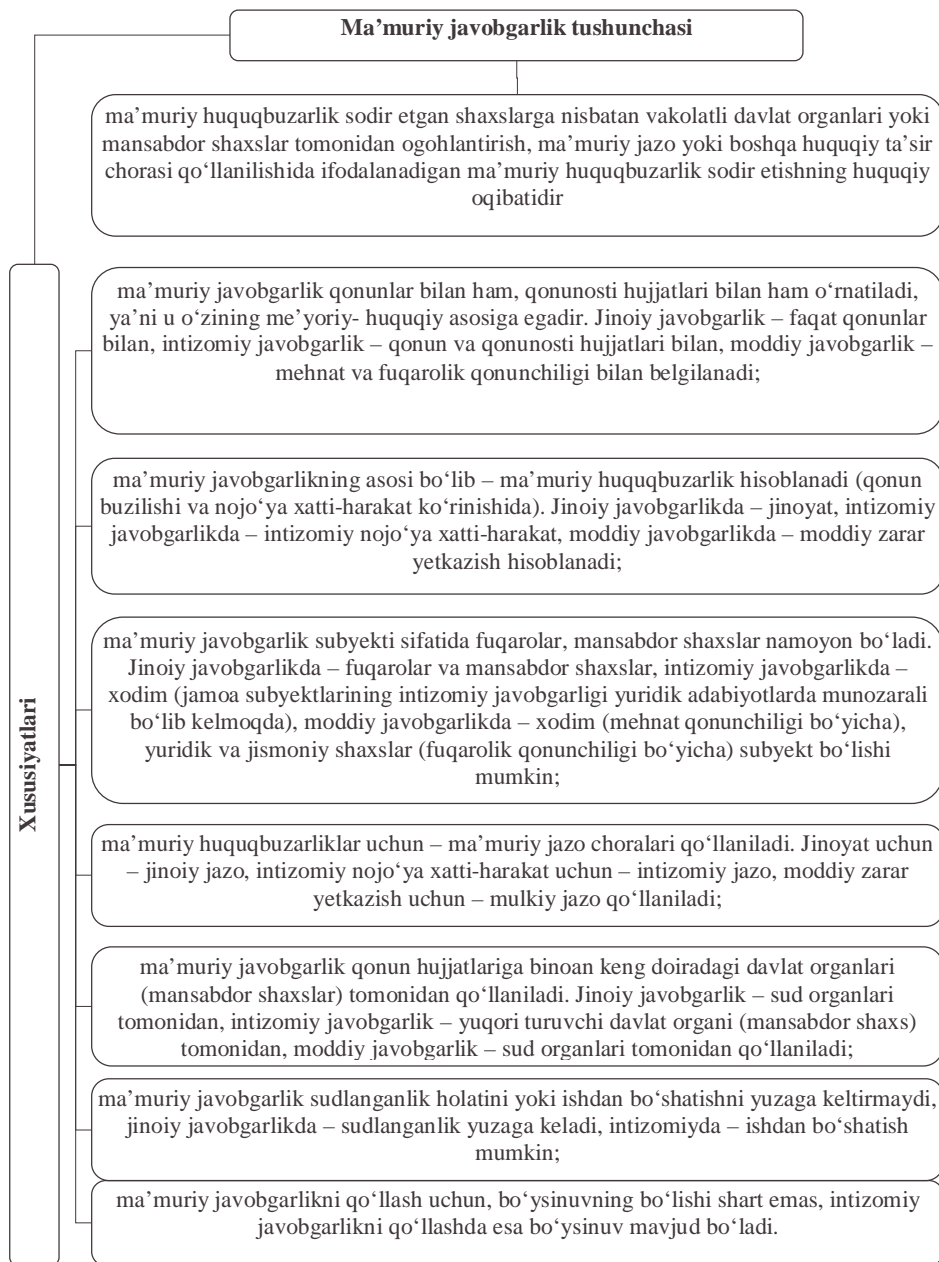

11-mavzu. MA'MURIY JAVOBGARLIK

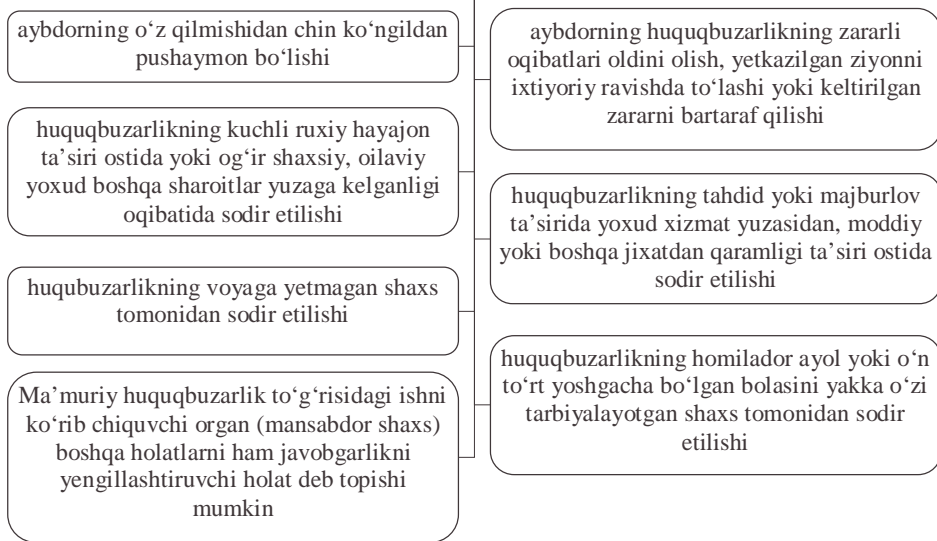
1. Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi qonun hujjatlari va prinsiplari

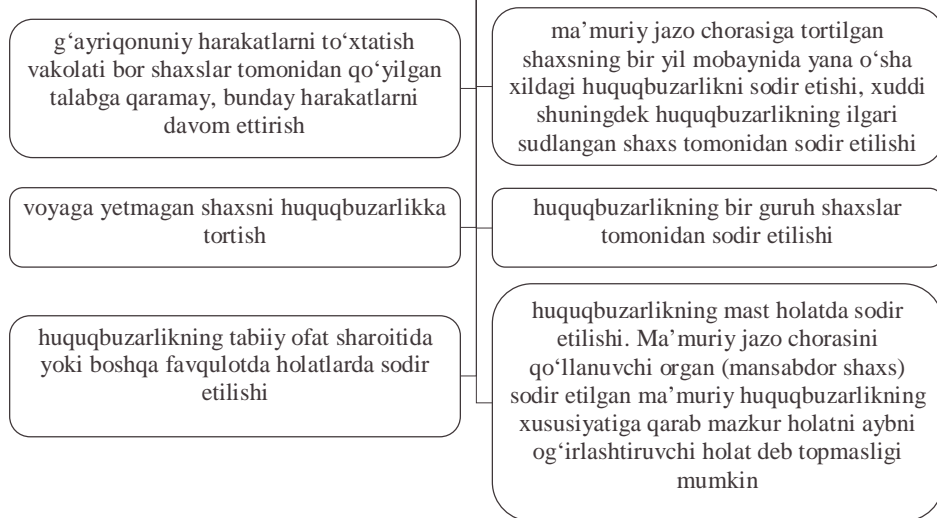
2. Ma'muriy javobgarlik tushunchasi va uning asosiy xususiyatlari

Ma'muriy javobgarlikni yengillashtiruvchi holatlar

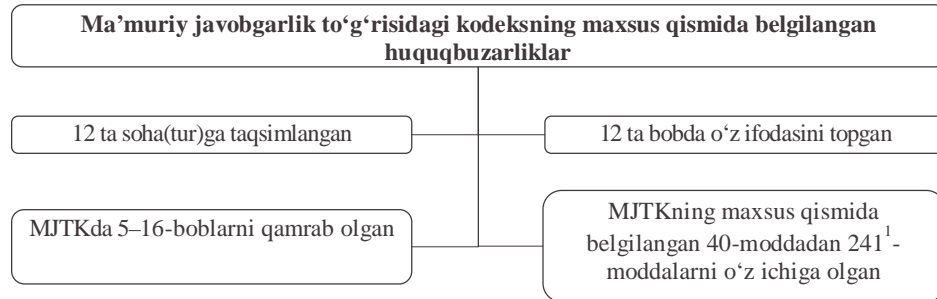

Ma'muriy javobgarlikni og'irlashtiruvchi holatlar

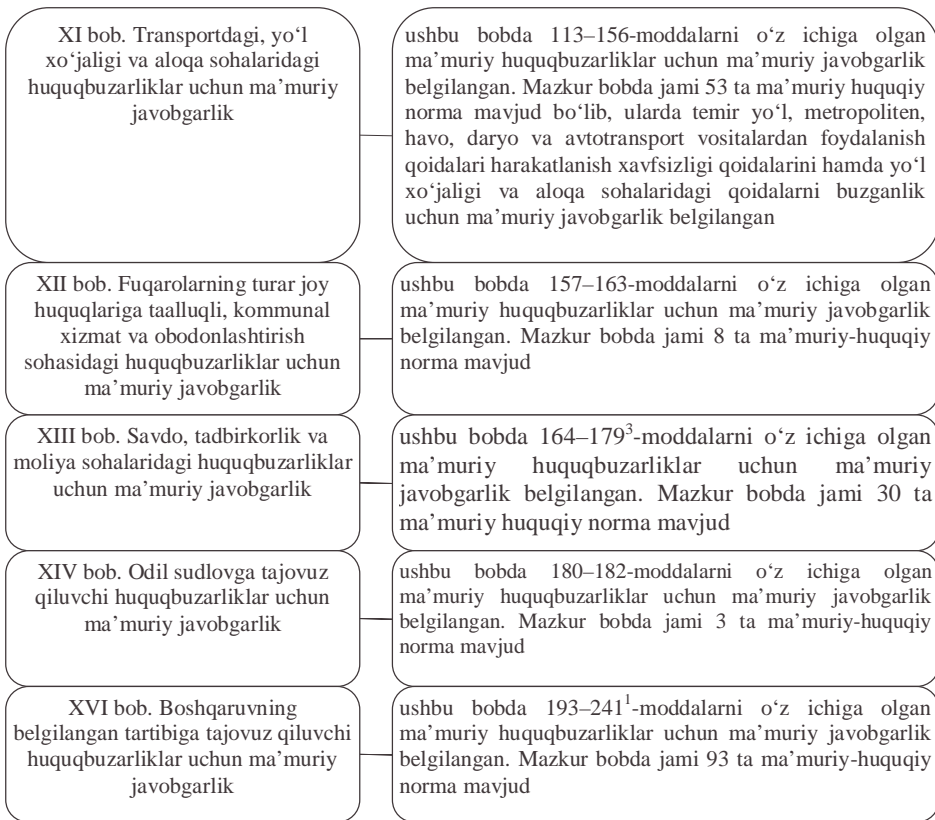
12-mavzu. MA'MURIY JAVOBGARLIK TO'G'RISIDAGI KODEKSNING MAXSUS QISMIDA BELGILANGAN HUQUQBUZARLIKLAR UCHUN MA'MURIY JAVOBGARLIK

1. Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksning maxsus qismida belgilangan huquqbuzarliklar uchun ma'muriy javobgarlikning tasniflanishi

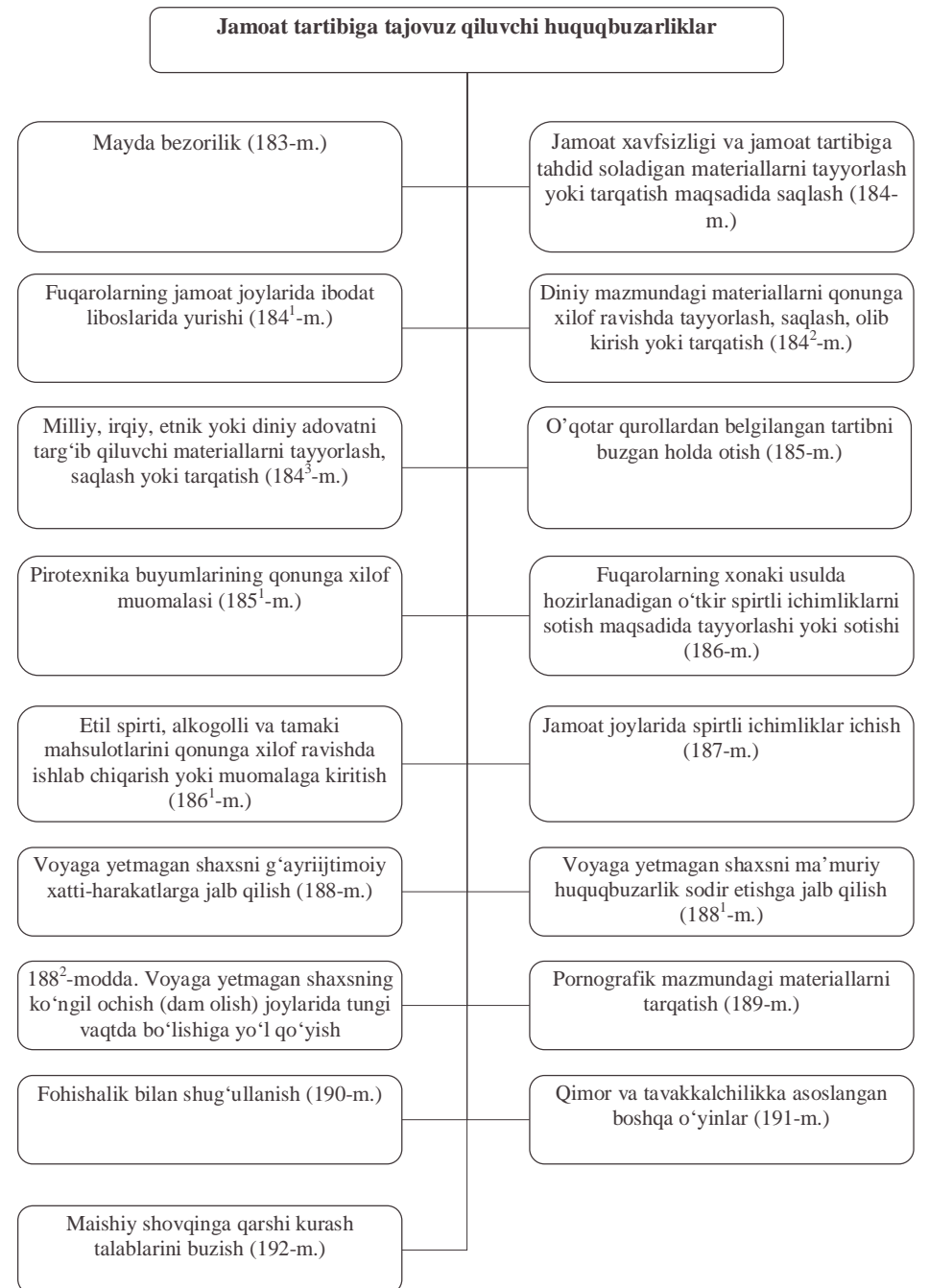
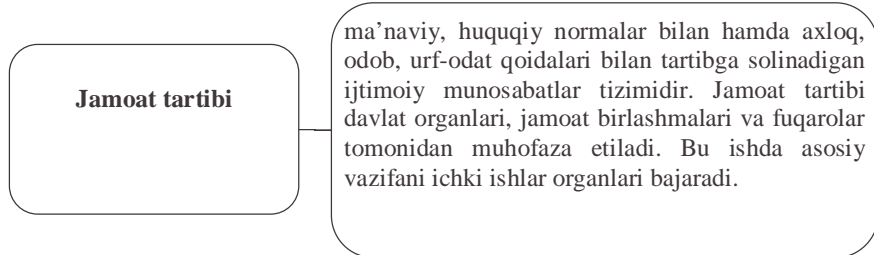

Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksning maxsus qismida belgilangan huquqbuzarliklar

V bob. Fuqarolarning huquq va erkinliklariga tajovuz qiladigan huquqbuzarliklar uchun ma'muriy javobgarlik	40-moddadan boshlab 51-moddalarni o'z ichiga olgan ma'muriy huquqbuzarliklar uchun ma'muriy javobgarlik belgilangan. Mazkur bobda jami 17 ta ma'muriy huquqiy norma mavjud.
VI bob. Aholi sog'lig'ini saqlash sohasidagi huquqbuzarliklar uchun ma'muriy javobgarlik	ushbu bobda 52-59-moddalarni o'z ichiga olgan ma'muriy huquqbuzarliklar uchun ma'muriy javobgarlik belgilangan. Mazkur bobda jami 8 ta ma'muriy huquqiy norma mavjud.
VII bob. Mulikka tajovuz qiluvchi huquqbuzarliklar uchun ma'muriy javobgarlik	ushbu bobda 60-64-moddalarni o'z ichiga olgan ma'muriy huquqbuzarliklar uchun ma'muriy javobgarlik belgilangan. Mazkur bobda jami 5 ta ma'muriy huquqiy norma mavjud.
VIII bob. Tabiiy muhitni muhofaza qilish va tabiatdan foydalanish sohasidagi huquqbuzarliklar uchun ma'muriy javobgarlik	ushbu bobda 65-96-moddalarni o'z ichiga olgan ma'muriy huquqbuzarliklar uchun ma'muriy javobgarlik belgilangan. Mazkur bobda jami 33 ta ma'muriy huquqiy norma mavjud.
IX bob. Sanoatdagi, qurilishdagi va issiqlik hamda elektr energiyasidan foydalanish sohasidagi huquqbuzarliklar uchun ma'muriy javobgarlik	ushbu bobda 97-103-moddalarni o'z ichiga olgan ma'muriy huquqbuzarliklar uchun ma'muriy javobgarlik belgilangan. Mazkur bobda jami 7 ta ma'muriy huquqiy norma mavjud.

2. Jamoat tartibiga, boshqaruvning belgilangan tartibiga tajovuz qiluvchi huquqbuzarliklar uchun ma'muriy javobgarlik

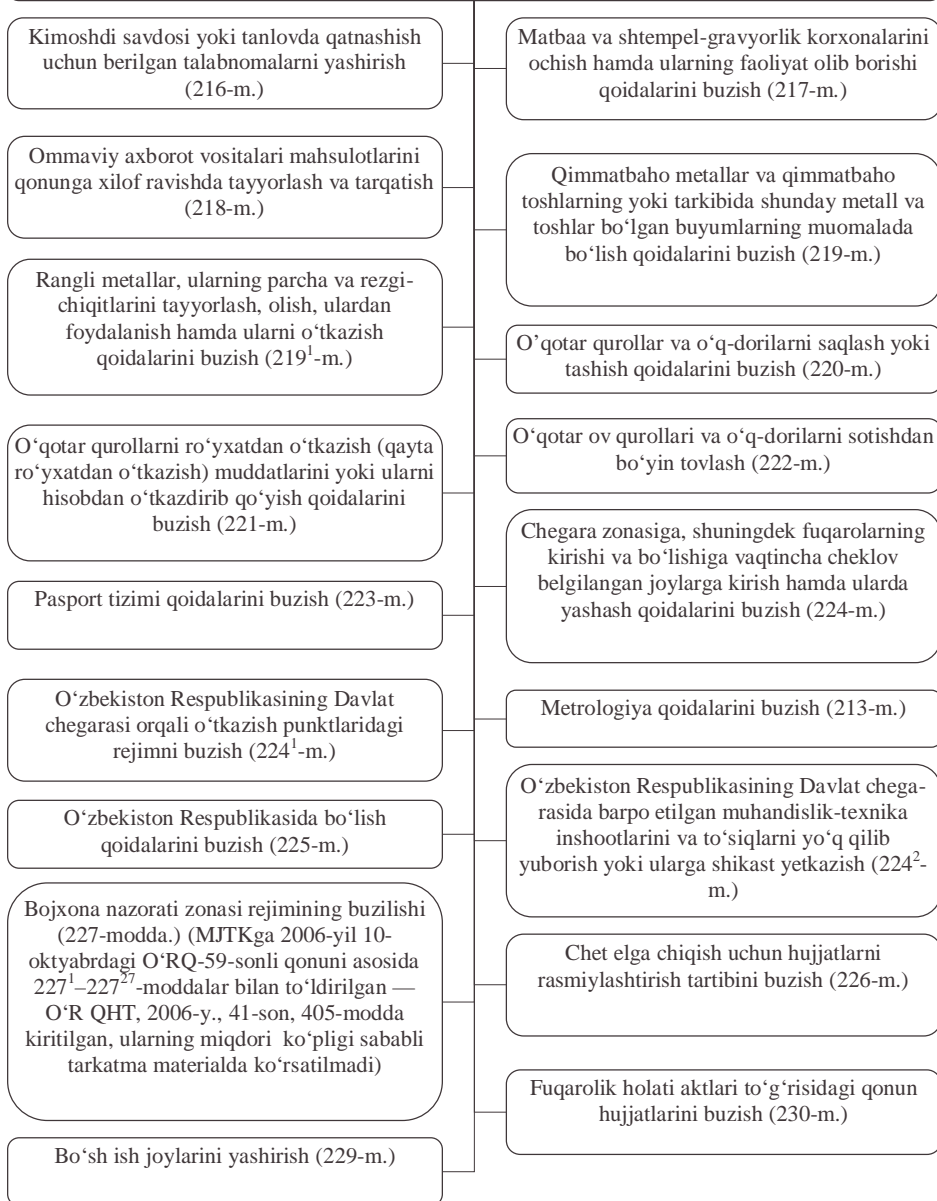
**BOSHQARUVNING BELGILANGAN TARTIBIGA TAJOVUZ QILUVCHI
HUQUQBUZARLIKLAR**

Deputatlik faoliyatining kafolatlarini buzish (193-m.)	Milisiya xodimlarining o'z xizmat burchlarini bajarishlariga qarshilik ko'rsatish (195-m.)
Milisiya xodimining qonuniy talablarini bajarmaslik (194-m.)	Huquqbuzarlik sabablari va shart-sharoitlarini bartaraf etish yuzasidan milisiyaning yozma taqdimnomalarini bajarish choralarini ko'rmaslik (196-m.)
Chegara qo'shinlari harbiy xizmatchilarining qonuniy talablarini bajarmaslik va ularning qonuniy faoliyatiga qarshilik ko'rsatish (196 ¹ -m.)	Prokurorning qonuniy faoliyatiga to'sqinlik qilish va uning talablarini bajarmaslik (197-m.)
Advokatning professional faoliyatiga to'sqinlik qilish (197 ¹ -m.)	Notariusning kasbiy majburiyatlarini bajarishiga to'sqinlik qilish (197 ² -m.)
Hokimiyat vakilining qonuniy talablarini bajarmaslik yoki xizmat vazifalarini bajarishiga to'sqinlik qilish (198-m.)	Qarzdorning ijro hujjatini ijro etmasligi (198 ¹ -m.)
Sud hujjatlari va boshqa organlar hujjatlarini ijro etish to'g'risidagi qonun hujjatlarini buzganlik (198 ² -m.)	199-modda. Maxsus xizmatlarni qasddan aldab chaqirganlik
O'zboshimchalik (200-m.)	Ommaviy tadbirlar o'tkazish qoidalarini buzish (200 ¹ -m.)
Yig'ilishlar, mitinglar, ko'cha yurishlari yoki namoyishlar uyushtirish, o'tkazish tartibini buzish (201-m.)	Ruxsat etilmagan yig'ilishlar, mitinglar, ko'cha yurishlari va namoyishlar o'tkazish uchun sharoitlar yaratish (202-m.)
G'ayriqonuniy nodavlat notijorat tashkilotlari, oqimlar, sektalarning faoliyatida qatnashishga undash (202 ¹ -m.)	Bayroqlar va vimpellardan g'ayriqonuniy foydalanish, plakatlar, emblemalar va ramzlarni tayyorlash, tarqatish yoki taqib yurish (203-m.)

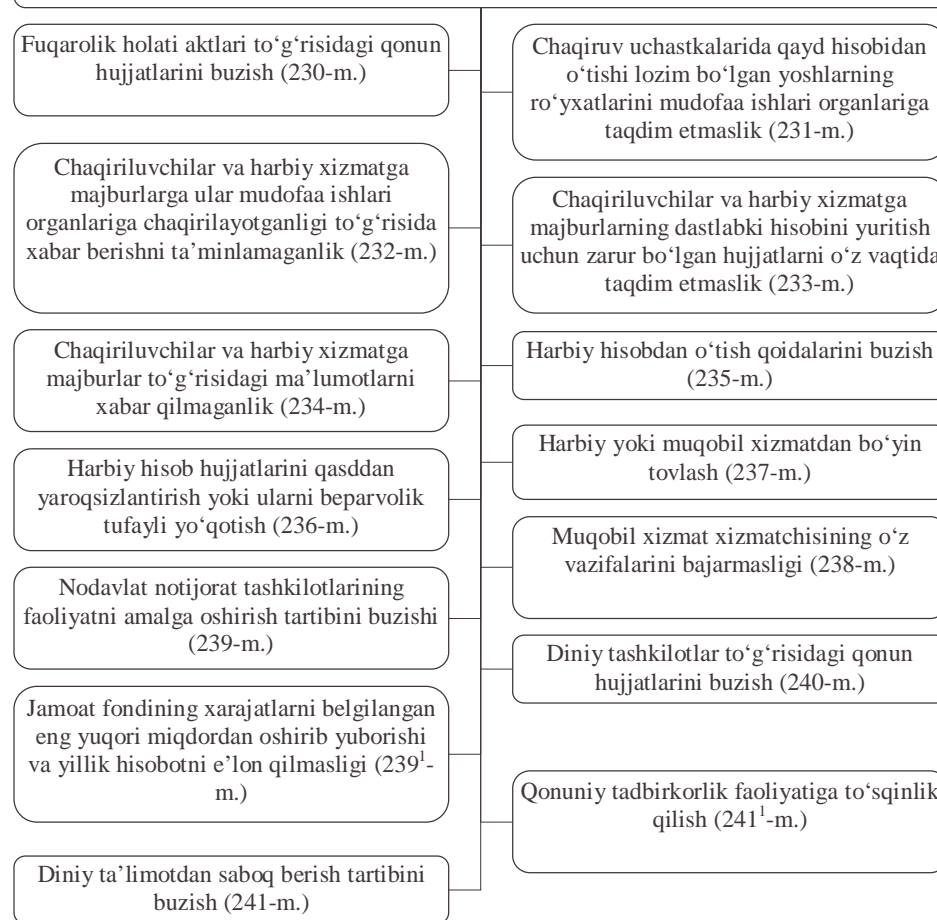
**BOSHQARUVNING BELGILANGAN TARTIBIGA TAJOVUZ QILUVCHI
HUQUQBUZARLIKLAR**

Davlat ramzlari to'g'risidagi qonun hujjatlarini buzish (203 ¹ -m.)	Favqulodda holat tartibining talablarini buzish (204-m.)
Aholini va hududlarni tabiiy hamda texnogen xususiyatli favqulodda vaziyatlardan muhofaza qilish, shuningdek fuqaro muhofazasi to'g'risidagi qonun hujjatlari talablarini bajarmaslik (204 ¹ -m.)	Favqulodda holat tartibi sharoitida jamoat tartibiga tajovuz qilish (205-m.)
Ma'muriy nazorat qoidalarini buzish (206-m.)	Voyaga yetmaganni qarovga olish to'g'risidagi yozma majburiyatni bajarmaslik (207-m.)
Kafilning yozma majburiyatni bajarmasligi (208-m.)	Davlat mukofotlariga nisbatan qonunga xilof harakatlar qilish (209-m.)
Qamoqda saqlash joylarida, jazoni ijro etish muassasalarida, maxsus davolash-oldini olish yoki maxsus o'quv-tarbiya muassasalarida saqlanayotgan shaxslarga taqiqlangan narsalarni berish (210-m.)	Yong'in xavfsizligi qoidalarini buzish (211-m.)
Standartlarni buzish (212-m.)	Metrologiya qoidalarini buzish (213-m.)
Sertifikatlashtirish qoidalarini buzish (214-m.)	Davlat statistik hisobotlarini taqdim etish tartibini buzish (215-m.)
Yig'ilishlar, mitinglar, ko'cha yurishlari yoki namoyishlar uyushtirish, o'tkazish tartibini buzish (201-m.)	Korxonaning moliya-xo'jalik faoliyati to'g'risidagi materiallarni taqdim etish tartibini buzish (215 ¹ -m.)
O'zbekiston Respublikasi Hisob palatasining ko'rsatmalarini bajarmaslik (215 ² -m.)	Soliq to'lovchilarning majburiyatlari yuzaga kelganligi to'g'risida axborot taqdim etish tartibini buzish (215 ³ -m.)

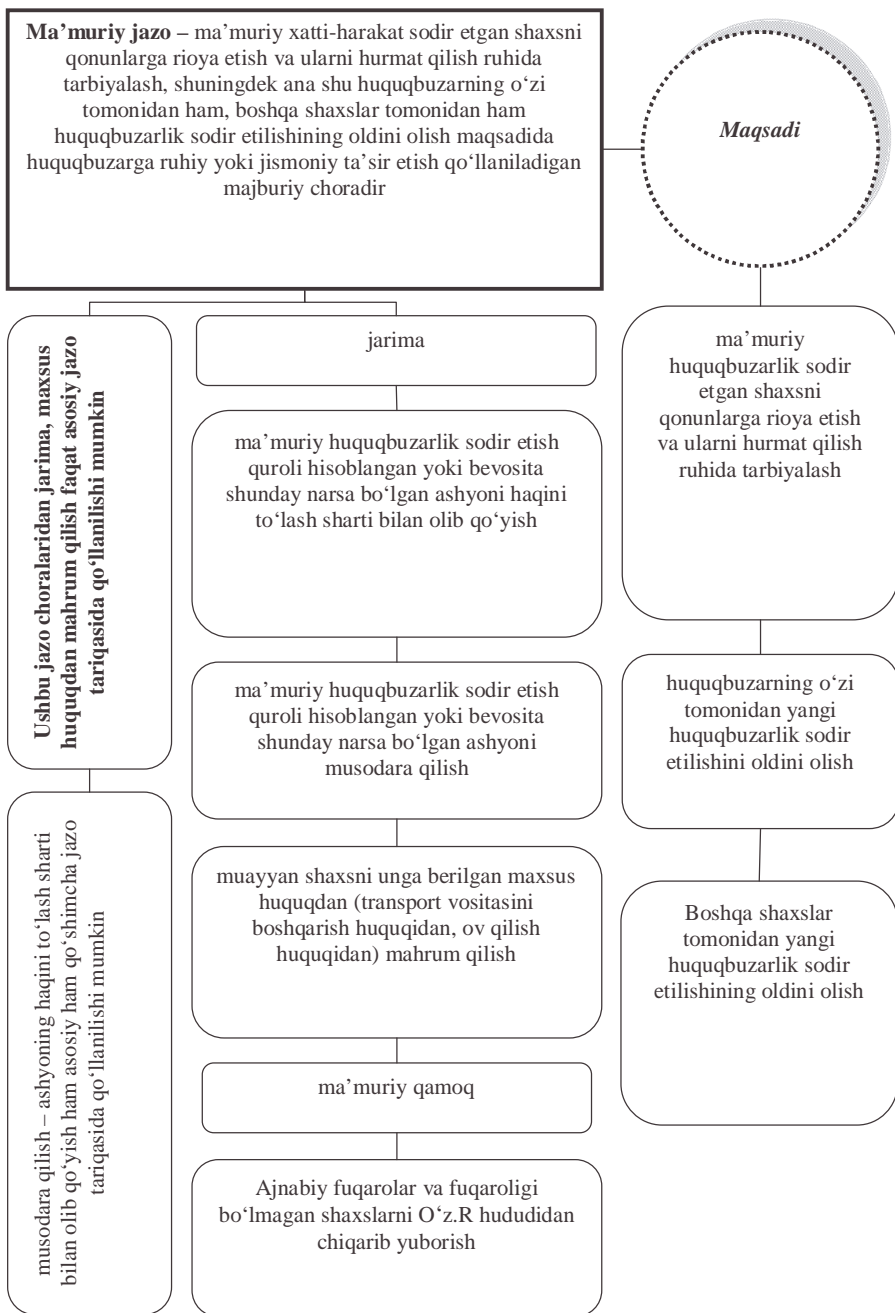
BOSHQARUVNING BELGILANGAN TARTIBIGA TAJOVUZ QILUVCHI HUQUQBUZARLIKLAR

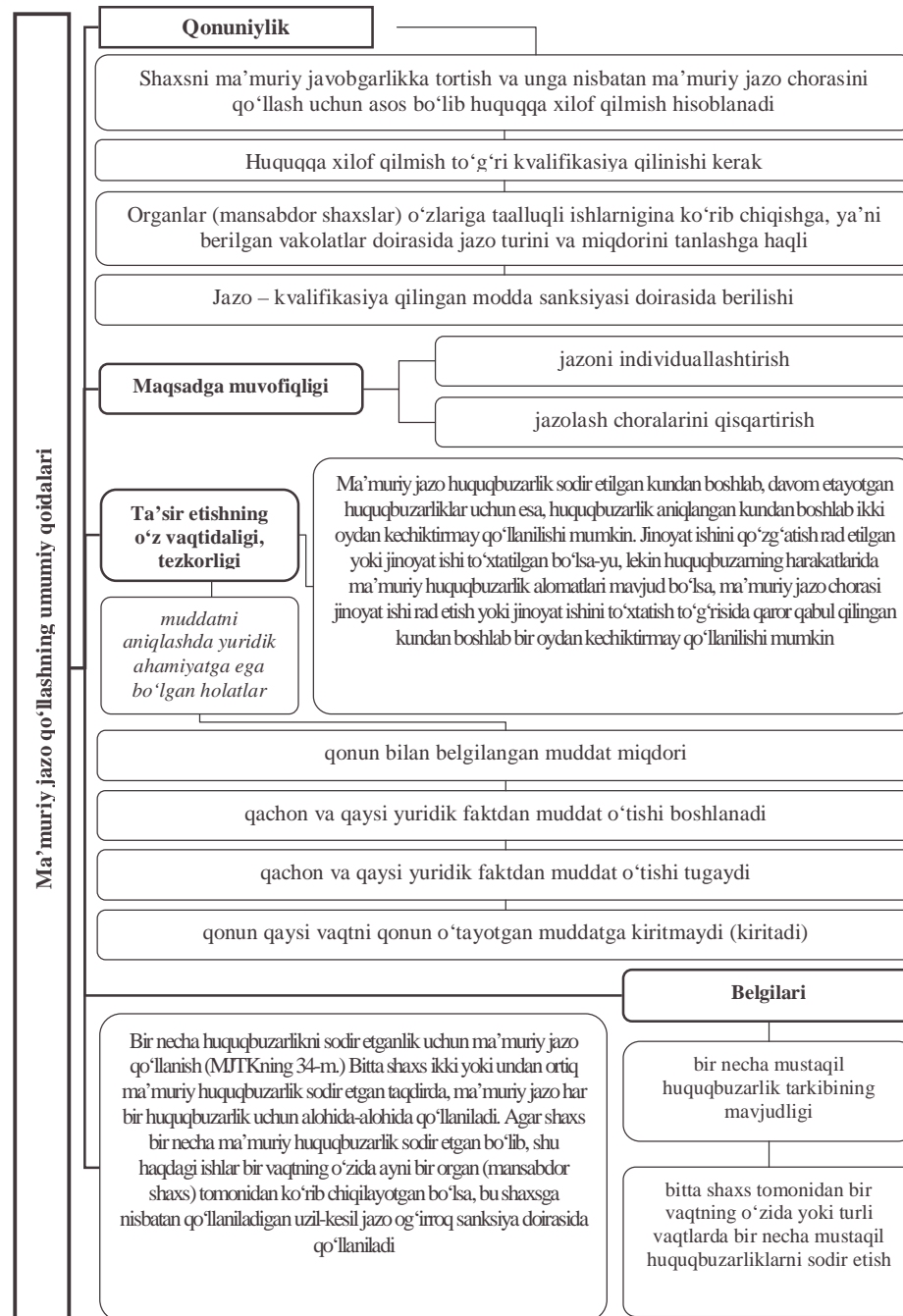
BOSHQARUVNING BELGILANGAN TARTIBIGA TAJOVUZ QILUVCHI HUQUQBUZARLIKLAR

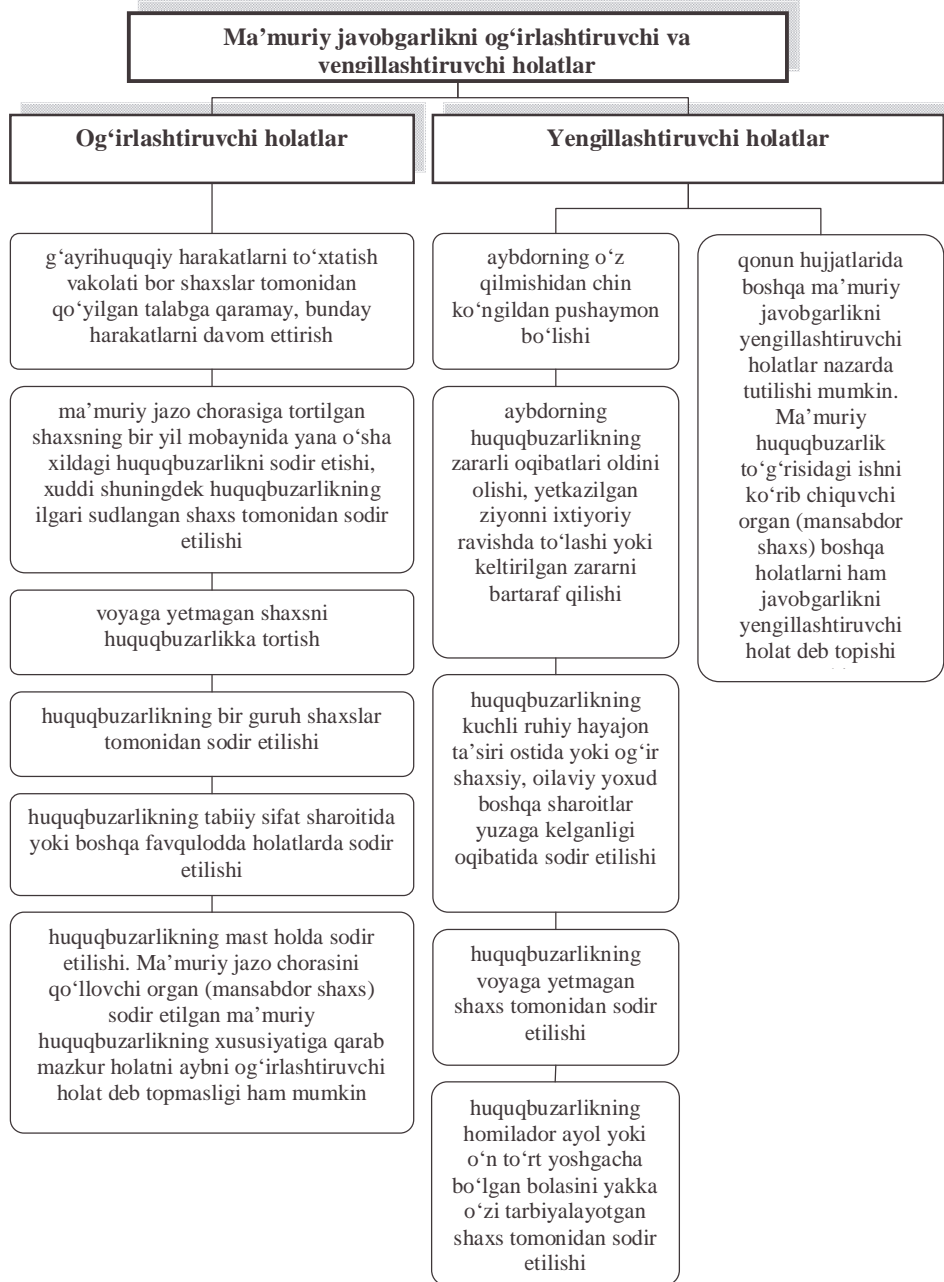

1. Ma'muriy jazo tushunchasi va turlari

2. Ma'muriy jazo qo'llashning umumiy qoidalari

3. Ichki ishlar idoralari tomonidan qo'llaniladigan ma'muriy jazo choralari

Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksining moddalarida asosida	
Ma'muriy jazo choralari turlari	Qo'llash vakolatiga ega davlat organlari
Jarima	245-268 ² -moddalarida ko'rsatilgan organlar 245 ² , 249 ¹ -moddalarida ko'rsatilgan organlar bundan mustasno
Haqini to'lash sharti bilan olib qo'yish	245-modda. Ma'muriy ishlar bo'yicha sudya
Musodara qilish	1) 245-modda. Ma'muriy ishlar bo'yicha sudya 2) 262-modda. Bojxona organlari 3) 264-modda. O'z.R. Bosh Prokuraturasi huzur. Soliq, valyuta.oid jinoyatlarga va jinoyiy faoliyatdan olingan daromadlarni legallashtirishga qarshi kurash departamenti
Maxsus huquqdan mahrum qilish	245-modda. Ma'muriy ishlar bo'yicha sudya
Ma'muriy qamoqqa olish	1) 245-modda. Ma'muriy ishlar bo'yicha sudya <i>Favqulodda holatda:</i> 2) 248-modda. Ichki ishlar organlari 3) 205-modda. Harbiy komendant
O'zbekiston respublikasi hududidan ma'muriy tarzda chiqarib yuborish	248-modda. Ichki ishlar organlari
O'zbekiston Respublikasi MJTKning 248-moddasiga asosan Ichki ishlar (milisiya) organlari tomonidan ayrim huquqbuzarliklar bo'yicha ishni ko'rib chiqish va jarima ma'muriy jazo chorasini qo'llash vakolati belgilangan	
<ul style="list-style-type: none"> - Temir yo'l transportida harakat xavfsizligi qoidalarini buzish (113-m. 1,2,4,5,- q); - Temir yo'l transporti vositalaridan foydalanish qoidalarini buzish (114-m.); - Metropolitendan foydalanish qoidalarini buzish (115-m.); - Uchish xavfsizligi qoidalarini buzish (116-m. 1,3,4-q.); - Transport vositalarining ichki jihozlariga shikast etkazish (121-m.); - Transportda belgilanmagan joylarda chekish (122-m.); - Transport vositalaridan axlat yoki boshqa narsalarni tashlab yuborish (123-m.); - Transport vositalaridan foydalanish qoidalarini buzish (125-m.); - Yuk tashish qoidalarini, shatakka olish qoidalarini buzish (125¹-m. 1-q.); - Ko'z gusimon va tusi o'zgartirilgan (qoraytirilgan) nostandart oynalar o'rnatilgan transport vositalaridan foydalanish (126-m.); - Transport vositalarining tovush chiqaruvchi va yorituvchi qurilmalaridan foydalanish qoidalarini buzish (127-m. 1-q.); - Transport vositalari haydovchilarining harakat tezligini oshirib yuborishi, yo'l belgilari va yo'l harakatining boshqa qoidalarini talablariga rioya qilmasligi (128-m. 1,2,3-q.); - Transport vositasini boshqarish vaqtida haydovchilarning telefondan foydalanishi (128¹-m. 1-q.); 	

- Transport vositasini boshqarish paytida monitordan (displaydan) tele, videodasturlarni tomosha qilish uchun foydalanish va transport vositasiga o'zboshimchalik bilan monitor (display) o'rnatish (128²-m. 1,2-q);
- Transport vositalari haydovchilarining belgilangan harakat tezligini oshirib yuborishi (128³-m. 1,2-q);
- Transport vositalari haydovchilarining svetoforning taqiqllovchi signaliga yoki yo'l harakatini tartibga soluvchining taqiqllovchi ishorasiga bo'ysunmasdan o'tishi (128⁴-m.1,2-q);
- Transport vositalari haydovchilarining xalaqit berishi yoki avariya holatini yuzaga keltirishi, yo'lning qarama-qarshi harakatlanish uchun mo'ljallangan tomoniga yoki bo'lagiga chiqishi (128⁵-m. 1,2-q);
- Transport vositalari haydovchilarining to'xtash yoki to'xtab turish qoidalarini buzishi (128⁶-m.);
- Transport vositalari haydovchilarining harakat xavfsizligiga tahdid soluvchi guruh bo'lib harakat qilishda qatnashishi (129-m. 1-q.);
- Transport vositalari haydovchilarining temir yo'lning o'tish joylaridan o'tish qoidalarini buzishi (130-m. 1-q.);
- Boshqarish huquqini beruvchi hujjatlari bo'lmagan shaxslarning transport vositalarini boshqarishi (135-m.);
- Transport vositalari egalarning fuqarolik javobgarligini majburiy sug'urta qilish to'g'risidagi qonun hujjatlarining talablarini buzish (135¹-m.);
- Transport vositalari haydovchilarining mastligi yoki mast emasligini aniqlash uchun tekshiruvdan o'tishdan bo'yin tovlashi (136-m.3-q.);
- Piyodalar va yo'l harakati boshqa ishtirokchilarining harakat qoidalarini buzishi (138-m.);
- Nosoz transport vositalarini yo'lga chiqarish va transport vositalaridan foydalanish qoidalarini boshqacha tarzda buzish (139-m.);
- Mast holdagi haydovchilarning yoki transport vositalarini boshqarish huquqi bo'lmagan shaxslarning transport vositalarini boshqarishiga yo'l qo'yish (140-m.);
- Transport vositalaridan shaxsiy boylik orttirish maqsadida foydalanish (141-m.);
- Xavfli moddalar va alyolarni transportda tashish qoidalarini buzish (142-m. 1,3-m);
- Transportda chiptasiz yurish (144-m.);
- Yo'lovchilarni chiptasiz tashish (145-m.);
- Havo, temir yo'l, suv va avtomobil transportida yuklarning saqlanishini ta'minlash qoidalarini buzish (146-m. 1,2-q);
- Yo'llarga, yo'l inshootlariga, yo'l harakatini tartibga solib turuvchi texnik vositalarga shikast etkazish, ularni saqlash qoidalarini buzish (147-m.);
- Avtomat telefonlarni shikastlantirish (156-m.);
- Shaharlarni va boshqa aholi punktlarini obodonlashtirish qoidalarini buzish (161-m.);
- Mayda bezorilik (183-m.);
- Jamoat joylarida spirtli ichimliklar ichish (187-m. 1-q.);
- Maishiy shovqinga qarshi kurash talablarini buzish (192-m.);
- Favqulodda holat tartibining talablarini buzish (204-m.);
- Favqulodda holat tartibi sharoitida jamoat tartibiga tajovuz qilish (205-m.);
- O'qotar qurollar va o'q-dorilarni saqlash yoki tashish qoidalarini buzish (220-m. 3-4 q.);
- O'qotar qurollarni ro'yxatdan o'tkazish (qayta ro'yxatdan o'tkazish) muddatlarini yoki ularni hisobdan o'tkazdirib qo'yish qoidalarini buzish (221-m.);
- Pasport tizimi qoidalarini buzish (223-m.);
- Chegara zonasiga, shuningdek fuqarolarning kirishi va bo'lishiga vaqtincha cheklov belgilangan joylarga kirish hamda ularda yashash qoidalarini buzish (224-m.);
- O'zbekiston Respublikasida bo'lish qoidalarini buzish ma'muriy huquqbuzarliklari bo'yicha ishlarni ko'rib chiqadi va **jarima** ma'muriy jazo chorasini qo'llash vakolatiga ega. (225-m.)

1. Ma'muriy proses tushunchasi va xususiyatlari

Protess lotincha (protessus) so'zidan olingan bo'lib uning lug'aviy ma'nosi – qandaydir holatlarning, hodisalarning ketma-ketlikda almashinuvi, nimaningdir paydo bo'lishi, rivojlanishi, muayyan maqsad sari amalga oshiriladigan faoliyat, jarayonlarning yig'indisi"ni bildiradi. U kimyoviy, texnologik, biologik va ijtimoiy ko'rinishdagi protesslarga ko'ra tasniflanadi.

Ijtimoiy protessning tarkibida huquqshunoslarni qiziqitiruvchi huquqiy protess mavjud. Shu bilan birga, huquqiy tizimda protessual huquq ham mavjud

Huquqiy protess huquq tarmoqlariga xos quyidagi protessual huquq va protesslarni o'z ichiga oladi:

ma'muriy-protessual huquq va ma'muriy protess

jinoyat-protessual huquq va jinoyat protessi

fuqarolik-protessual huquq va fuqarolik protessi

xo'jalik-protessual huquq va xo'jalik protessi va boshqalar

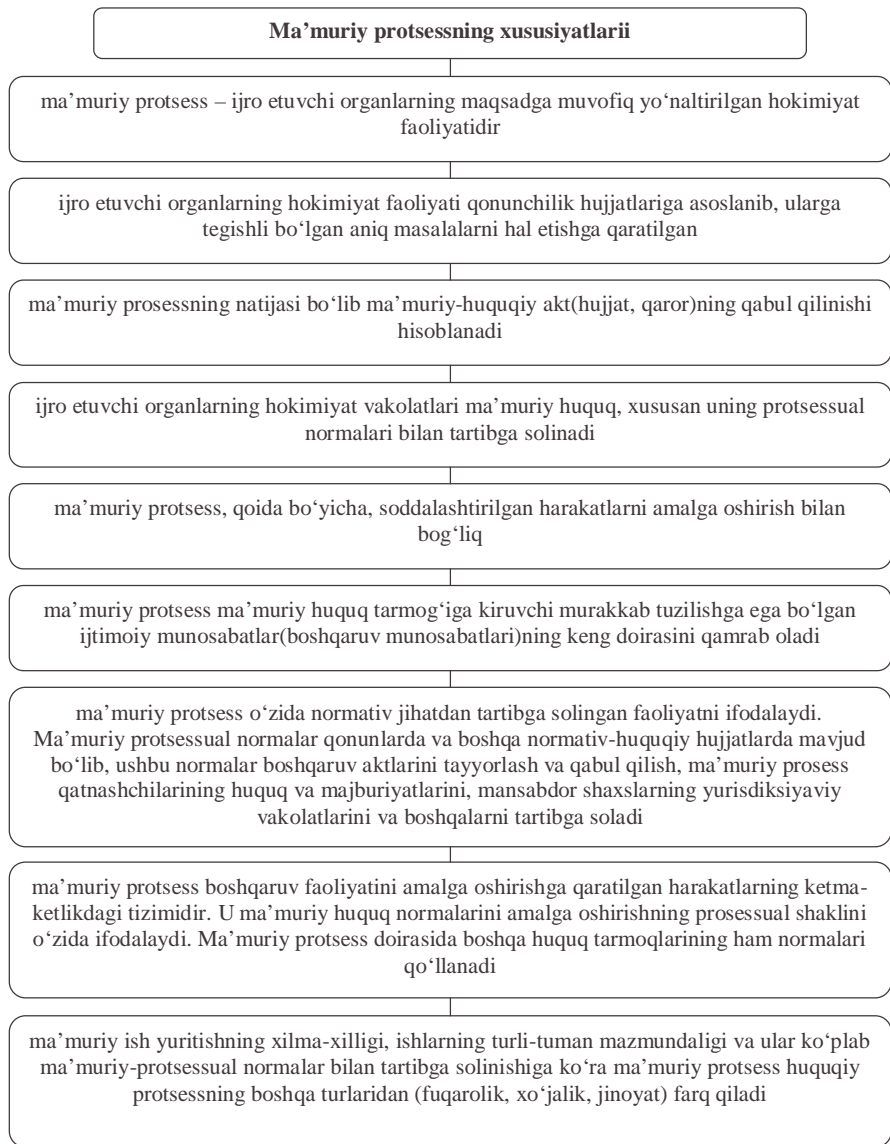
Protessual huquq – huquqiy tizim normalarining bir qismidir. U jinoyatlarni tergov qilish, jinoyat, fuqarolik va xo'jalik ishlarini, ma'muriy huquqbuzarliklar to'g'risidagi ishlarni va Konstitutsiyaviy sud ish yurituvchi tartibida ko'riladigan ishlarni ko'rib chiqish va hal qilish jarayonida yuzaga keladigan munosabatlarni tartibga soladi

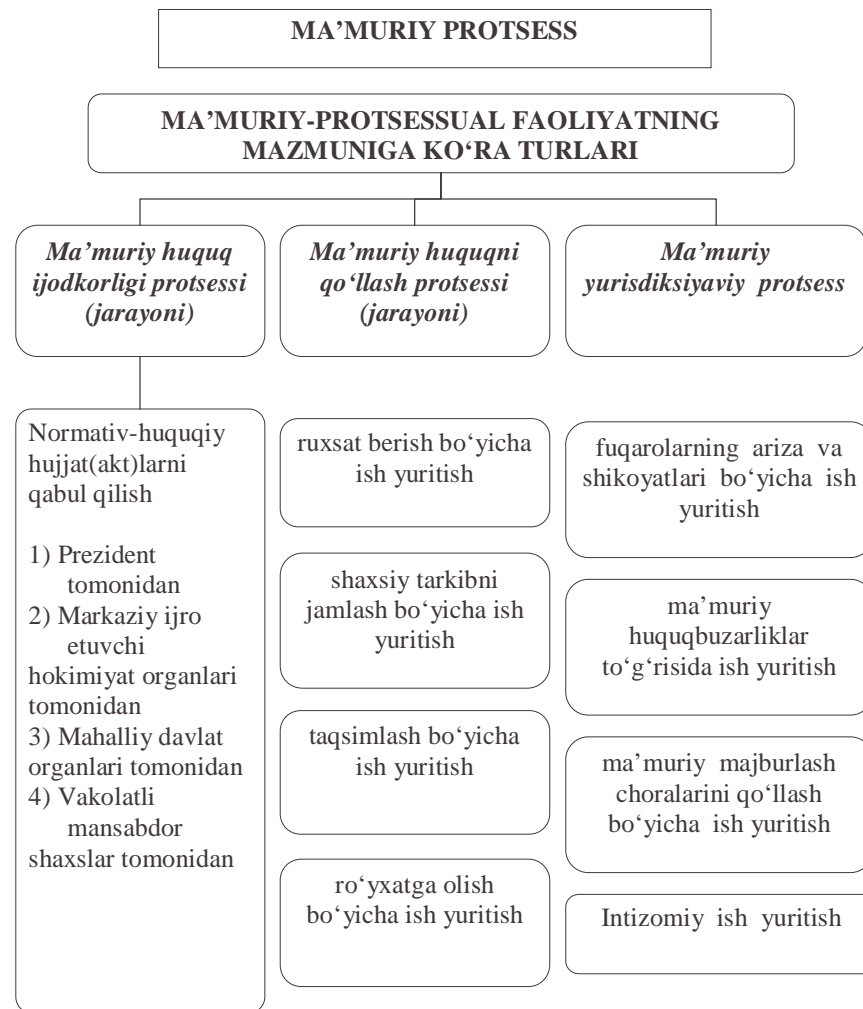
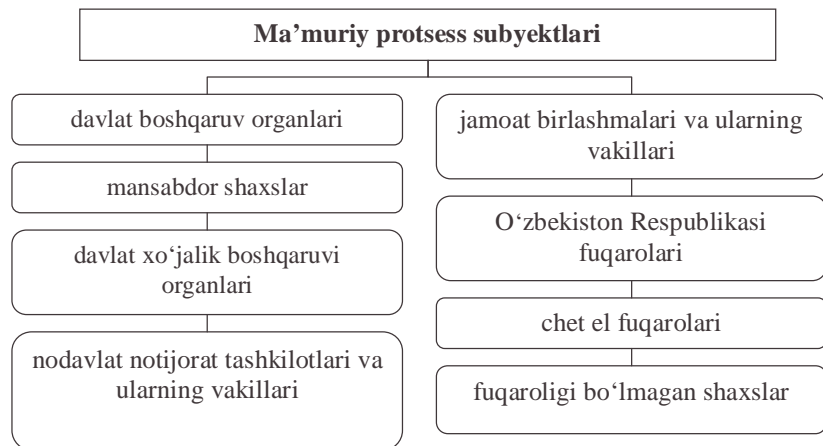
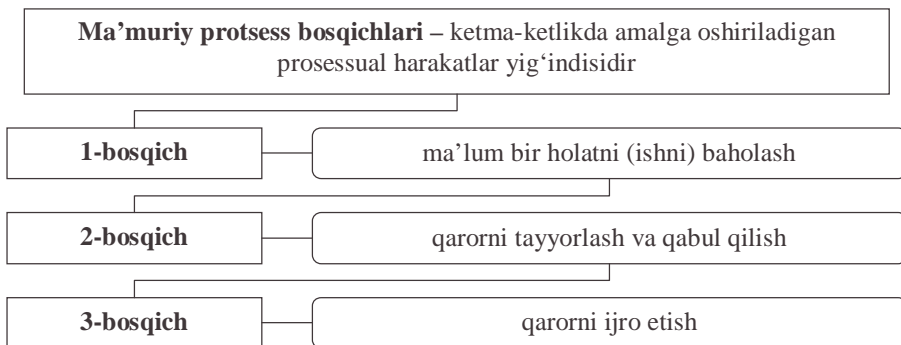
Ma'muriy protess – ma'muriy-protessual shaklda amalga oshiriladigan hamda ma'muriy-huquqiy aktlarni qabul qilish va ijro etish orqali ma'lum bir ishlarni hal etishga qaratilgan ijro organlarining hokimiyat faoliyatidir. Bu faoliyat ma'muriy huquqning protessual normalari bilan tartibga solinadi

ma'muriy protess (keng ma'noda) – butun davlat boshqaruvi faoliyatini o'z ichiga oladi

ma'muriy protess (tor ma'noda) – moddiy normalar sanksiyalarini qo'llash bo'yicha faoliyatni o'z ichiga oladi

2. Ma'muriy protsess prinsiplari, bosqichlari va ma'muriy protsess subyektlari

3. Ma'muriy-protsessual normalalar va munosabatlar

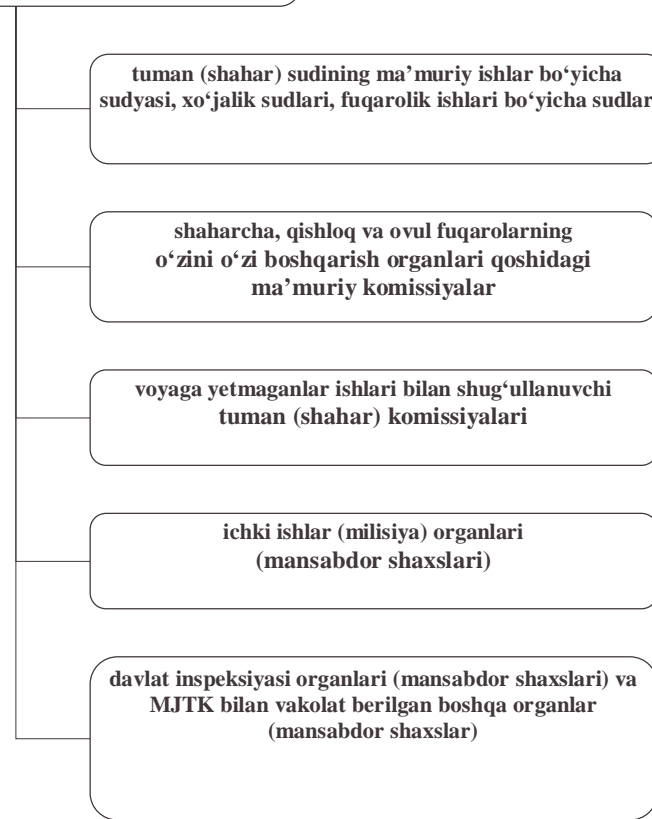
Ma'muriy-protsessual normalalar – bu vakolatli davlat organlari tomonidan o'rnatilgan, ijro etuvchi hokimiyat organlarining o'z vakolatlarini amalga oshirish jarayonida yakka tartibdagi va aniq ishlarni hal etish bo'yicha vujudga keladigan munosabatlarni tartibga soluvchi xulq-atvor qoidalaridir

Ma'muriy-protsessual normalarning turlari

15-mavzu. MA'MURIY HUQUQBUZARLIKLAR TO'G'RISIDAGI ISHLARNI KO'RIB CHIQUISHGA VAKOLATI BO'LGAN ORGANLAR (MANSABDOR SHAXSLAR)

Ma'muriy huquqbuzarliklar to'g'risidagi ishlarni ko'rib chiqishga vakolatli organlar tizimi

Ma'muriy huquqbuzarliklar to'g'risidagi ishlarni ko'rib chiqishga vakolatli organlar:		
Sudlar	1	Ma'muriy ishlar bo'yicha sudyalari (245-m.)
	2	Xo'jalik sudlari (245 ¹ -m.)
	3	Fuqarolik ishlari bo'yicha sudlar (245 ⁴ -m.)
Komissiyalar	1	Ma'muriy komissiyalar (246-m.)
	2	Voyaga etmaganlar ishlari bilan shug'ullanuvchi komissiyalar (247-m.)
Davlat organlari, inspeksiyalar	1	Adliya organlari (245 ² -m.)
	2	O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi huzuridagi Sud qarorlarini ijro etish, sudlar faoliyatini moddiy-texnika jihatidan va moliyaviy ta'minlash departamenti organlari (245 ³ -m.)
	3	Ichki ishlar (milisiya) organlari (248-m.)
	4	Davlat yong'indan saqlash nazorati organlari (249-m.)
	5	O'zbekiston Respublikasi Favqulodda vaziyatlar vazirligi organlari (249 ¹ -m.)
	6	Temir yo'l transporti va metropoliten organlari (250-m.)
	7	Havo transporti organlari (251-m.)
	8	Suv transporti organlari (252-m.)

9	Davlat kichik hajmdagi kemalar inspeksiyasi organlari (253-m.)
10	Shahar va shaharlararo yo'lovchi tashiydigan avtomobil transporti va elektr transporti organlari (254-m.)
11	Mehnat bo'yicha davlat huquqiy va texnik inspektorlari (255-m.)
12	Mudofaa vazirligi organlari (256-m.)
13	Davlat sanitariya nazorati organlari (257-m.)
14	O'zbekiston Respublikasi Mudofaa vazirligi, Ichki ishlar vazirligi va Milliy xavfsizlik xizmatining sanitariya nazoratini amalga oshiruvchi tibbiy xizmatlari (258-m.)
15	Davlat veterinariya nazorati organlari (259-m.)
16	O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Er qarini geologik o'rganish, sanoatda, konchilikda va kommunal-maishiy sektorda ishlarning bexatar olib borilishini nazorat qilish davlat inspeksiyasi organlari (260-m.)
17	Tabiatni muhofaza qiluvchi organlar (261-m.)
18	Bojxona organlari (262-m.)
19	O'zbekiston aloqa va axborotlashtirish agentligining davlat inspeksiya organlari (263-m.)
20	Davlat soliq organlari, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Soliq, valyutaga oid jinoyatlarga va jinoiy daromadlarni legallashtirishga qarshi kurashish departamenti va uning joylardagi bo'linmalari (264-m.)
21	Nazorat-taftish bosh boshqarmasi organlari (264 ¹ -m.)
22	Standartlashtirish, metrologiya va sertifikatlashtirish organlari (265-m.)
23	Qishloq xo'jaligidagi mashinalar va qurilmalarning texnik holatini nazorat qiluvchi bosh davlat inspeksiyasi organlari (266-m.)
24	O'zbekiston Respublikasi Er resurslari, geodeziya, kartografiya va davlat kadastri davlat qo'mitasining organlari (266 ¹ -m.)
25	Qishloq va suv xo'jaligi vazirligining «O'zsuvnazorat» respublika suv inspeksiyasi organlari (266 ² -m.)
26	Qishloq va suv xo'jaligi vazirligi huzuridagi Qishloq xo'jaligi ekinlari urug'larini sertifikatsiyalash va ularning sifatini nazorat qilish davlat markazi organlari (266 ³ -m.)
27	Davlat statistika organlari (267-m.)
28	Davlat probir nazorati organlari (268-m.)
29	Monopoliyadan chiqarish va raqobatni rivojlantirish organlari (268 ¹ -m.)
30	Arxitektura va qurilish organlari (268 ² -m.)

Ichki ishlar (militsiya) organlari tomonidan ko'rib chiqiladigan huquqbuzarliklar	
I	O'z.Res. MJtKning 248-moddasining ikkinchi qismining 1-band tuman, shahar, shahardagi tuman va transportdagi ichki ishlar bo'limlari (boshqarmalar) boshliqlari yoki ularning o'rinbosarlari, shuningdek ichki ishlar organlari tizimidagi militsiyaning hududiy (transport) bo'linmalari boshliqlari quyidagi 20 ta modda bo'yicha huquqbuzarliklarni ko'rib chiqadi
1	Temir yo'l transportida harakat xavfsizligi qoidalarini buzish birinchi, ikkinchi, to'rtinchi, beshinchi qismlarini (113-m.)
2	Temir yo'l transporti vositalaridan foydalanish qoidalarini buzish (114-m.)
3	Uchish xavfsizligi qoidalarini buzish. birinchi, uchinchi va qismlarini (116-m.)
4	Transport vositalarining ichki jihozlariga shikast etkazish (121-m.)
5	Transportda belgilanmagan joylarda chekish (122-m.)
6	Transport vositalaridan axlat yoki boshqa narsalarni tashlab yuborish (123-m.)
7	Xavfli moddalar va ashyolarni transportda tashish qoidalarini buzish (142-m.)
8	Transportda chiptasiz yurish (144-m.)
9	Yo'lovchilarni chiptasiz tashish (145-m.)
10	Havo, temir yo'l, suv va avtomobil transportida yuklarning saqlanishini ta'minlash qoidalarini buzish birinchi va ikkinchi qismlarini (146-m.)
11	Avtomat telefonlarni shikastlantirish (156-m.)
12	Mayda bezorilik (183-m)
13	Maishiy shovqinga qarshi kurash talablarini buzish(192-m.)
14	Favqulodda holat tartibining talablarini buzish (204-m)
15	Favqulodda holat tartibi sharoitida jamoat tartibiga tajovuz qilish (205-m)
16	O'qotar qurollar va o'q-dorilarni saqlash yoki tashish qoidalarini buzish uchinchi va to'rtinchi qismlarini (220-m.)
17	O'qotar qurollarni ro'yxatdan o'tkazish (qayta ro'yxatdan o'tkazish) muddatlarini yoki ularni hisobdan o'tkazdirib qo'yish qoidalarini buzish (221-m.)
18	Pasport tizimi qoidalarini buzish (223-m.)
19	Chegara zonasiga, shuningdek fuqarolarning kirishi va bo'lishiga vaqtincha cheklov belgilangan joylarga kirish hamda ularda yashash qoidalarini buzish (224-m.)
20	O'zbekiston Respublikasida bo'lish qoidalarini buzish (225-m.)

III	O'z.Res. MJtKning 248-moddasi ikkinchi qismining 3-bandi Temir yo'l vokzallari va aeroportlardagi bo'linmalarning, ichki ishlar organlarining chet elga chiqish, kelish va fuqarolik bo'limlari (boshqarmalari)ning boshliqlari va ularning o'rinbosarlari quyidagi 1 ta modda bo'yicha huquqbuzarlik ishini ko'rib chiqadi
1	O'zbekiston Respublikasida bo'lish qoidalarini buzish (225-m.)
IV	O'z.Res. MJtKning 248-moddasi ikkinchi qismining 4-bandi Militsiya uchastkasi boshliqlari, militsiyaning uchastka katta inspektorlari va uchastka inspektorlari quyidagi 9 ta modda bo'yicha huquqbuzarliklarni ko'rib chiqadi
1	Transportda belgilanmagan joylarda chekish (122-m.)
2	Transport vositalaridan axlat yoki boshqa narsalarni tashlab yuborish (123-m.)
3	Transport vositalarining tovush chiqaruvchi va yorituvchi qurilmalaridan foydalanish qoidalarini buzish (maqsadsiz ovoqli signal berish qismida) (127-m.)
4	Shaharlarni va boshqa aholi punktlarini obodonlashtirish qoidalarini buzish (fuqarolarga nisbatan) (161-m.)
5	Jamoat joylarida spirtli ichimliklar ichish birinchi qismini (187-m.)
6	Maishiy shovqinga qarshi kurash talablarini buzish (192-m.)
7	O'qotar qurollarni ro'yxatdan o'tkazish (qayta ro'yxatdan o'tkazish) muddatlarini yoki ularni hisobdan o'tkazdirib qo'yish qoidalarini buzish (221-m.)
8	Pasport tizimi qoidalarini buzish 1-qismini (223-m.)
9	Chegara zonasiga, shuningdek fuqarolarning kirishi va bo'lishiga vaqtincha cheklov belgilangan joylarga kirish hamda ularda yashash qoidalarini buzish (224-m.1-q.)
V	O'z.Res. MJtKning 248-moddasi ikkinchi qismining 5-bandi Yo'l harakati xavfsizligi boshqarmasi (Bosh boshqarmasi) boshlig'i, uning o'rinbosari, yo'l-patrol xizmatini tashkil etish va muvofiqlashtirish hamda ma'muriy amaliyot bo'limi boshlig'i, uning o'rinbosari, alohida muhim ishlar bo'yicha inspektor (ma'muriy amaliyot bo'yicha inspektor), ma'muriy amaliyot bo'linmasi (bo'limi) boshlig'i, uning o'rinbosari, ma'muriy huquqbuzarliklarga doir materiallarni ko'rib chiqish bo'yicha katta inspektor (inspektor), avtomototransport vositalarining texnik holati, ulardan foydalanish normalariga va qoidalariga rioya etilishi ustidan nazorat bo'limi (bo'linmasi) boshlig'i, avtomototransport vositalarining texnik holati, ulardan foydalanish normalariga va qoidalariga rioya etilishi ustidan nazorat guruhining katta inspektori, avtomototransport vositalarining texnik holati, ulardan foydalanish normalariga va qoidalariga rioya etilishi ustidan nazorat guruhining ma'muriy amaliyot bo'yicha inspektori, ular yo'qligida esa ichki ishlar bo'limi boshlig'i yoki uning o'rinbosari quyidagi 20 ta moddalar bo'yicha huquqbuzarliklarni ko'rib chiqadi
1	Transport vositalaridan foydalanish qoidalarini buzish (125-m.)
2	Ko'zqusimon va tusi o'zgartirilgan (qoraytirilgan) nostandart oynali, shuningdek tevarak-atrofnii ko'rishni cheklaydigan qoplamali transport vositalaridan foydalanish (126-m.)
3	Transport vositalarining tovush chiqaruvchi va yorituvchi qurilmalaridan foydalanish qoidalarini buzish birinchi qismini (127-m.)

4	Haydovchilarning transport vositalarini piyodalar yo'lkalaridan yurgizishi, yo'l belgilari va yo'l harakatining boshqa qoidalariga talablariga rioya etmasligi birinchi, ikkinchi va uchinchi qismlarini (128-m.)
5	Transport vositasini boshqarish vaqtida haydovchilarning telefonda foydalanishi birinchi qismini (128 ¹ -m.)
6	Transport vositasini boshqarish paytida monitordan (displaydan) tele-, videodasturlarni tomosha qilish uchun foydalanish va transport vositasiga o'zboshimchalik bilan monitor (display) o'rnatish birinchi va ikkinchi qismlarini (128 ² -m.)
7	Transport vositalari haydovchilarining belgilangan harakat tezligini oshirib yuborishi birinchi va ikkinchi qismlarini (128 ³ -m.)
8	Transport vositalari haydovchilarining svetoforming taqiqlovchi signaliga yoki yo'l harakatini tartibga soluvchining taqiqlovchi ishorasiga bo'ysunmasdan o'tishi birinchi va ikkinchi qismlarini (128 ⁴ -m.)
9	Transport vositalari haydovchilarining xalaqit berishi yoki avariya holatini yuzaga keltirishi, yo'ning qarama-qarshi harakatlanish uchun mo'ljallangan tomoniga yoki bo'lagiga chiqishi birinchi va ikkinchi qismlarini (128 ⁵ -m.)
10	Transport vositalari haydovchilarining to'xtash yoki to'xtab turish qoidalarini buzishi (128 ⁶ -m.)
11	Transport vositalari haydovchilarining harakat xavfsizligiga tahdid soluvchi guruh bo'lib harakat qilishda qatnashishi birinchi qismini (129-m.)
12	Transport vositalari haydovchilarining temir yo'ning o'tish joylaridan o'tish qoidalarini buzishi birinchi qismini (130-m.)
13	Yo'l harakati qoidalarida nazarda tutilgan hujjatlari bo'lmagan shaxslarning transport vositalarini boshqarishi (135-m.)
14	Transport vositalari egalari fuqarolik javobgarligini majburiy sug'urta qilish to'g'risidagi qonun hujjatlarining talablarini buzish (135 ¹ -m.)
15	Transport vositalari haydovchilarining va yo'l harakati boshqa ishtirokchilarining mastligi yoki mast emasligini aniqlash uchun tekshiruvdan o'tishdan bo'yin tovlashi uchinchi qismini (136-m.)
16	Piyodalar va yo'l harakati boshqa ishtirokchilarining yo'l harakati qoidalarini buzishi (138-m.)
17	Nosoz transport vositalarini yo'lga chiqarish va transport vositalaridan foydalanish qoidalarini boshqacha tarzda buzish (139-m.)
18	140-modda. Mast holdagi haydovchilarning yoki transport vositalarini boshqarish huquqi bo'lmagan shaxslarning transport vositalarini boshqarishiga yo'l qo'yish (139-m.)
19	Transport vositalaridan shaxsiy boylik orttirish maqsadida foydalanish (141-m.)
20	Yo'llarga, yo'l inshootlariga, yo'l harakatini tartibga solib turuvchi texnik vositalarga shikast etkazish, ularni saqlash qoidalarini buzish (147-m.)

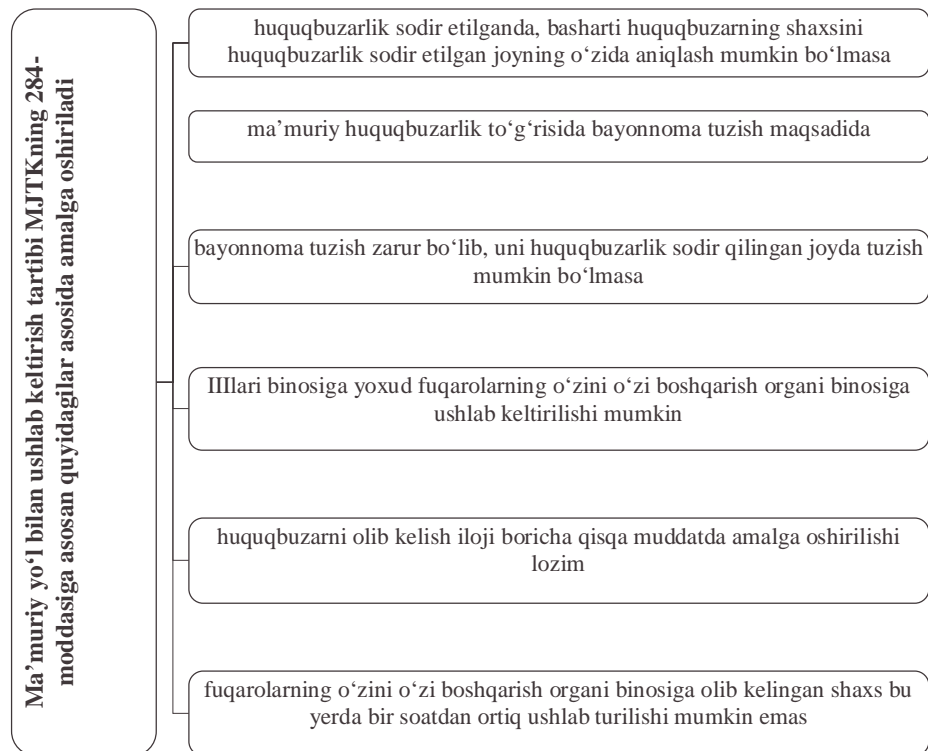
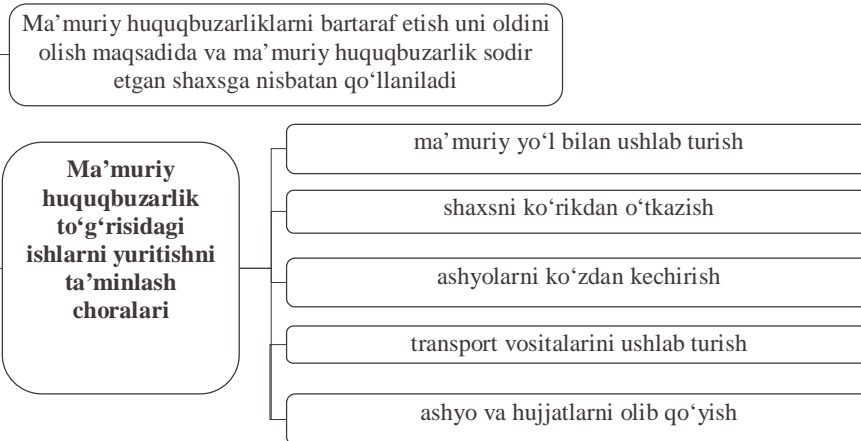
VI	O'z.Res. MJtKning 248-moddasi ikkinchi qismining 6-bandiga muvofiq Yo'l-patrul xizmati brigadasi (bataloni, divizioni, otryadi, mobil guruhi) komandiri yoki uning o'rinbosari quyidagi 17 ta modda bo'yicha huquqbuzarliklarni ko'rib chiqadi
1	Transport vositalaridan foydalanish qoidalarini buzish (125-m.)
2	Yuk tashish qoidalarini, shatakka olish qoidalarini buzish birinchi qismini (125 ¹ -m.)
3	Ko'zgusimon va tusi o'zgartirilgan (qoraytirilgan) nostandart oynali, shuningdek tevarak-atrofni ko'rishni cheklaydigan qoplama transport vositalaridan foydalanish (126-m.)
4	Transport vositalarining tovush chiqaruvchi va yorituvchi qurilmalaridan foydalanish qoidalarini buzish birinchi qismini (127-m.)
5	Haydovchilarning transport vositalarini piyodalar yo'lkalaridan yurgizishi, yo'l belgilari va yo'l harakatining boshqa qoidalariga talablariga rioya etmasligi birinchi, ikkinchi va uchinchi qismlarini (128-m.)
6	Transport vositasini boshqarish vaqtida haydovchilarning telefonda foydalanishi birinchi qismini (128 ¹ -m.)
7	Transport vositasini boshqarish paytida monitordan (displaydan) tele-, videodasturlarni tomosha qilish uchun foydalanish va transport vositasiga o'zboshimchalik bilan monitor (display) o'rnatish birinchi va ikkinchi qismlarini (128 ² -m.)
8	Transport vositalari haydovchilarining belgilangan harakat tezligini oshirib yuborishi birinchi va ikkinchi qismlarini (128 ³ -m.)
9	Transport vositalari haydovchilarining svetoforming taqiqlovchi signaliga yoki yo'l harakatini tartibga soluvchining taqiqlovchi ishorasiga bo'ysunmasdan o'tishi birinchi va ikkinchi qismlarini (128 ⁴ -m.)
10	Transport vositalari haydovchilarining xalaqit berishi yoki avariya holatini yuzaga keltirishi, yo'ning qarama-qarshi harakatlanish uchun mo'ljallangan tomoniga yoki bo'lagiga chiqishi birinchi va ikkinchi qismlarini (128 ⁵ -m.)
11	Transport vositalari haydovchilarining to'xtash yoki to'xtab turish qoidalarini buzishi (128 ⁶ -m.)
12	Transport vositalari haydovchilarining yo'l harakati xavfsizligiga tahdid soluvchi guruh bo'lib harakat qilishda qatnashishi birinchi qismini (129-m.)
13	Transport vositalari haydovchilarining temir yo'ning o'tish joylaridan o'tish qoidalarini buzishi birinchi qismini (130-m.)
14	Yo'l harakati qoidalarida nazarda tutilgan hujjatlari bo'lmagan shaxslarning transport vositalarini boshqarishi birinchi qismini (135-m.)
15	Transport vositalari egalari fuqarolik javobgarligini majburiy sug'urta qilish to'g'risidagi qonun hujjatlarining talablarini buzish (135 ¹ -m.)
16	Piyodalar va yo'l harakati boshqa ishtirokchilarining yo'l harakati qoidalarini buzishi birinchi, ikkinchi va uchinchi qismlarini (138-m.)
17	Yo'llarga, yo'l inshootlariga, yo'l harakatini tartibga solib turuvchi texnik vositalarga shikast etkazish, ularni saqlash qoidalarini buzish birinchi qismida nazarda tutilgan (147-m.)

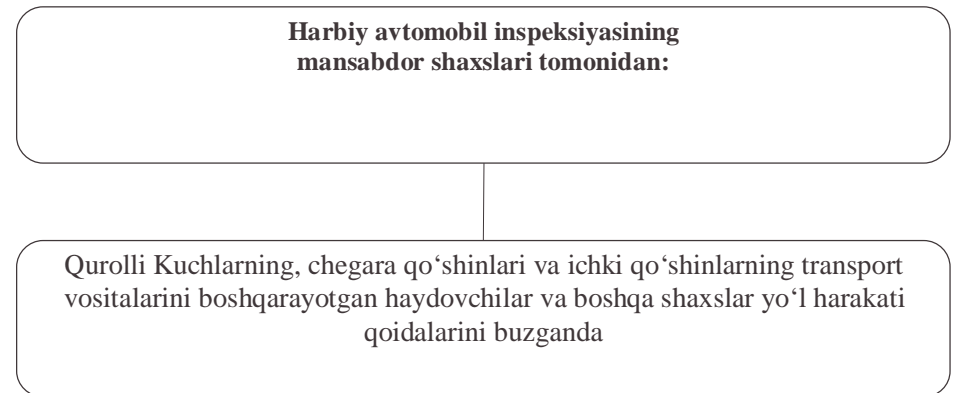
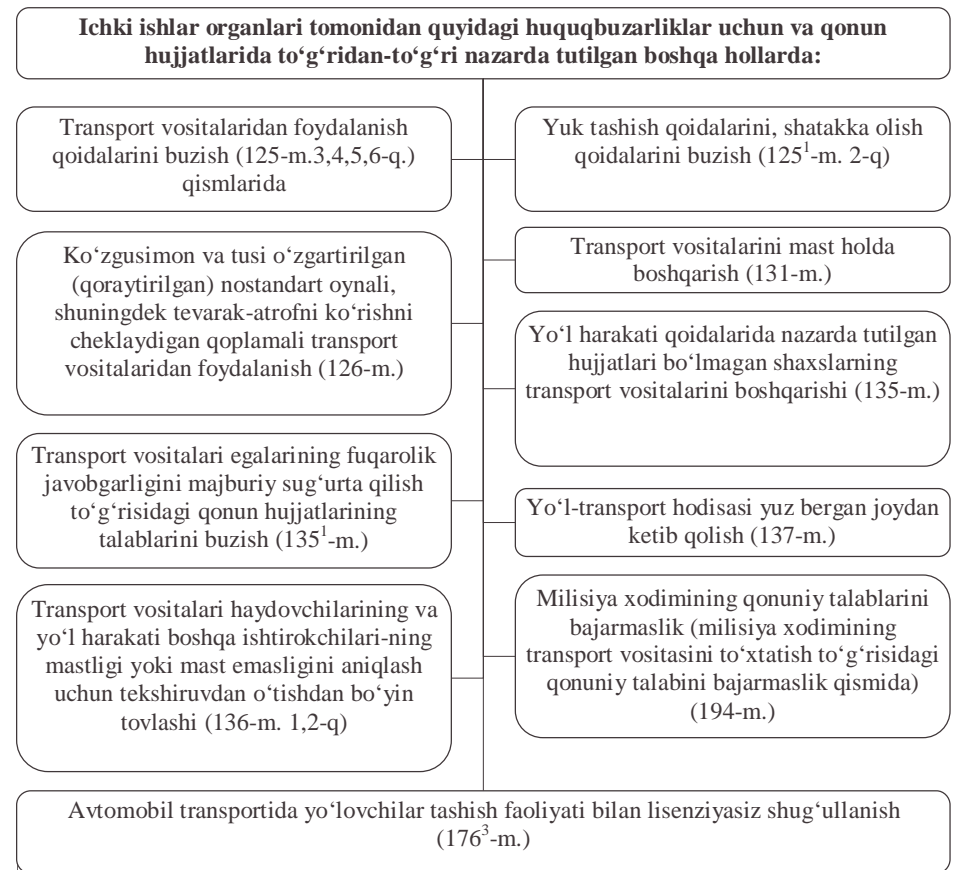
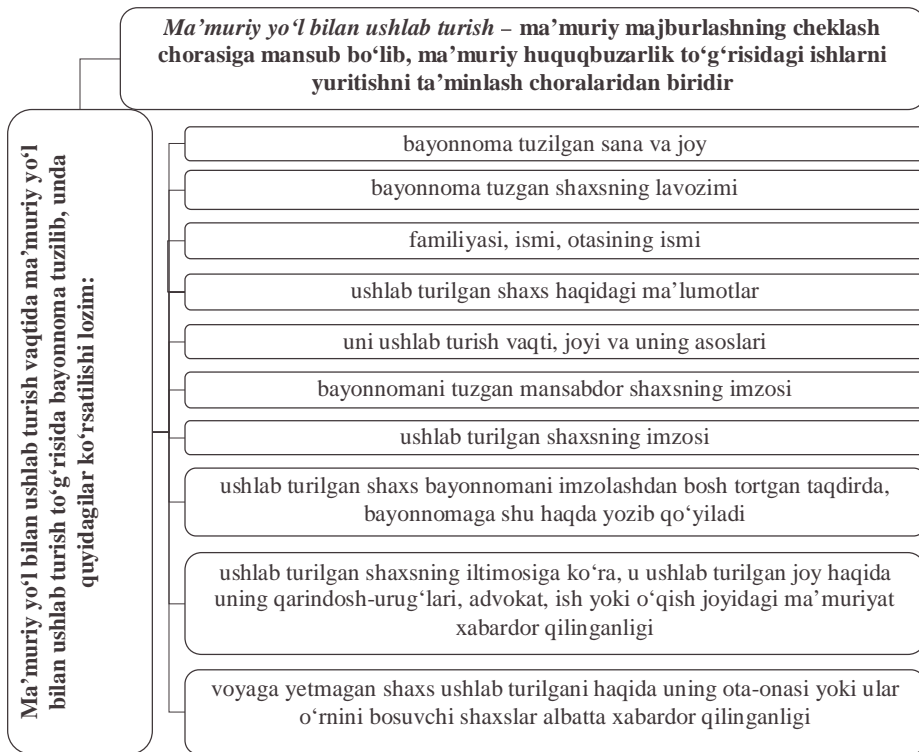
VII	O'z.Res. MJTKning 248-moddasi ikkinchi qismining 7-bandiga muvofiq Yo'l-patrul xizmati katta inspektori (inspektori) va yo'l harakati qoidalariga hamda yo'l harakati xavfsizligini ta'minlashga oid boshqa normativ hujjatlarga rioya etilishi ustidan nazoratni amalga oshiruvchi boshqa xodimlar quyidagi 9 ta modda bo'yicha huquqbuzarlik ishlarini ko'rib chiqadilar
1	Transport vositalaridan foydalanish qoidalarini buzish (125-m. 1,2,3-q.)
2	Ko'zgusimon va tusi o'zgartirilgan (qoraytirilgan) nostandart oynalar o'rnatilgan transport vositalaridan foydalanish (126-m. 1-q.)
3	Transport vositalarining tovush chiqaruvchi va yorituvchi qurilmalaridan foydalanish qoidalarini buzish (127-m. 1-q.)
4	Transport vositalari haydovchilarining harakat tezligini oshirib yuborishi, yo'l belgilari va yo'l harakatining boshqa qoidalar talablariga rioya qilmasligi (128-m.1,2-q.)
5	Transport vositasini boshqarish paytida monitordan (displaydan) tele-, videodasturlarni tomosha qilish uchun foydalanish va transport vositasiga o'zboshimchalik bilan monitor (display) o'rnatish (128 ² -m.1-q.)
6	Transport vositalari haydovchilarining belgilangan harakat tezligini oshirib yuborishi (128 ³ -m.1,2-q.)
7	Yo'l harakati qoidalarida nazarda tutilgan hujjatlari bo'lmagan shaxslarning transport vositalarini boshqarishi (135-m. 1-q.)
8	Transport vositalari egalari fuqarolik javobgarligini majburiy sug'urta qilish to'g'risidagi qonun hujjatlarining talablarini buzish (135 ¹ -m.1-q.)
9	Piyodalar va yo'l harakati boshqa ishtirokchilarining yo'l harakati qoidalarini buzishi (138-m.1,2,3-q.)

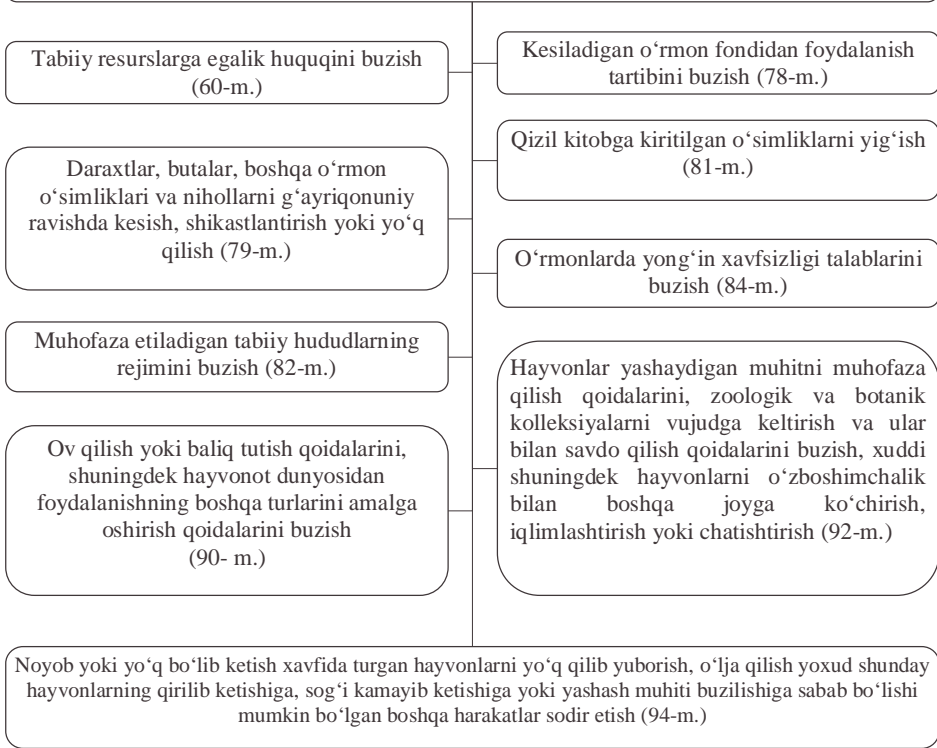
16-mavzu. MA'MURIY HUQUQBUZARLIK TO'G'RISIDAGI ISHLARNI YURITISHNI TA'MINLASH CHORALARI

1. Ma'muriy yo'l bilan ushlab turish tartibi va muddatlari

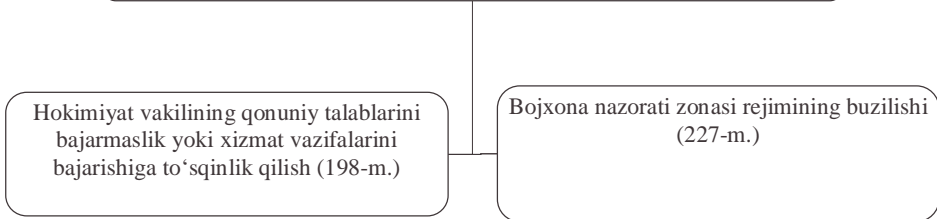

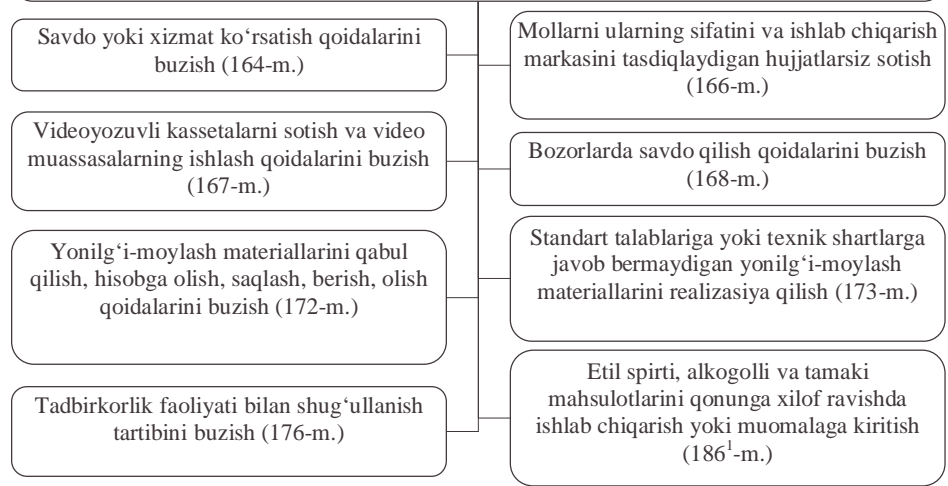
O‘zbekiston Respublikasi Tabiatni muhofaza qilish davlat qo‘mitasi organlarining mansabdor shaxslari tomonidan:

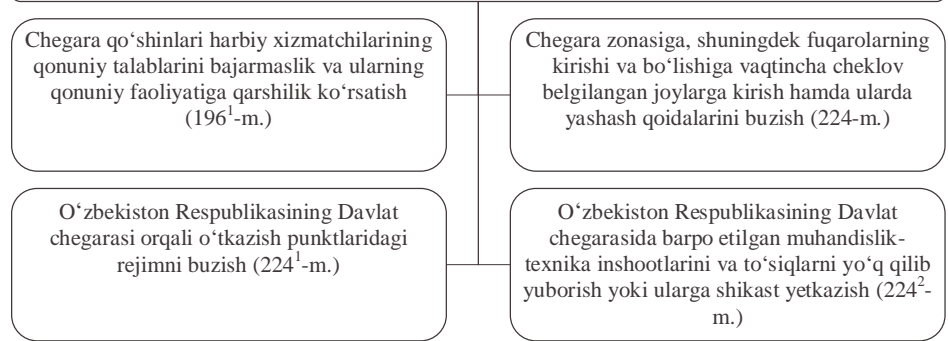
O‘zbekiston Respublikasi bojxona organlarining mansabdor shaxslari tomonidan:

O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Soliq, valyutaga oid jinoyatlarga va jinoyiy daromadlarni legallashtirishga qarshi kurashish departamenti va uning joylardagi bo‘linmalarining mansabdor shaxslari tomonidan:

Chegara qo‘shinlarining mansabdor shaxslari tomonidan

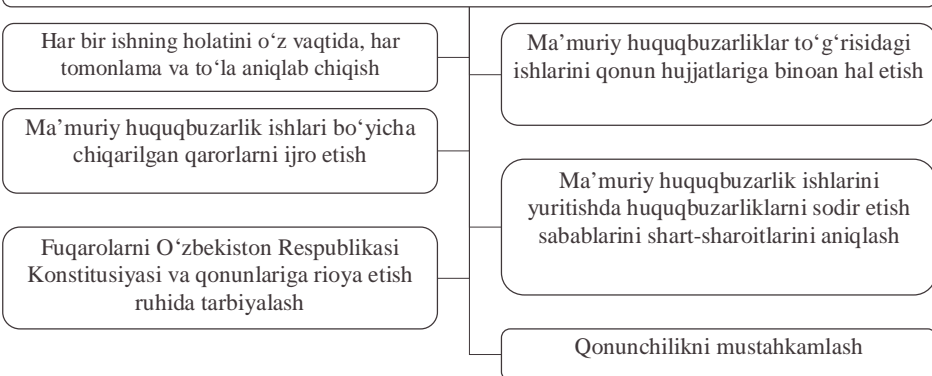

17-mavzu. **MA’MURIY HUQUQBUZARLIK TO’G’RISIDAGI ISHLARNI YURITISH**

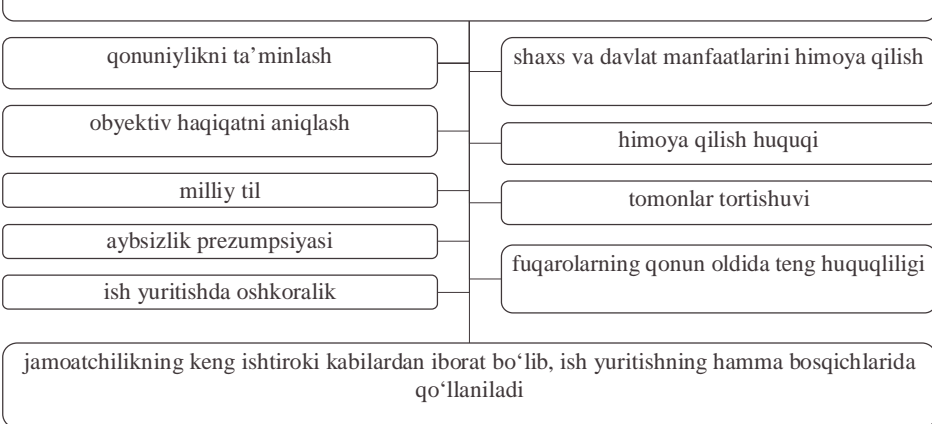
1. Ma’muriy huquqbuzarlik bo’yicha ish yuritishning vazifalari, prinsiplari va umumiy qoidalari

Ma’muriy huquqbuzarlik to’g’risidagi ishlarni yuritish – bu vakolatli organlar va mansabdor shaxslarning ma’muriy-prosessual normalariga asoslangan hamda ma’muriy huquqbuzarliklar to’g’risidagi ishlarni ko’rib chiqish, ma’muriy jazo tayinlash, ish yuzasidan chiqarilgan qarorlarni ijro etishni amalga oshirishga qaratilgan faoliyatidir

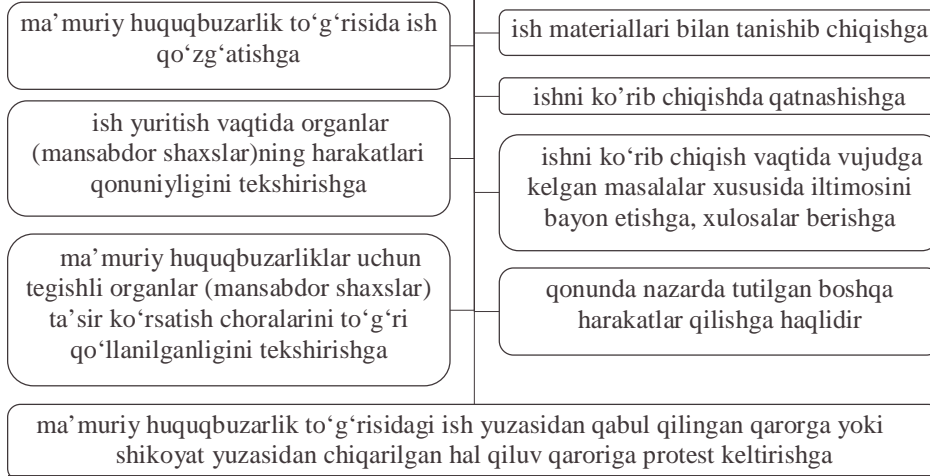
Ma’muriy huquqbuzarlik to’g’risidagi ishlarni yuritishning asosiy vazifalari

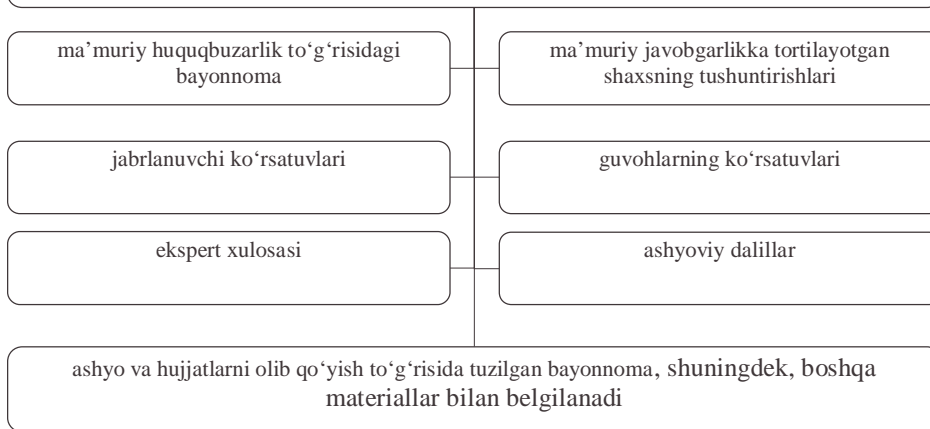
Ma’muriy huquqbuzarlik to’g’risidagi ish yuritishning asosiy prinsiplari

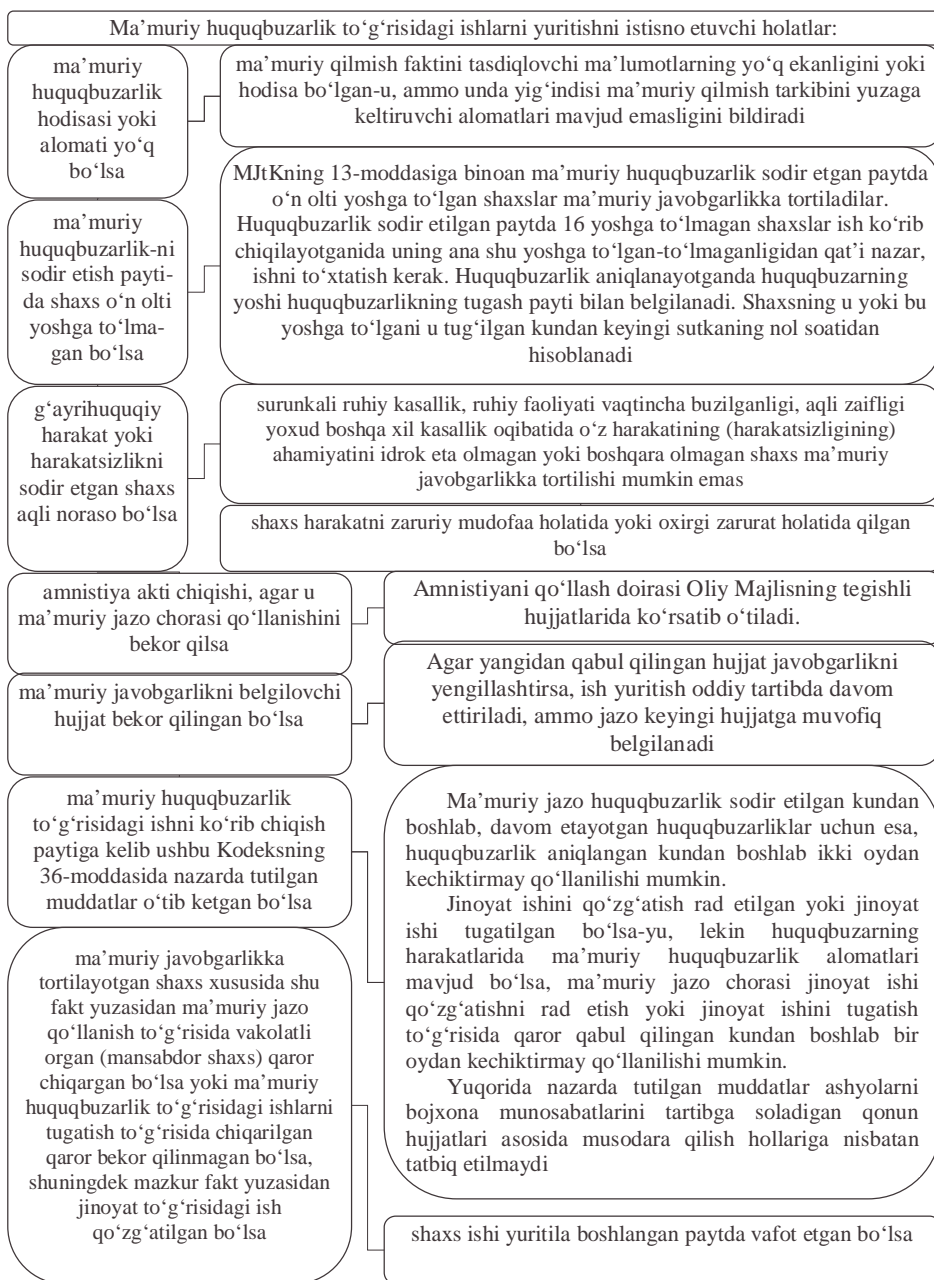
Ma’muriy huquqbuzarlik to’g’risidagi ishlarni yuritish chog’ida qonunlarning ijrosi ustidan prokuror nazorati
(vakolatlari) O’z.R.MJtK 275-modda

Ma’muriy huquqbuzarlik to’g’risidagi ishga oid dalillar har qanday faktik ma’lumotlardir.
(O’z.R.MJtK 276-modda)

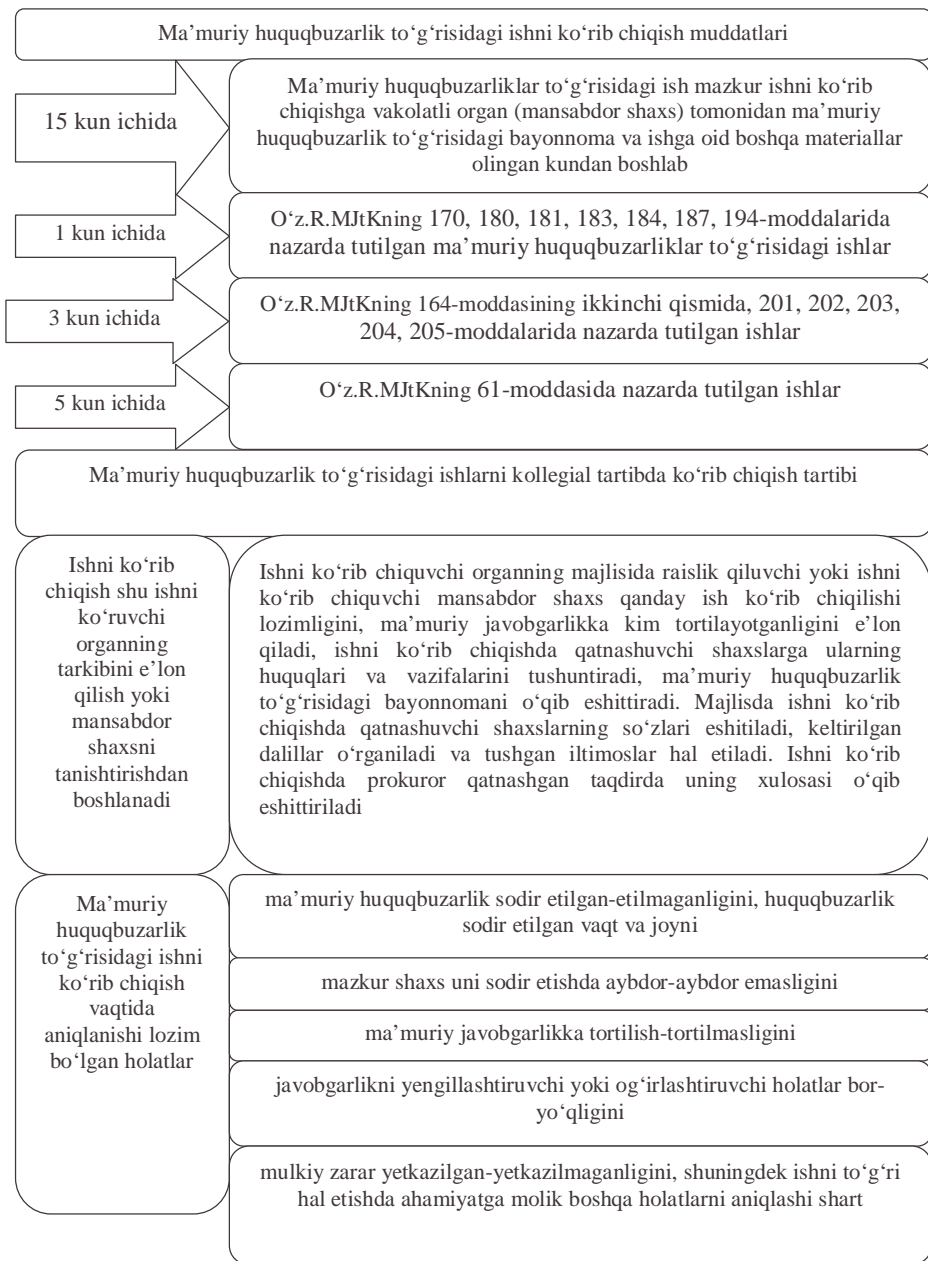
2. Ma'muriy huquqbuzarlik to'g'risidagi ish yuritishni istisno etuvchi holatlar

18-mavzu. MA'MURIY HUQUQBUZARLIK TO'G'RISIDAGI ISHLARNI KO'RIB CHIQISH

1. Ma'muriy huquqbuzarlik to'g'risidagi ishlarni ko'rib chiqish tartibi va muddatlari

Mazkur ishni ko'rib chiqish o'zining vakolat doirasiga kirish kirmasligi	vakolatli organ O'z.R.MJtKning 245-268 ² -moddalari asosida, huquqbuzarlikning tegishli turlari uchun javobgarlikni nazarda tutuvchi Kodeksning alohida qismi ko'rsatmalari bilan ma'muriy huquqbuzarlik har bir organning amaliy huquqi doirasini belgilaydi. Agar ish uning huquq doirasiga kirmasa, u ish materiallarini bo'ysinisdagi idoralarga yo'llaydi
Ma'muriy huquqbuzarlik to'g'risidagi bayonnoma va ishga oid boshqa materiallar to'g'ri tuzilgan-tuzilmaganligi	organ (mansabdor shaxs) bayonnomaning to'g'riligi masalasini hal etishda organ (mansabdor shaxs) vakolati bilan bayonnoma tuzilganmi, uning mazmuniga mos qonun talablariga rioya etilganmi, ishni hal etish uchun ahamiyatga molik barcha faktlar to'la bayon etilganmi — hammasini tekshirib chiqishi lozim. Qonun talablari va ishga oid boshqa materiallarining muvofiqligi tekshirib chiqiladi. Ishning barcha holatlarini har tomonlama to'liq, xolis aniqlashga to'sqinlik qiladigan huquqbuzarlik amalga oshirilganda bayonnoma uni tuzgan tomonga yuborilishi lozim. Bunda uni tuzishda qanday kamchiliklarga yo'l qo'yilganligi, bayonnomada huquqbuzarlik sodir etishning qanday holatlari borligi va huquqbuzarning shaxsiyati haqidagi ma'lumotlar o'z ifodasini topganligi ko'rsatilishi zarur
Ishni ko'rib chiqishda qatnashuvchi shaxslar uni ko'rib chiqish vaqti va joyi haqida xabardor qilingan-qilinmaganligi	organ (mansabdor shaxs) ishni ko'rib chiqishda qatnashuvchi shaxslar ish o'tkaziladigan vaqt va manzil haqida ogohlantirilganligiga ishonch hosil qilishlari lozim. Bunda shuni nazarda tutish kerakki, ishning ayrim toifasi bo'yicha qonunga muvofiq ma'muriy javobgarlikka tortilayotgan shaxsning ish ko'rib chiqilayotganda qatnashishi majburiy hisoblanadi. Ichki ishlar organlari yoki ma'muriy ishlar bo'yicha sudyalarning chaqirig'iga asosan kelishdan bo'yin tovlaganlarga nisbatan ichki ishlar organlari majburiy keltirish chorasini qo'llaydilar
Zarur qo'shimcha materiallar so'rab olinmaganligi	organ (mansabdor shaxs) ishni ko'rib chiqish uchun zarur bo'lgan qo'shimcha materiallarni talab qilingan-qilinmaganini aniqlanishi lozim; ishning barcha holatlarini har tomonlama, to'la va xolis aniqlashtirish uchun materiallar yetarli darajada ekanligiga ishonch hosil qilishi kerak
Ma'muriy javobgarlikka tortilayotgan shaxs, jabrlanuvchi, qonuniy vakillar, advokat qilgan iltimoslar to'g'risidagi masalalarni hal etadi	qonun ma'muriy javobgarlikka tortilayotgan shaxsga (294-modda), jabrlanuvchiga (295-modda), qonuniy vakillarga (296-modda), advokatga (297-modda) ma'muriy huquqbuzarlik to'g'risidagi ish bo'yicha iltimosnoma yuborish huquqini beradi. Organ (mansabdor shaxs) ishni tayyorlash va ko'rib chiqish paytida iltimosnomani hal etishi – rad qilishi yoki iltimosni qondirishi lozim

2. Ma'muriy huquqbuzarlik to'g'risidagi ish yuzasidan chiqarilgan qaror xususida shikoyat berish va protest bildirish tartibi va muddatlari

<p>Ma'muriy huquqbuzarlik to'g'risidagi ish yuzasidan chiqarilgan qaror ijrosini to'xtatib turish</p>	<p>Belgilangan muddatda shikoyat berish ma'muriy jazo qo'llanish to'g'risidagi qarorning ijrosini shikoyat ko'rib chiqilgunga qadar to'xtatib turadi, ma'muriy qamoq jazosi qo'llanish to'g'risidagi qaror va ma'muriy huquqbuzarlik sodir etilgan joyda undirib olinadigan jarima solish hollari bundan mustasnodir</p>
<p>Ma'muriy huquqbuzarlik to'g'risidagi ish yuzasidan chiqarilgan qaror xususida berilgan shikoyat yoki bildirilgan protestni ko'rib chiqish</p>	<p>Prokuroning protest bildirishi ma'muriy huquqbuzarlik to'g'risidagi ish yuzasidan qabul qilingan qaror ijrosini protest ko'rib chiqilgunga qadar to'xtatib turadi</p> <p>Ma'muriy huquqbuzarlik to'g'risidagi ish yuzasidan chiqarilgan qaror xususidagi berilgan shikoyat yoki bildirilgan protestni vakolatli organlar (mansabdor shaxslar), shikoyat va protest tushgan kundan boshlab o'n kun muddat ichida ko'rib chiqadilar</p> <p>Ma'muriy huquqbuzarlik to'g'risidagi ish yuzasidan chiqarilgan qaror xususida berilgan shikoyat yoki bildirilgan protestni ko'rib chiqish paytida organ (mansabdor shaxs) chiqarilgan qarorning qonuniyligi, asosliliigi va adolatliliigini tekshiradi</p>
<p>Ma'muriy huquqbuzarlik to'g'risidagi ish yuzasidan chiqarilgan qaror xususida berilgan shikoyat yoki bildirilgan protestni kassasiya instansiyasi sudida ko'rib chiqish</p>	<p>Ma'muriy ishlar bo'yicha sudyaning qarori yuzasidan berilgan shikoyat yoki protest bo'yicha kassasiya instansiyasi sudida ish yuritish tartibi mazkur moddada ko'zda tutilgan istisnolardan tashqari boshqa qoidalar bilan</p> <p>Ma'muriy ishlar bo'yicha sudyaning qarori yuzasidan berilgan shikoyat yoki bildirilgan protest bo'yicha ish kassasiya instansiyasi sudyasi tomonidan sud raisi topshirig'iga binoan ko'rib chiqiladi</p> <p>Kassasiya instansiyasi sudi sudyasining ma'muriy ishlar bo'yicha sudyaning qarori yuzasidan berilgan shikoyat yoki bildirilgan protest bo'yicha hal qiluv qarori qaror shaklida chiqariladi va chiqarilgan vaqtdan boshlab kuchga kiradi</p>
<p>Ma'muriy huquqbuzarlik to'g'risidagi ish yuzasidan chiqarilgan qarorni qayta ko'rib chiquvchi organning (mansabdor shaxsning) vakolatlari</p>	<p>Ma'muriy huquqbuzarlik to'g'risidagi ish yuzasidan organ (mansabdor shaxs) chiqargan qaror yuqori turuvchi organ rahbari, prokuroning protesti bo'yicha esa uni chiqargan organ tomonidan ham MJtKning 321-moddasi ikkinchi va uchinchi qismlarida belgilangan asoslar bo'yicha bekor qilinishi yoki o'zgartirilishi mumkin</p>

<p>Ma'muriy huquqbuzarlik to'g'risidagi ish yuzasidan chiqarilgan qaror xususida berilgan shikoyat yuzasidan chiqarilgan hal qiluv qaroriga protest bildirish</p>	<p>Ma'muriy huquqbuzarlik to'g'risidagi ish yuzasidan chiqarilgan qaror ustidan berilgan shikoyat yuzasidan chiqarilgan hal qiluv qaroriga prokuror protest bildirishi mumkin.</p> <p>Shikoyat yuzasidan chiqarilgan hal qiluv qaroriga protest mazkur qarorni chiqargan organdan (mansabdor shaxsdan) yuqori turuvchi organga kiritiladi</p>
<p>Ma'muriy huquqbuzarlik to'g'risidagi ishni ko'rishni tugatish bilan qarorni bekor qilish oqibatlari</p>	<p>Ma'muriy huquqbuzarlik to'g'risidagi ishni ko'rishni tugatish bilan qarorni bekor qilish undirib olingan pul summalarini, haqi to'lab olib qo'yilgan va musodara qilingan narsalarni qaytarib berishga, shuningdek ilgari qabul qilingan qaror bilan bog'liq boshqa cheklashlarni bekor qilishga sabab bo'ladi. Narsani qaytarib berish mumkin bo'lmagan hollarda uning qiymati, basharti bu narsalar tadbirkorlik uchun mo'ljallangan bo'lsa, boy berilgan foydasi ham qoplanadi</p> <p>Fuqaroni ma'muriy qamoqqa olish g'ayriqonuniy ravishda qo'llanilganligi natijasida yetkazilgan zarar qonun hujjatlarida belgilangan tartibda qoplanadi</p>

19-mavzu. MA'MURIY JAZO QO'LLASH TO'G'RISIDAGI QARORNI IJRO ETISH

1. Ma'muriy jazo qo'llash to'g'risidagi qarorlarni ijro etishning

<p>O'z.R.MJtKda belgilangan ma'muriy jazo qo'llanish to'g'risidagi qaror ijrosining majburiyligi</p>	<p>Ma'muriy jazo qo'llanish to'g'risidagi qarorni korxonalar, muassasalar, tashkilotlar, mansabdor shaxslar va fuqarolar ijro etishi majburiydir</p>
<p>Ma'muriy jazo qo'llanish to'g'risidagi qarorni ijro etishga qaratish</p>	<p>MJtK va O'zbekiston Respublikasining boshqa qonun hujjatlarida o'zgacha qoida belgilanmagan bo'lsa, chiqarilgan paytdan boshlab ijro etilishi lozim.</p> <p>Ma'muriy jazo qo'llanish to'g'risidagi qarorga shikoyat berilgan yoki protest bildirilgan taqdirda bu qaror berilgan shikoyat yoki bildirilgan protest qanoatlantirishsiz qoldirilgandan keyin ijro etilishi kerak. Ma'muriy huquqbuzarlik sodir etilgan joyning o'zida undirib olinadigan jarima solish to'g'risidagi qaror bundan mustasnodir.</p> <p>Jarima solish to'g'risidagi qaror uni ixtiyoriy ravishda bajarishning belgilab qo'yilgan o'n besh kunlik muddati o'tib ketganidan keyin majburiy ravishda ijro etiladi.</p> <p>Ma'muriy jazo qo'llanish to'g'risidagi qaror uni chiqargan organ (mansabdor shaxs) tomonidan ijro etishga qaratiladi</p>

<p>Ma'muriy jazo qo'llanish to'g'risidagi qarorni ijro etish</p>	<p>Ma'muriy jazo qo'llanish to'g'risidagi qaror O'z.R.MJtKda va O'zbekiston Respublikasining boshqa qonun hujjatlarida belgilangan tartibda vakolatli organlar (mansabdor shaxslar) tomonidan ijro etiladi. Bir shaxsga nisbatan ma'muriy jazo qo'llanish to'g'risida bir necha qaror chiqarilgan hollarda ularning har biri mustacil ravishda ijro etiladi</p>
<p>Ma'muriy jazo qo'llanish to'g'risidagi qarorning ijrosini kechiktirish</p>	<p>Ma'muriy qamoqqa olish yoki jarima solish (joyning o'zida undirib olinadigan jarima solish bundan mustasno) tarzida ma'muriy jazo qo'llanish to'g'risidagi qarorni darhol ijro etishga imkon bermaydigan holatlar mavjud bo'lgan taqdirda, shu qarorni chiqargan organ (mansabdor shaxs) uning ijrosini bir oygacha muddatga kechiktirishi mumkin</p>
<p>Ma'muriy jazo qo'llanish to'g'risidagi qarorning ijrosini tugatish</p>	<p>Ma'muriy jazo qo'llanish to'g'risida qaror chiqargan organ (mansabdor shaxs) quyidagi hollarda uning ijrosini tugatadi: 1) amnistiya akti e'lon qilinish, u ma'muriy jazo chorasini qo'llanishni yo'q qilsa; 2) ma'muriy javobgarlikni belgilovchi normativ hujjat bekor qilingan bo'lsa; 3) ustidan qaror chiqarilgan shaxs vafot etgan bo'lsa</p>
<p>Ma'muriy jazo qo'llanish to'g'risidagi qaror ijrosining muhlati</p>	<p>Basharti ma'muriy jazo qo'llanish to'g'risidagi qaror chiqarilgan kundan boshlab uch oy davomida ijro etishga qaratilmagan bo'lsa, u holda bunday qaror ijro etilmaydi. Prokurorning protest bildirishi bilan ma'muriy huquqbuzarlik to'g'risidagi ish yuzasidan qabul qilingan qaror ijrosini protest ko'rib chiqilgunga qadar to'xtatib turilgan taqdirda, qarorning kuchini yo'qotish muddatining kechishi shikoyat yoki protest ko'rib chiqilgunga qadar to'xtatib qo'yiladi. O'z.R.MJtKning 328-moddasiga muvofiq ya'ni, qarorning ijrosi bir oygacha muddatga kechiktirilgan taqdirda, qarorning kuchini yo'qotish muddatining kechishi muddatini kechiktirish davri o'tgunga qadar to'xtatib qo'yiladi</p>
<p>Ma'muriy jazo qo'llanish to'g'risidagi qarorning ijrosi bilan bog'liq bo'lgan masalalarni hal etish</p>	<p>Ma'muriy jazo qo'llanish to'g'risidagi qarorning ijrosi bilan bog'liq bo'lgan masalalarni shu qarorni chiqargan organ (mansabdor shaxs) hal etadi. Ma'muriy jazo qo'llanish to'g'risidagi qarorning to'g'ri va o'z vaqtida ijro etilishini nazorat qilish shu qarorni chiqargan organ (mansabdor shaxs) zimmasiga yuklatiladi. Organlarning (mansabdor shaxslarning) ma'muriy jazo qo'llanish to'g'risidagi qarorning ijrosiga oid harakati xususida berilgan shikoyatlar O'z.R.MJtKning 315-moddasida aytib o'tilgan organlar ya'ni tegishli mansabdor shaxslar, ma'muriy ishlar bo'yicha sud'yalar tomonidan 319-moddaga muvofiq shikoyat va protest tushgan kundan boshlab o'n kun muddat ichida ko'rib chiqadilar hamda O'z.R.MJtKning 320-moddasida belgilangan talablarga rioya etilgan holda hal etiladi</p>

<p>Jarima solish, narsani haqini to'lash sharti bilan olib qo'yish, narsani musodara qilish, maxsus huquqdan mahrum etish va ma'muriy qamoqqa olish to'g'risidagi qarorlarni ijro etish tartibi va muddatlari</p>	
<p>Jarima solish to'g'risidagi qarorni ijro etish muddatlari va tartibi</p>	<p>jarima huquqbuzar tomonidan unga jarima solish to'g'risidagi qaror topshirilgan kundan boshlab o'n besh kundan kechiktirmay, bunday qaror xususida shikoyat berilgan yoki protest bildirilgan taqdirda — shikoyat yoki protest qanoatlantirilmaganligi to'g'risida xabar berilgan kundan boshlab o'n besh kundan kechiktirmay to'lanishi lozim. O'n olti yoshdan o'n sakkiz yoshgacha bo'lgan shaxslarning mustaqil ish haqi bo'lmagan taqdirda, jarima ularning ota-onalari yoki ular o'rnini bosuvchi shaxslardan undirib olinadi. Ma'muriy huquqbuzarlik sodir etganlik uchun solingan jarima huquqbuzar tomonidan tegishli bank muassasasiga to'lanadi, huquqbuzarlik sodir etilgan joyning o'zida undirib olinadigan jarima bundan mustasno</p>
<p>Jarima solish to'g'risidagi qarorni majburiy ijro etish</p>	<p>Huquqbuzar jarimani O'z.R.MJtKning 332-moddasida belgilangan muddat ichida to'lamagan taqdirda, jarima solish to'g'risidagi qaror cud hujjatlari va boshqa organlar hujjatlarini ijro etish to'g'risidagi qonun hujjatlarida belgilab qo'yilgan qoidalarga muvofiq jarimani uning ish haqi yoki boshqa maoshidan, nafaqasidan yoki stipendiyasidan majburiy tartibda undirib olish uchun yuboriladi. Basharti jarima solingan shaxs ishlamayotgan bo'lsa yoxud jarimani huquqbuzarning ish haqi yoki boshqa daromadidan, pensiyasi yoki stipendiyasidan boshqa sabablarga ko'ra undirib olishning iloji bo'lmasa, uni undirib olish sud ijrochisi tomonidan jarima solish to'g'risida tegishli organ (mansabdor shaxs) chiqargan qaror asosida huquqbuzarning mulkidan, shuningdek umumiy mulkdagi uning hissasidan undirib olish yo'li bilan amalga oshiriladi. Jarima O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlariga muvofiq ijro hujjatlari bo'yicha undirib olinishi mumkin bo'lmagan mol-mulkdan undirib olinishi mumkin emas</p>

Joyning o'zida undirib olinadigan jarima solish to'g'risidagi qarorni ijro etish	<p>O'z.R.MJtKning 283-moddasiga muvofiq jarima ma'muriy huquqbuzarlik sodir qilingan joyning o'zida undirib olingan taqdirda huquqbuzarga qat'iy moliyaviy hisobot hujjati hisoblangan belgilangan nusxadagi kvitansiya beriladi.</p> <p>Jarima ma'muriy huquqbuzarlik sodir etilgan joyning o'zida to'lanmasa, ishni ko'rib chiqish va qarorni ijro etish O'z.R.MJtKning 332 va 333-moddalarida nazarda tutilgan tartibda amalga oshiriladi</p>
Jarima solish to'g'risidagi qarorni ijro etish ishlarini tugallash	<p>Jarima solish to'g'risidagi qarorga muvofiq jarima to'la-to'kis undirib olingach, uning ijro etilganligi haqida belgi qo'yilib, shu qarorni chiqargan organga (mansabdor shaxsga) yoki sudga qaytariladi</p>
Narsani haqini to'lash sharti bilan olib qo'yish to'g'risidagi qarorni ijro etish	<p>Haqini to'lash sharti bilan olib qo'yish to'g'risidagi qaror asosida olib qo'yilgan narsalar belgilangan tartibda shartnoma-vositachilik asosida yoxud auksion shaklidagi kimoshdi savdosida realizatsiya qilinadi.</p> <p>O'qotar qurollarni va o'q-dorilarni haqini to'lab olib qo'yish to'g'risidagi qaror ichki ishlar organlari tomonidan ijro etiladi.</p> <p>Haqini to'lash sharti bilan olib qo'yilgan narsani sotishdan tushgan pullar O'z.R.MJtKning 26-moddasiga muvofiq olib qo'yilgan narsalarni sotish xarajatlarini chegirib qolib, shu narsalarning sobiq egasiga topshiriladi</p>
Narsani musodara qilish to'g'risidagi qarorni ijro etish	<p>Ma'muriy huquqbuzarlik sodir etish quroli yoki bevosita shunday ashyo bo'lgan narsani musodara qilish to'g'risidagi qaror O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi huzuridagi Sud qarorlarini ijro etish, sudlar faoliyatini moddiy-texnika jihatidan va moliyaviy ta'minlash departamenti organlari sud ijrochilari tomonidan tomonidan ijro etiladi</p>
Musodara qilingan narsani sotish yoki yo'q qilib tashlash tartibi	<p>Ma'muriy huquqbuzarlik sodir etish quroli yoki bevosita shunday narsa bo'lgan musodara qilingan narsani sotish va yo'q qilib tashlash belgilangan tartibda amalga oshiriladi</p>

Narsani musodara qilish to'g'risidagi qarorni ijro etish bo'yicha ish yuritishning tugallanishi	<p>Ma'muriy huquqbuzarlikni sodir etish quroli hisoblangan narsani yoki bevosita ma'muriy huquqbuzarlik narsasini musodara qilish to'g'risidagi qaror ijro etilganidan so'ng sud ijrochisi ijro ishi yuritishni tamomlash to'g'risida qaror chiqaradi va uning bir nusxasi quyidagilarga yuboriladi:</p> <p>uni chiqargan ma'muriy ishlar bo'yicha sudyaga;</p> <p>O'zbekiston Respublikasidan tashqariga olib chiqib ketilayotgan, eksport qilinishi man etilgan buyumlar va mahsulotlarni, shuningdek O'zbekiston Respublikasi hududiga olib kirilayotgan, transportirovka (xalqaro tranzit bundan mustasno) qilinayotgan va saqlanayotgan, aksiz markalari qo'yilmagan tamaki mahsulotlari va alkogolli ichimliklarni musodara qilish to'g'risidagi qarorni qabul qilgan bojxona organining mansabdor shaxsiga;</p> <p>saqlanayotgan, realizatsiya qilinayotgan, yashirin ravishda ishlab chiqarilayotgan, aksiz markalari qo'yilmagan tamaki mahsulotlari va alkogolli ichimliklarni musodara qilish to'g'risidagi qarorni qabul qilgan soliq organining mansabdor shaxsiga</p>
Maxsus huquqdan mahrum etish to'g'risidagi qarorni ijro etuvchi organlar	<p>Transport vositalarini boshqarish huquqidan mahrum etish to'g'risidagi qaror O'z.R.MJtKning 248-moddasida ko'rsatib o'tilgan ichki ishlar organlarining mansabdor shaxslari tomonidan ijro etiladi.</p> <p>Kema haydovchilarini kichik hajmli kemalarni boshqarish huquqidan mahrum etish to'g'risidagi qaror O'z.R.MJtKning 253-moddasi ikkinchi qismida ko'rsatib o'tilgan O'zbekiston Respublikasi kichik hajmli kemalar davlat inspeksiyasi organlarining mansabdor shaxslari tomonidan ijro etiladi.</p> <p>Ov qilish huquqidan mahrum etish to'g'risidagi qaror O'z.R.MJtKning 261-moddasi ikkinchi qismida aytib o'tilgan ov qilish qoidalariga rioya etilishi ustidan davlat nazorati olib boruvchi organlarning mansabdor shaxslari tomonidan ijro etiladi</p>
Maxsus huquqdan mahrum qilish haqidagi qarorni ijro etish tartibi	<p>«Yo'l harakati qoidalarining buzilishiga doir ma'muriy ishlarni ko'rib chiqish tartibi to'g'risidagi yo'riqnomani tasdiqlash haqida»gi O'zbekiston Respublikasi IIVning 2011-yil 31-may 68-sonli buyrug'ida ham belgilangan</p>

Agar jarima Kodeks nazarda tutilgan huquqbuzarlik uchun solingan bo'lsa, bu haqda belgilangan tartibda talonga belgi qo'yiladi.	<p>Ko'zgusimon va tusi o'zgartirilgan (qoraytirilgan) nostandart oynali, shuningdek tevarak-atrofni ko'rishni cheklaydigan qoplamali transport vositalaridan foydalanish (126-m.)</p> <p>Haydovchilarning transport vositalarini piyodalar yo'lkalaridan yurgizishi, yo'l belgilari va yo'l harakatining boshqa qoidalari talablariga rioya etmasligi (128-m.)</p> <p>Transport vositasini boshqarish vaqtida haydovchilarning telefondan foydalanishi (128¹-m.)</p> <p>Transport vositasini boshqarish paytida monitordan (displaydan) tele-, videodasturlarni tomosha qilish uchun foydalanish va transport vositasiga o'zboshimchalik bilan monitor (display) o'rnatish (128²-m.)</p> <p>Transport vositalari haydovchilarining belgilangan harakat tezligini oshirib yuborishi (128³-m.)</p> <p>Transport vositalari haydovchilarining svetoforning taqiqlovchi signaliga yoki yo'l harakatini tartibga soluvchining taqiqlovchi ishorasiga bo'ysunmasdan o'tishi (128⁴-m.)</p> <p>Transport vositalari haydovchilarining xalaqit berishi yoki avariya holatini yuzaga keltirishi, yo'lining qarama-qarshi harakatlanish uchun mo'ljallangan tomoniga yoki bo'lagiga chiqishi (128⁵-m.)</p> <p>Transport vositalari haydovchilarining to'xtash yoki to'xtab turish qoidalarini buzishi (128⁶-m.)</p> <p>Transport vositalari haydovchilarining yo'l harakati xavfsizligiga tahdid soluvchi guruh bo'lib harakat qilishda qatnashishi (129-m.)</p> <p>Transport vositalari haydovchilarining temir yo'lining o'tish joylaridan o'tish qoidalarini buzishi (130-m.)</p>
	<p>Kema haydovchilarini kichik hajmli kemalarni boshqarish huquqidan mahrum etish jazosini ijro etishni amalga oshiradilar</p> <p>Kichik hajmli kemalar Davlat nazorati boshqarmasining (bo'lim) boshlig'i va uning o'rinbosari, kichik hajmli kemalar davlat nazorati boshliklari va ularning o'rinbosarlari, Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar kichik hajmli kemalar davlat inspektorlari</p>
	<p>Ov qilish huquqidan mahrum etish to'g'risidagi qarorni ijro etishni amalga oshiradilar</p> <p>O'zbekiston Respublikasi Tabiatni muhofaza qilish davlat qo'mitasining bosh davlat inspektorlari, ularning o'rinbosarlari, Qoraqalpog'iston Respublikasida, viloyatlarda, Toshkent shahrida bosh davlat inspektorlari va ularning o'rinbosarlari</p>
	<p>Maxsus huquqdan mahrum etish muddatini qisqartirishning asoslari va tartibi</p> <p>Muayyan muddatga transport vositasini boshqarish huquqidan yoki ov qilish huquqidan mahrum etilgan shaxs mehnatga halol munosabatda bo'lishi va namunali xulq-atvori bilan o'zini ko'rsatgan taqdirda, unga jazo qo'llagan ma'muriy ishlar bo'yicha sudya belgilangan muddatning kamida yarmi o'tgach, korxonada, muassasa va tashkilot ma'muriyati iltimosi bilan bunday huquqdan mahrum etish muddatini qisqartirishi mumkin</p>

20-mavzu. **DAVLAT BOSHQARUVIDA QONUNIYLIK VA INTIZOMNI TA'MINLASH**

Davlat boshqaruvi – bu davlat hokimiyati vakolatlariga ega bo'lgan davlat organlari (mansabdor shaxslari) tomonidan davlat ishlarini boshqarishga aytiladi. Davlat boshqaruvida doimo *davlat hokimiyati* kuchiga tayangan holda amalga oshiriladi. Har qanday davlat faoliyati singari davlat boshqaruvi ham ma'lum bir prinsiplarga tayangan holda amalga oshiriladi.

Davlat boshqaruvida qonuniylik – davlat organlari (mansabdor shaxslar) faoliyati O'zbekiston Respublikasi Konstitusiyasi va amaldagi qonunlari asosida tashkil etilishi va amalga oshirilishi tushuniladi

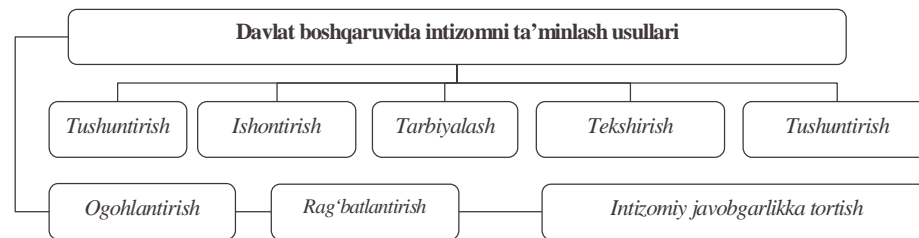
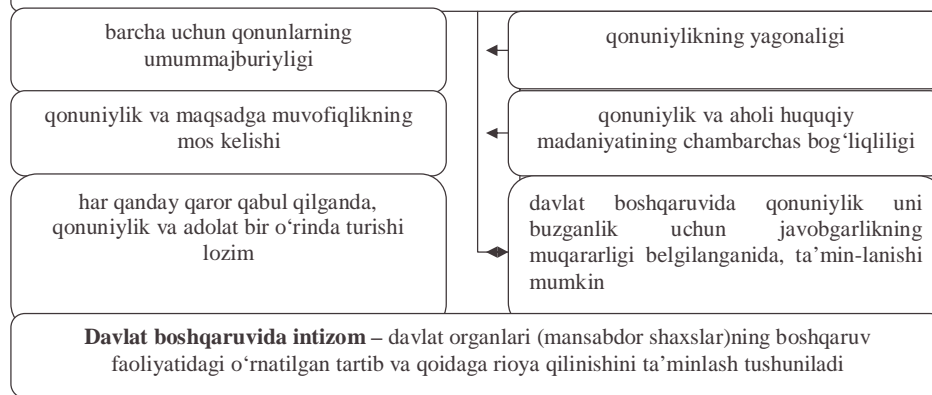
Qonuniylik – davlat organlari faoliyatining O'zbekiston Respublikasi Konstitusiyasi va amaldagi qonunlari asosida tashkil etilishi va amalga oshirilishidir

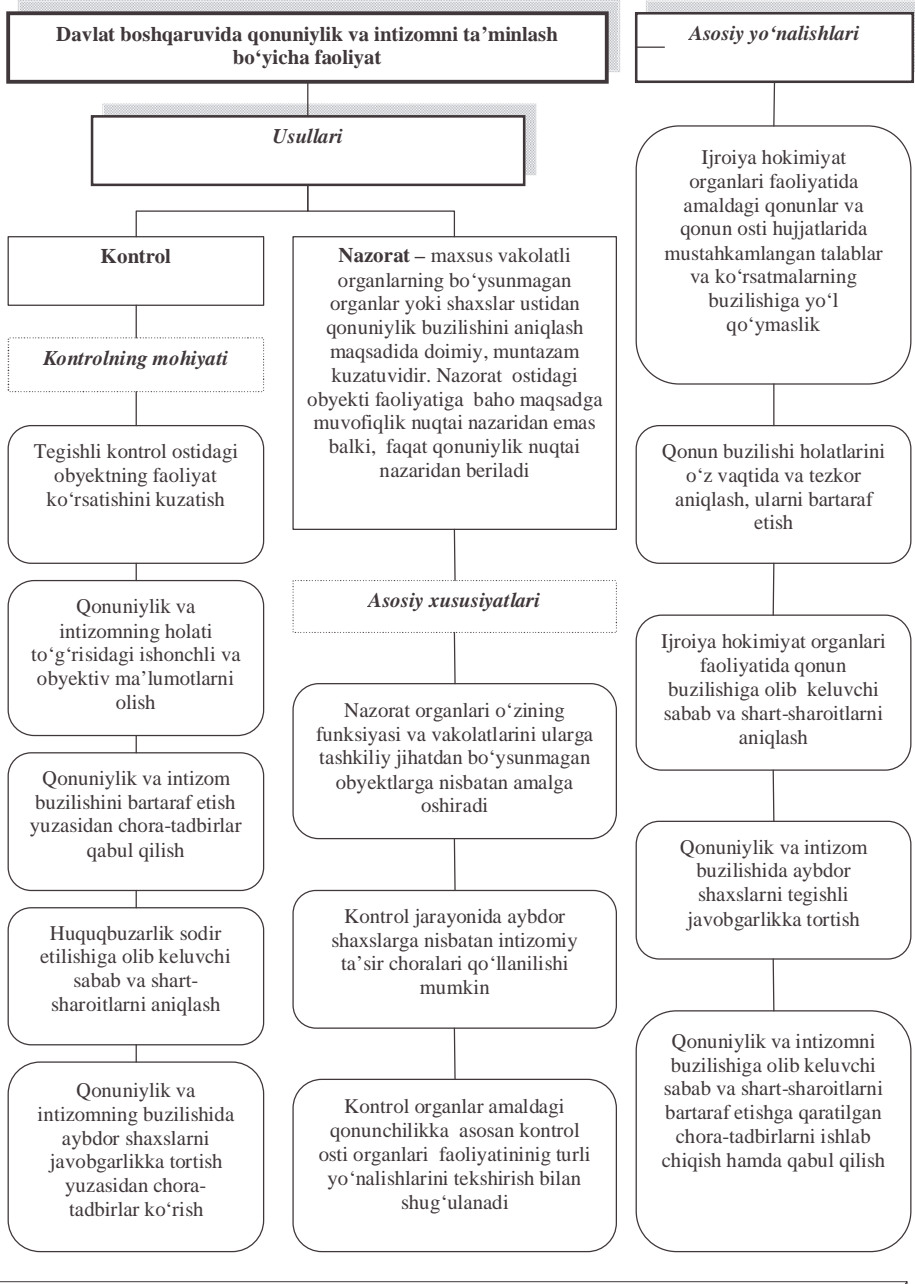
Qonuniylik – bu davlat organlari, mansabdor shaxslar, jamoat birlashmalari va fuqarolar tomonidan va qonunlarga va ularga asoslangan boshqa huquqiy aktlarga qat'iy rioya qilish (ijro etish)dir

Qonuniylik – barcha davlat organlari, mansabdor shaxslar, jamoat birlashmalari hamda yuridik va jismoniy shaxslar tomonidan amaldagi qonunlar va normativ-huquqiy xujjatlarining aniq va og'ishmay bajarilishidir

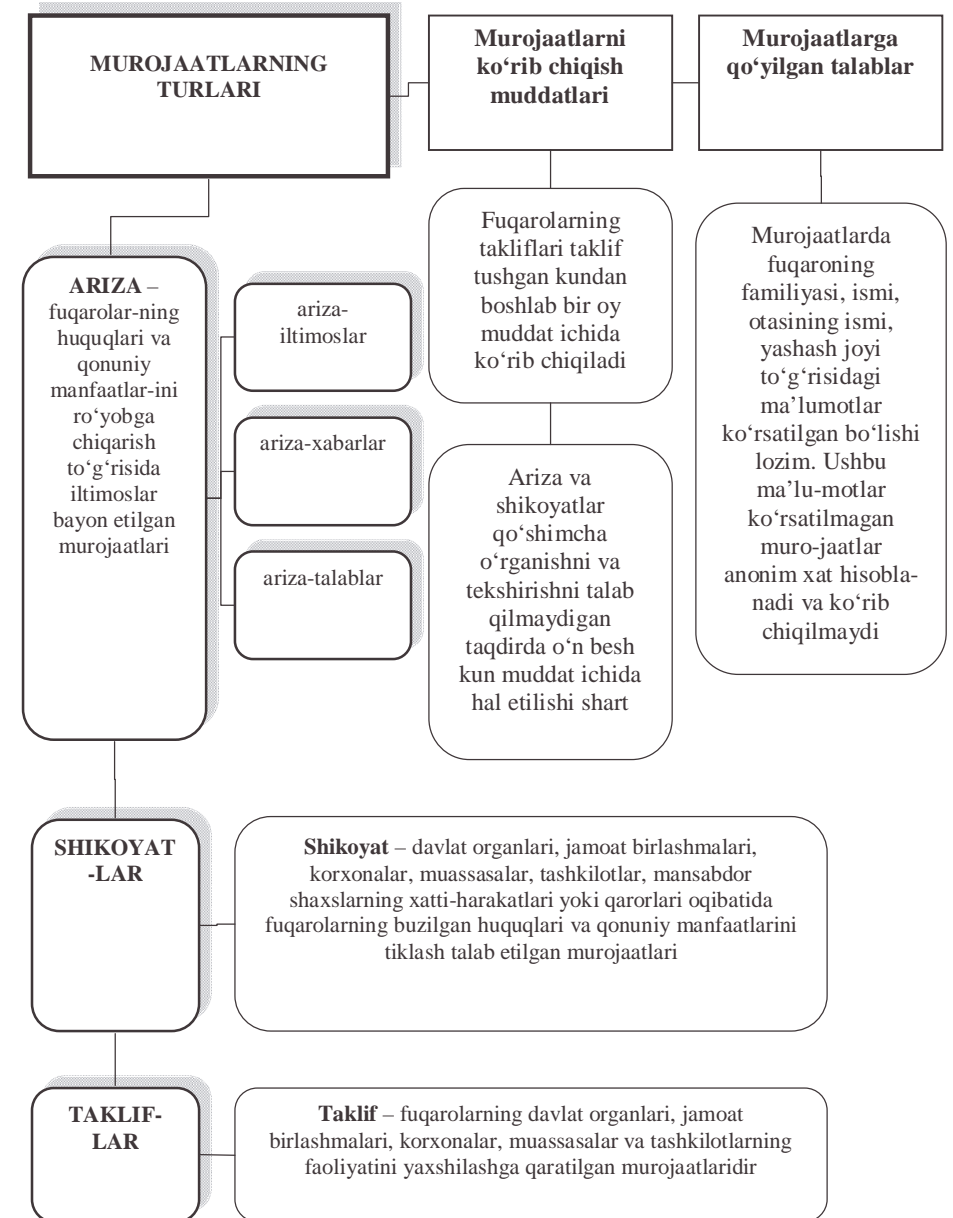
Qonuniylikning asosiy vazifasi – mamlakatning ijtimoiy va davlat tuzumini mustahkamlash, bozor iqtisodiyotiga o'tish uchun mulkni turli shakllariga yo'l ochish va ularni qo'riqlash fuqarolarning huquqlari, erkinliklari va burchlarini mustahkamlashdir

Qonuniylikning o'ziga xos xususiyatlari:

2. Davlat boshqaruvida qonuniylikni ta'minlashda fuqarolarning taklif, ariza va shikoyatlarining o'rni va ahamiyati

21-mavzu. DAVLAT BOSHQARUVIDA KONTROL

1. Davlat boshqaruvida kontrol tushunchasi, turlari va ahamiyati

Kontrol – «fransuz» soʻzidan olingan boʻlib, tekshirish maqsadida «kuzatish» degan maʼnoni anglatadi

Kontrol

Hamma vaqt yuqori turuvchi davlat hokimiyat organlari tomonidan (Prezident, Oliy Majlis, Vazirlar Mahkamasi, Sud hokimiyati) ularga boʻysunuvchi quyi organlarning faoliyatini tekshirish jarayonida qoʻllaniladi. Kontrol usulini qoʻllash huquqiga ega boʻlgan hokimiyat organlar (mansabdor shaxslar)ning oʻzlariga boʻysunuvchi obyektlarning faoliyatini oʻrganib chiqib, shu faoliyat davomida ularning amaldagi normativ-huquqiy hujjatlarga qanchalik rioya etganliklarini aniqlaydi. Agar qonun buzilayotgan holatlar aniqlansa, tegishli mansabdor shaxslarga nisbatan intizomiy choralar qoʻllaniladi va ular tomonidan qabul qilingan normativ-huquqiy aktlarni bekor qiladi. Davlat boshqaruvida ushbu turdagi munosabatlarni *vertikal maʼmuriy-huquqiy munosabatlar* deyiladi.

Kontrol jarayonida quyidagilar amalga oshiriladi:

Kontrol ostiga olingan obyektning holati tahlil qilinadi va unga baho beriladi;

hal etilmay qolgan masalalar aniqlanadi;

amaliy tajriba umumlashtiriladi;

ijro etuvchilarga turli hildagi yordam beriladi.

Kontrolning oʻziga xos xususiyatlari:

Kontrolni amalga oshiruvchi organ (mansabdor shaxs) va kontrol ostiga olingan obyekt oʻrtasidagi aloqalarning vertikaligi, yaʼni bu munosabatlar boʻysunuvga asoslanadi;

Kontrol – qonuniylik va intizomni taʼminlash bilan bir vaqtda, maqsadga muvofiqlikni aniqlash uchun ham qoʻllaniladi;

Kontrolni amalga oshiruvchi organ (mansabdor shaxs) obyektning qarorlarini bevosita bekor qilish vakolatiga ega boʻladi;

Kontrolni amalga oshiruvchi organ (mansabdor shaxs) kontrol obyektining faoliyatida qonun buzilishiga yoʻl qoʻyilgan boʻlsa, uni bartaraf etish, aybdorni aniqlash va unga nisbatan taʼsir etish choralarini qoʻllash vakolatiga ega boʻladi.

Kontrolni amalga oshirayotgan subyektlarning faoliyat turiga koʻra turlari:

Prezident kontroli

Qonunchilik hokimiyat organlarining kontroli

Ijro etuvchi hokimiyat organlarining kontroli

Sud hokimiyatining kontroli

Jamoat kontroli

2. Sud organlarining kontrol faoliyati

Oʻzbekiston Respublikasida sud hokimiyati qonun chiqaruvchi va ijro etuvchi hokimiyatlardan, siyosiy partiyalardan, boshqa jamoat birlashmalaridan mustaqil holda ish yuritadi Oʻzbekiston Respublikasi (*Konstitutsiya 106-modda*). Oʻzbekiston Respublikasining «Sudlar toʻgʻrisida»gi qonunining 8-moddasiga muvofiq, Oʻzbekiston Respublikasida sud ishlarini yuritish – oʻzbek tilida, qoraqalpogʻ tilida yoki muayyan joydagi koʻpchilik aholi soʻzlashadigan tilda olib boriladi. Sud ishlari olib borilayotgan tilni bilmaydigan sudda qatnashuvchi shaxslarning tarjimon orqali ish materiallari bilan toʻla tanishish va sud ishlarida ishtirok etish huquqi hamda sudda ona tilida soʻzlash huquqi taʼminlanadi

Oʻz.R.Konstitusiyaviy sudi

Oʻzbekiston Respublikasi Oliy sudi

Oʻzbekiston Respublikasi Oliy xoʻjalik sudi

Qoraqalpogʻiston Respublikasi fuqarolik va jinoyat ishlari boʻyicha Oliy sudlari

Qoraqalpogʻiston Respublikasi xoʻjalik sudi

Fuqarolik va jinoyat ishlari boʻyicha viloyat va Toshkent shahar sudlari

Fuqarolik va jinoyat ishlari boʻyicha tumanlararo, tuman, shahar sudlari

Harbiy va xoʻjalik sudlari

O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaviy sud kontroli

O'zbekiston Respublikasi qonunlarining va O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalari qarorlarining, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti farmonlarining, Hukumatning va mahalliy davlat hokimiyati organlari qarorlarining, O'zbekiston Respublikasining davlatlararo shartnomaviy va boshqa majburiyatlari O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasiga mosligini aniqlaydi;

Qoraqalpog'iston Respublikasi Konstitutsiyasi O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasiga, Qoraqalpog'iston Respublikasi qonunlari O'zbekiston Respublikasining qonunlariga muvofiqligi to'g'risida xulosa beradi;

O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi va qonunlari normalariga sharh beradi;

O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi va qonunlari bilan berilgan vakolat doirasida boshqa ishlarni ham ko'rib chiqadi.

Konstitutsiyaviy sudning qarorlari matbuotda e'lon qilingan paytdan boshlab kuchga kiradi. Ular qat'iy va ular ustidan shikoyat qilish mumkin emas. Konstitutsiyaviy sudni tashkil etish va uning faoliyat ko'rsatish tartibi qonun bilan belgilanadi.

O'zbekiston Respublikasi Oliy sud kontroli

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi fuqarolik, jinoiy va ma'muriy sud ishlarini yuritish sohasida sud hokimiyatining oliy organi hisoblanadi

U tomonidan qabul qilingan hujjatlar qat'iy va O'zbekiston Respublikasining barcha hududida bajarilishi majburiydir

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Qoraqalpog'iston Respublikasi oliy sudlari, viloyatlar, shaharlar, tumanlararo, tuman sudlari va harbiy sudlarning sudlov faoliyati ustidan nazorat olib borish huquqiga ega

22-mavzu. DAVLAT BOSHQARUVIDA KONTROL

1. Nazorat faoliyatining turlari va mohiyati

Nazorat – maxsus vakolatli davlat organlari tomonidan o'ziga bo'ysinmaydigan obyektlar faoliyatida qonuniylikni ta'minlash maqsadida amalga oshiriladigan boshqaruv faoliyatining bir turidir

Nazoratning predmetiga quyidagilar kiradi:

Vakillik va ijro etuvchi organlar (mansabdor shaxs) tomonidan amaldagi qonunlarning ijro etilishi bo'yicha nazorat;

Vakillik va ijro etuvchi organlar (mansabdor shaxs) tomonidan qabul qilingan normativ-huquqiy hujjatlarning amaldagi qonunlarga muvofiqligi bo'yicha nazorat;

Vakillik va ijro etuvchi organlar (mansabdor shaxs)ning o'z vazifa va vakolatlarini amalga oshirishdagi protsessual xatti-xarakterlarining amaldagi qonunlarga muvofiqligi bo'yicha nazorat.

Nazoratning turlari:

Ma'muriy nazorat

Prokuror nazorati

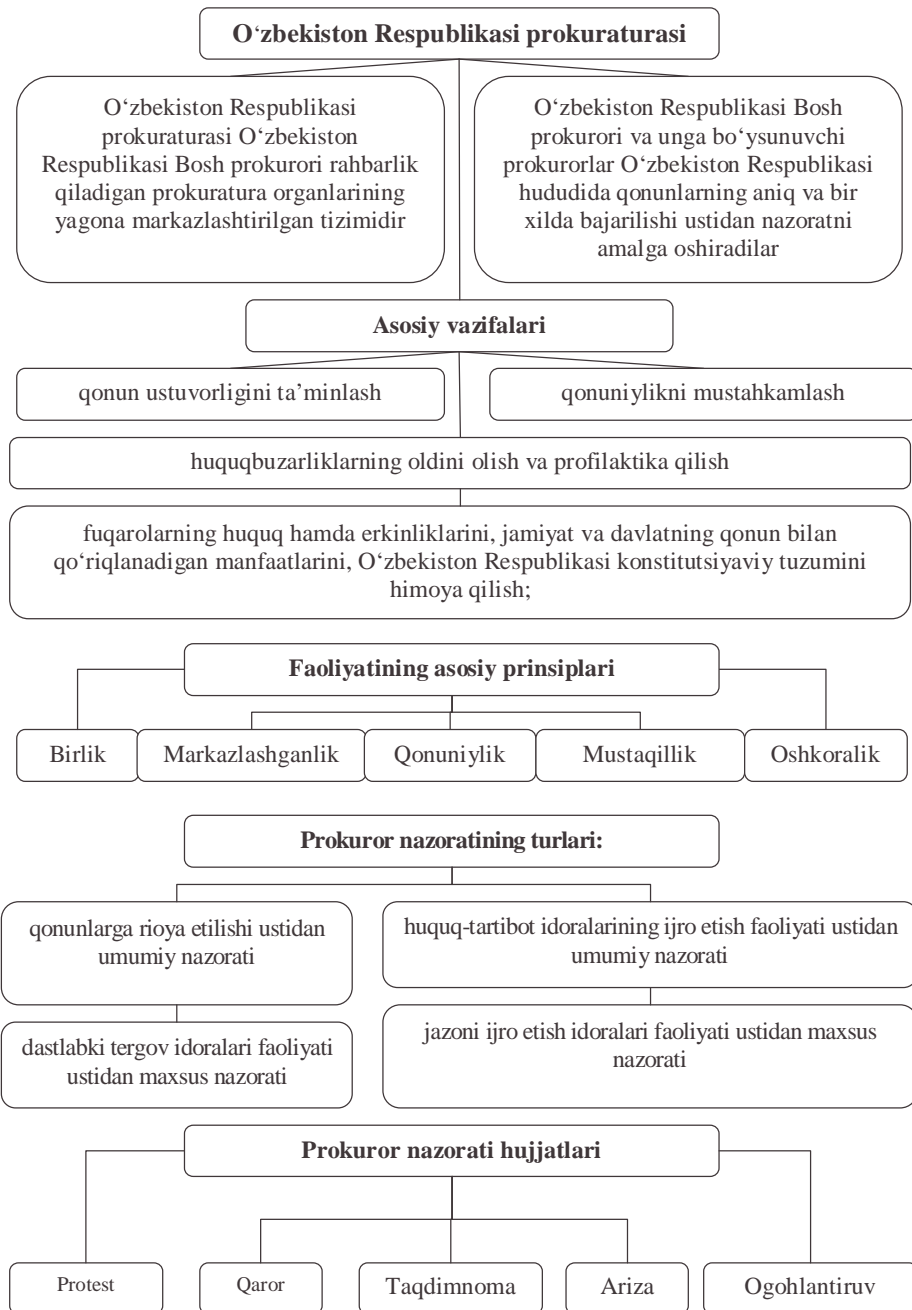
Ma'muriy nazoratning turlari:

Umumiy

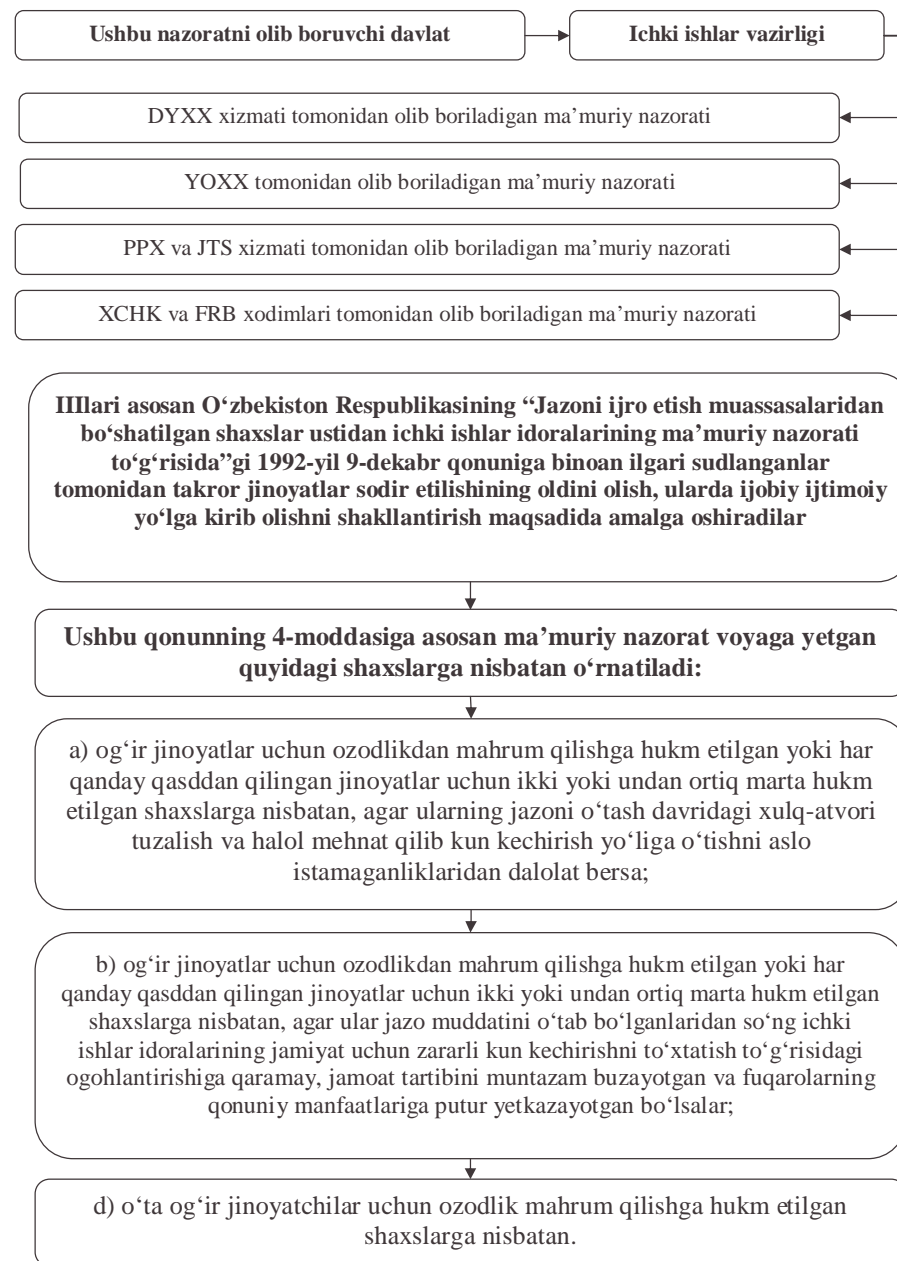
Maxsus

Umumiy ma'muriy nazorat deganda, davlat boshqaruv organlari, ho'jalik organlari, korxonalar, muassasalar, tashkilotlar va ularning mansabdor shaxslari tomonidan qonunlar bilan o'rnatilgan maxsus qoidalarining bajarilishi ustidan olib boriladigan nazorati tushuniladi

2. Davlat boshqaruvida prokuraturaning umumiy nazorati

3. Ichki ishlar organlari tomonidan amalga oshiriladigan ma'muriy nazorat

Ma'muriy nazorat ostiga olingan shaxslarga nisbatan quyidagi cheklashlar qo'llanadi:

kunning IIolari belgilab qo'ygan vaqtda uy (kvartira)dan chiqib ketishni taqiqlash;

tuman (shahar)ning muayyan joylarida bo'lishini taqiqlash;

ichki ishlar organlari (milisiya)ning ruxsatisiz tuman (shahar)dan tashqariga chiqib ketishini taqiqlash;

ro'yxatdan o'tish uchun har oyda bir martadan to'rt martagacha milisiyaga kelib uchrashish.

Ichki ishlar idoralari xodimlari ma'muriy nazoratni amalga oshirishda:

nazorat ostiga olingan shaxsning xulq-atvori to'g'risida u ishlayotgan, o'qiyotgan, korxonalar, muassasa ma'muriyatdan va u ishlayotgan joydagi jamoat birlashmalari hamda fuqarolardan ma'lumotlar talab qilib olish;

nazorat ostida bo'lgan shaxsni ishga joylashtirish va unga turmush sharoiti yaratib berish to'g'risida tegishli davlat, jamoat va ho'jalik tashkilotlari oldiga masalalar kuyish;

nazorat ostida bo'lgan shaxsni suhbat uchun milisiyaga chaqirish, lozim paytlarda bunday suhbatlarni korxonalar, muassasalar va jamoat birlashmalarining vakillari, nazorat ostiga olingan shaxsning qarindoshlari, shuningdek, suhbat mavzusiga aloqador shaxslar ishtirokida o'tkazish;

nazorat ostida bo'lgan shaxsdan ma'muriy nazorat qoidalarini ijro etish bilan bog'liq masalalar bo'yicha og'zaki va yozma tushuntirishlarni talab qilish;

nazorat ostida bo'lgan shaxsning turar joyini soat 6.00 dan 22.00 ga qadar borib ko'rish huquqiga egadirlar.

Yuqorida ko'rsatilgan ishlarga yordam berish uchun ichki ishlar organlarining shtatsiz xodimlari va jamoatchilikning boshqa vakillari jalb qilinishi mumkin.

ASOSIY ADABIYOTLAR

Rahbariy adabiyotlar:

Каримов И.А. Бизнинг бош мақсадимиз – жамиятни демократлаштириш ва янгилаш, мамлакатни модернизация ва ислоҳ этишдир. Т. 13. – Т., 2005.

Каримов И.А. Ватанимизнинг босқичма-босқич ва барқарор ривожланишини таъминлаш бизнинг олий мақсадимиз. Т. 17. – Т., 2009.

Каримов И.А. Ватанга қасамёд, мардлик ва жасорат мадҳияси. Т. 18. – Т., 2010.

Каримов И.А. Демократик ислоҳотларни янада чуқурлаштириш ва Фуқаролик жамиятини шакллантириш мамлакатимиз тараққиётининг асосий мезонидир. Т. 19. – Т., 2011.

Каримов И.А. Бизнинг йўлимиз – демократик ислоҳотларни чуқурлаштириш ва модернизация жараёнларини изчил давом эттириш йўлидир: Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 19 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги маъруза (2011 йил 7 декабрь) // Халқ сўзи. – 2011. – 8 дек.

Каримов И.А. 2012 йил Ватанимиз тараққиётини янги босқичга кўтарадиган йил бўлади: 2011 йилнинг асосий яқунлари ва 2012 йилда Ўзбекистонни ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг устувор йўналишларига бағишланган Вазирлар Маҳкамасининг мажлисидаги маъруза. Тошкент оқшоми. – 2012. – 20 янв.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Мустаҳкам оила йили» давлат Дастури тўғрисидаги 2012 йил 27 февраль қарори // Халқ сўзи. – 2012. – 28 февр.

Qonunlar va normativ-huquqiy hujjatlar:

Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси. – Т., 2010.

Қорақалпоғистон Республикаси Конституцияси.– Т., 2006.

Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекси. – Т., 2010

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик-процессуал кодекси. – Т., 2009

«Ўзбекистон Республикаси Президенти хузурида Назорат бўйича мувофиқлаштирувчи Кенгаш ташкил этиш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2000 йил 17 февраль фармони // Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг ахборотномаси. – 2000. – № 2–3. – 91-м.

«Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикасининг 2002 йил 12 декабрь қонуни // Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг ахборотномаси. – 2002. – № 12. – 178-м.

«Олий Мажлиси Сенати тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикасининг 2002 йил 12 декабрь қонуни // Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг ахборотномаси. – 2002. – № 12. – 178-м.

«Вазирлар Маҳкамаси тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикасининг 2003 йил 29 август қонуни // Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг ахборотномаси. – 2003. – № 9–10. – 138-м.

«Конституциявий суд тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикасининг 1995 йил 6 май қонуни // Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг ахборотномаси. – 1995. – № 5. – 178-м.

«Прокуратура тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикасининг 2001 йил 29 август (янги тахрирдаги) қонуни // Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг ахборотномаси. – 2001. – № 9–10, 168-м.

«Судлар тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикасининг 2000 йил 14 декабрь қонуни // Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг ахборотномаси. – 2000. – № 12. – 200-м.

«Жиноий жазони ижро этиш муассасаларидан бўшатиш шахслар устидан ички ишлар идораларининг маъмурий назорати тўғрисида»ги 1992 йил 9 декабрь қонуни // Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами. – Т., 1992. – № 11–12.

Ўзбекистон Республикаси “Фуқароларнинг мурожаатлари тўғрисида”ги 2002 йил 13 декабрь қонуни // Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг ахборотномаси. – 2002. – № 1, 7-м.

Ўзбекистон Республикаси “Фуқароларнинг ҳуқуқлари ва эркинликларини бузадиган хатти-ҳаракатлар ва қарорлар устидан судга шикоят қилиш тўғрисида”ги 1995 йил 30 август қонун // Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг ахборотномаси. – 1995. – № 9 – 183-м.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Жиноятчиликка қарши курашда ИИБ профилактика хизмати ролини кучайтириш чоралари тўғрисида»ги 2001 йил 6 июнь қарори.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Вилоятлар, шаҳарлар ва туманлар ҳокимлари ҳузуридаги назорат инспекциялари тузилмасини тартибга солиш тўғрисида»ги 2000 йил 21 ноябрь қарори // Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами. – Т., 2000. – № 9–10. – 144-м.

Darslik va o'quv qo'llanmalar

Ma'muriy huquq: Darslik / prof. H.T. Odilqoriyev, B.E. Qosimov umumiy tahriri ostida..– Т., 2010.

Hojiyev E., Hojiyev T. Ma'muriy huquq: Darslik. – Т. 2008.

Хожиев Э., Хожиев Т. Маъмурий ҳуқуқ: Ўқув қўлланма. – Т. 2011.

Маъмурий ҳуқуқ: Дарслик / Х. Р. Алимов, А.А. Махмудов, Н.Т. Исмоилов. – Т., 2003.

Маъмурий ҳуқуқ: Чизмалар альбоми / Х. Р. Алимов., А.А. Махмудов, Н.Т. Исмоилов. – Т., 2003.

Давлат ҳуқуқ асослари: Дарслик / А. Саидов, У. Таджиханов, Х.Одилқориёв. – Т., 2002.

MUNDARIJA

1-mavzu. Ma'muriy huquq fanining tushunchasi, predmeti va tizimi.....	5
2-mavzu. Ma'muriy-huquqiy normalar va munosabatlar.....	11
3-mavzu. Ijro etuvchi hokimiyat organlari – ma'muriy huquq subyekti sifatida.....	20
4-mavzu. O'zbekiston Respublikasida davlat xizmati. Davlat xizmatchilari – ma'muriy huquq subyekti sifatida.....	28
5-mavzu. Jamoat birlashmalari va nodavlat notijorat tashkilotlari - ma'muriy huquq subyekti sifatida.....	34
6-mavzu. Jismoniy shaxslar – ma'muriy huquq subyekti sifatida.....	40
7-mavzu. Davlat boshqaruvining shakllari.....	45
8-mavzu. Davlat boshqaruvi faoliyatining usullari.....	50
9-mavzu. Ma'muriy majburlash.....	55
10-mavzu. Ma'muriy huquqbuzarlik.....	59
11-mavzu. Ma'muriy javobgarlik.....	62
12-mavzu. Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksning maxsus qismida belgilangan huquqbuzarliklar uchun ma'muriy javobgarlik.....	66
13-mavzu. Ma'muriy jazo choralari.....	73
14-mavzu. Ma'muriy protsess.....	78
15-mavzu. Ma'muriy huquqbuzarliklar to'g'risidagi ishlarni ko'rib chiqishga vakolati bo'lgan organlar (mansabdor shaxslar).....	84
16-mavzu. Ma'muriy huquqbuzarlik to'g'risidagi ishlarni yuritishni ta'minlash choralari.....	92
17-mavzu. Ma'muriy huquqbuzarlik to'g'risidagi ishlarni yuritish.....	97
18-mavzu. Ma'muriy huquqbuzarlik to'g'risidagi ishlarni ko'rib chiqish.....	100
19-mavzu. Ma'muriy jazo qo'llash to'g'risidagi qarorni ijro etish.....	104
20-mavzu. Davlat boshqaruvida qonuniylik va intizomni ta'minlash.....	110
21-mavzu. Davlat boshqaruvida nazorat.....	113
22-mavzu. Davlat boshqaruvida kontrol.....	116

MA'MURIY HUQUQ

FANIDAN

CHIZMALAR ALBOMI

Umumiy qism

Muharrir B. Q. Ergashev
Texnik muharrir D. X. Hamidullayev

Bosishga 00.06.2012 y. ruxsat etildi. Nashriyot hisob tabog'i 7,0.
Adadi nusxa. Buyurtma . Bahosi shartnoma asosida

O'zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi,
100197, Toshkent sh., Intizor ko'chasi,68.